

2015
ÅRSBERETNING
2016

Det Danske Sprog- og
Litteraturselskab

Christians Brygge 1
1219 København K
Telefon 33 13 06 60
sekretariat@dsl.dk
dsl.dk

Redaktion

Karen Skovgaard-Petersen
Jesper Gehlert Nielsen

Grafisk form

Eric Mourier

Ombrydning

Laurids Kristian Fahl

Tryk

Tarm Bogtryk a/s

Papir

Munken Pure Rough, 100 g

Oplag

350 eksemplarer

Marts 2016

Årsrapport 6

Årets udgivelser 8

- Jens Baggesen: Labyrinten 8
- Gammeldansk Ordbog 8
- Ludvig Holbergs Skrifter 9
- J.P. Jacobsen: Niels Lyhne 9
- Tom Kristensen: Hærværk 10
- Tom Kristensen: Livets Arabesk 10
- Saxo Grammaticus: Saxos Danmarkshistorie 11
- Hans Christensen Sthens Skrifter 11
- Studér Middelalder på Nettet 12

Pia Juul: Fjendtlig og selskabelig 13

Aktiviteter på Christians Brygge 17

- Arkiv for Dansk Litteratur 17
- Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab 18
- Herman Bangs breve 18
- Barokkens opdyrkning af det danske sprog 20
- Den Danske Begrebsordbog 21
- Karen Blixen. Værker 22
- Dansk Sproghistorie 23
- Danske Klassikere 24
- Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve 26
- Gammeldansk Ordbog 27
- Ludvig Holbergs Skrifter 28
- Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab 30
- It-drift 31
- Johannes Jørgensen: Mit Livs Legende 32
- Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid 33
- Meyers Fremmedordbog 34
- Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden 34
- ordnet.dk 36
- Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa 38
- sproget.dk 39
- Studér Middelalder på Nettet 41
- Hans Svanings Danmarkshistorie 43

Simon Skovgaard Boeck: Om afrundingen af Gammeldansk Ordbog 44

Andet udgivelsesarbejde 49

- Anna og Michael Anchers breve 49
- Thomas Bartholin d.æ.s breve 50
- Thorkild Bjørnvigs lyrik 51
- Anders Bording: Samlede Skrifter 52
- Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad 53
- Georg Brandes' Correspondance, 2e Série 53

Georg Brandes' Nietzsche-forelæsninger 1888	54
P.O. Brøndstedts dagbøger fra ungdomsrejsen	55
Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV	55
Danmarks gamle Ordsprog I-VIII	56
Holger Drachmann – Amanda Nilsson («Edith»).	
En brevveksling	57
Peder Hegelund: Susanna	58
William Heinesens breve. Et udvalg	59
Leonora Christina: Jammers Minde	60
Johannes V. Jensen: Den gotiske Renaissance	61
Johannes V. Jensen: Kongens Fald	62
Poul Martin Møllers Skrifter	63
Peter Nansens brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes	64
Erik Pontoppidan: Grammatica Danica	65
Klaus Rifbjergs digte	66
Ole Rømers Triduum-observationer	67
B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov	68
Peder Syvs auktionskatalog	68
Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus	69
Anders Sørensen Vedels udvalgte historiske skrifter	69
Johan Herman Wessels samlede skrifter	70
Emil Aarestrups breve	71

Sanni Nimb: Semantic Processing across Domains 72

Forslag til nye udgivelser 75

Tycho Brahes korrespondance, netudgave	75
Digitale Hovedstrømninger	76
Jensen & Goldschmidt: Latinsk-dansk Ordbog	77
Leonora Christinas franske selvbiografi	78

Personalia

Medarbejdere på Christians Brygge	81
Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.	85
Konferencer og seminarer	88
Undervisning, censorvirksomhed m.m.	92
Foredrag	93
Publikationer	97
Diverse	101

Bestyrelsen 103

Mindeord 104

Ole Feldbæk	104
Fritz Saaby Pedersen	105

Medlemmer 106

Blandt de DSL-udgivelser der gennem årene har opnået størst udbredelse, må så afgjort regnes de store ordbogsværker, *Ordbog over det danske Sprog* (1918-1956) og *Den Danske Ordbog* i sin trykte form (2003-2005). Men det er gennemslagskraft i en anden størrelsesorden når *Den Danske Ordbog* i dag på sin internet-platform, *ordnet.dk*, benyttes af næsten 100.000 brugere – hver dag, vel at mærke. Det gør ordbogen til en af de mest besøgte danske hjemmesider inden for kulturlivet og blandt de 150 mest besøgte danske hjemmesider overhovedet. I sin digitale form har ordbogen den særlige styrke at den opdateres løbende, og det vil sige at den til stadighed er i stand til at inkorporere nye ord og nye betydninger af allerede eksisterende ord. De kvartalsvise opdateringer giver ligefrem genlyd i pressen, og vi kan vel godt hævde at dette arbejde – og i øvrigt også *sproget.dk*, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab driver i samarbejde med Dansk Sprognævn – er med til at stimulere en sproglig interesse og bevidsthed blandt danske sprogbrugere.

Det er derfor højst glædeligt at *ordnet*-arbejdet har fået tilsgagn om offentlig bevilling i hele tre år på finansloven, ikke bare i 2016, men derefter tre år i træk med 1,5 mio. kr. Som bekendt har det været turbulente år for *ordnet*-redaktionen, og udsigten til støtte til og med 2019 skaber en velkommen tryghed, der giver mulighed for langtidsplanlægning. En stor tak skal også lyde til Carlsbergfondet for stadig, trofast støtte og til Augustinus Fonden der trådte til da det så kritisk ud.

Den store *Begrebsordbog*, der nu er kommet i 4. oplag, er formodentlig det nærmeste selskabet er kommet til at producere en bestseller. Det drejer sig vel at mærke om en god, gammeldags trykt bog. For alle os der har vænnet sig til at ordbøger er lettest at slå op i når de er digitale, er det tankevækkende at en trykt ordbog i den grad bliver revet væk.

Ordbøgerne og de litterære udgivelser er to af søjlerne i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs virke, og de har altid været forbundne. Men i dag betyder den digitale teknologi at vi kan knytte dem endnu tættere sammen. De digitale tekst- og ordbogsressourcer som selskabet i disse år bygger op, kan kobles og berige hinanden, og dermed åbner der sig helt nye perspektiver for studiet af dansk sprog og litteratur. Et første konkret skridt er den påbegyndte integrering af *Gammeldansk Ordbog* i tekstbasen *middelaldertekster.dk*. Et klik på et ord i en af de middelalderlige tekster vil, når projektet er gennemført, føre til opslag i ordbogen.

Den samlede udgave af *Ludvig Holbergs Skrifter*, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Universitetet i Bergen sammen har arbejdet på siden 2009, blev offentliggjort i digital form i det forgangne år. Udgaven findes på adresserne *holbergsskrifter.dk* og *holbergsskrifter.no*. Selve åbningen fandt sted i Bergen den 13. august, og den 25. november fik vi fejret

åbningen i Danmark ved et arrangement på Københavns Universitet.

I år har den danske Holbergredaktion søsat et nyt projekt. Vi udgiver udvalgte Holbergværker i bogform – med nutidig retskrivning og tegnsætning. Det er første gang selskabet påtager sig den form for moderniserende tekstudgivelse. Tanken er at gøre teksterne lettere tilgængelige for moderne læsere, for vi må se i øjnene at førsteudgavernes skriftbillede i sig selv udgør en barriere for læsere der ikke er vant til tekster fra 1700-tallet. Den ortografiske modernisering skal naturligvis ske efter konsistente principper, og arbejdet har, som ventet, vist sig at kræve en høj grad af filologisk bevidsthed og sagkundskab.

Men det er og bliver også selskabets opgave at sørge for de rent forskningsprægede udgivelser. Som eksempel blandt årets udgivelser kan man nævne de to sidste bind af *Hans Christensen Sthens Skrifter* fra sidste halvdel af 1500-tallet. Det vil formentlig ikke ramme bestsellerlisterne, men til gengæld danne grundlag for vores og senere generationers forståelse af perioden efter Reformationen. Det er stilfærdig, men slidstærk humaniora.

En stribe værker er udkommet i serien *Danske Klassikere* – flere af dem genoptryk. Også Peter Zeebergs danske oversættelse af *Saxos Danmarkshistorie* er blevet genudgivet på Gads Forlag – i ny skikkelse: I anledning af 500-året (i 2014) for førsteudgaven af Saxos værk udkom bogen illustreret med kongeportrætter fra adelshåndskrifter fra 1500-tallet.

Som led i bestræbelserne på at synliggøre Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs aktiviteter også uden for de faglige kredse, har vi, i slutningen af 2015, lanceret et nyhedsbrev. Det vil udkomme 3-4 gange årligt og løbende fortælle om nogle af de mange projekter og aktiviteter som selskabets engagerede og energiske medarbejdere, medlemmer og udgivere udfører.

Alt dette kunne ikke lade sig uden generøse bevillinger fra en række fonde og fra Kulturministeriet. Årets resultat er 131.110 kr. Selskabet har i 2015 modtaget bevillinger på 17.249.455 kr. mod 27.521.765 kr. i 2014.

Chr. Gorm Tortzen
formand

Karen Skovgaard-Petersen
direktør

Jens Baggesen: Labyrinten

Udgiver: Henrik Blicher
Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Klaus P. Mortensen
Finansiering: Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur

Jens Baggesens *Labyrinten* udkommer i to bind den 17. maj 2016 i serien *Danske Klassikere* på Gyldendal.

Gammeldansk Ordbog

Udgivere: Merete K. Jørgensen og Marita Akhøj Nielsen i samarbejde med Nicolai Hartvig Sørensen og Thomas Troelsgård (datalogvistik)
Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Britta Olrik Frederiksen og Henrik Galberg Jacobsen
Finansiering: Kulturministeriet og Velux Fonden

Gammeldansk Ordbog blev lanceret i en betaversion på gammeldanskordbog.dk den 16. december 2015.

GAMMELDANSK
ORDBOG

Historik | Etymologi | Ordbog | Indtast

Gammeldansk Ordbog

Søg til:
Klassikere
Om Gammeldansk Ordbog
Kontakt og hjælp

Det gamle Forord til Gammeldansk Ordbog

Gammeldansk Ordbog^{BETA}

Søgetekst

Søg

NYT: Gammeldansk Ordbog (i første gang officielt udgivet) er nu tilgængelig udgivet. Ordbogen er nu tilgængelig på gammeldanskordbog.dk. Ordbogen er nu tilgængelig på gammeldanskordbog.dk. Ordbogen er nu tilgængelig på gammeldanskordbog.dk. Ordbogen er nu tilgængelig på gammeldanskordbog.dk.

Læs også oprindelige gammeldanske tekster på gammeldanskordbog.dk.

Gammeldansk Ordbog redigeres af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab med støtte fra Kulturministeriet.

Om Gammeldansk Ordbog

Gammeldansk Ordbog er en videnskabelig ordbog over det gamle danske sprog. Den er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord. Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord. Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord.

Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord. Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord. Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord. Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord.

Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord. Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord. Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord.

Læs mere om gammeldansk sprog

Sædelsamlingen

Gammeldansk Ordbog redigeres af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab med støtte fra Kulturministeriet. Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord. Ordbogen er udgivet i to bind og består af 11000 til 15000 ord.

Gå til: [ordbog](#) | [historik](#)

[ordbog](#) | [historik](#)

Gammeldansk Ordbog er en del af det samlede sprogprojekt, der omfatter gammeldanskordbog.dk og gammeldanskordbog.dk.

[ordbog](#) | [historik](#)

Læs mere om gammeldanskordbog.dk og gammeldanskordbog.dk.

Ludvig Holbergs Skrifter

Redaktion: Henrik Andersson, Finn Gredal Jensen, Camilla Zacho Larsen, Karen Skovgaard-Petersen, Niels Grotum Sørensen og Peter Zeeberg i samarbejde med den norske redaktion ved Universitetet i Bergen

Tilsynsførende: Jens Bjerring-Hansen, Henrik Blicher, Else Bojsen, Svend Eegholm-Pedersen, Minna Skafte Jensen, Esther Schat Kielberg, Flemming Lundgreen-Nielsen, Jesper Gehlert Nielsen, Sebastian Olden-Jørgensen, Fritz Saaby Pedersen †, Nicolas Reinecke-Wilkendorff, Sven Hakon Rossel og Gunnar Sivertsen

Finansiering: Augustinus Fonden, Kulturministeriet og Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur

Ludvig Holbergs Skrifter (*holbergsskrifter.dk* og *holbergsskrifter.no*) blev lanceret den 13. august 2015 og fejret ved en højtidelighed på Universitetet i Bergen samme dag og den 25. november 2015 ved en tilsvarende højtidelighed på Københavns Universitet.

J.P. Jacobsen: Niels Lyhne

Udgivere: Tekstudgivelse og noter ved Klaus Nielsen. Efterskrift ved Jørn Vosmar

Tilsynsførende: Johnny Kondrup

Finansiering: Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur

J.P. Jacobsens *Niels Lyhne* udkom i 3. udgaves 2. oplag den 12. august 2015 i serien *Danske Klassikere* på Gyldendal.

LUDVIG HOLBERGS SKRIFTER

[Hjem](#)
[Kontakt](#)
[Om LHS](#)
[Søg](#)
[Resourcer](#)
[Læsevejledning](#)

Komedier

Anden fiktion

Læsnedsbrev

Essays

Historiskrivning

Anden sagpress

En tekstkritisk og kommenteret udgave

Udgivet i samarbejde med det norske Universitet i Bergen og Statens Kunstfond. Udgivet i samarbejde med det danske Universitet i København og Statens Kunstfond. Udgivet i samarbejde med det norske Universitet i Bergen og Statens Kunstfond. Udgivet i samarbejde med det danske Universitet i København og Statens Kunstfond.

Tom Kristensen: Hærværk

Udgiver: Torben Jelsbak

Tilsynsførende: Erik Skyum-Nielsen

Finansiering: Statens Kunstfonds
Projektudvalg for Litteratur og
Politiken-Fonden

Tom Kristensens *Hærværk* udkom i 2. udgaves 2. oplag den 12. august 2015 i serien *Danske Klassikere* på Gyldendal.

Tom Kristensen: Livets Arabesk

Udgiver: Søren Schou

Tilsynsførende: Lasse Horne
Kjældgaard

Finansiering: Statens Kunstfonds
Projektudvalg for Litteratur

Tom Kristensens *Livets Arabesk* udkom i 2. oplag den 12. august 2015 i serien *Danske Klassikere* på Gyldendal.

Saxo Grammaticus: Saxos Danmarkshistorie

Udgiver: Oversættelse ved Peter Zeeberg. Efterskrift ved Lars Boje Mortensen

Tilsynsførende: Ivan Boserup og Lars Boje Mortensen

Finansiering: G.E.C. Gads Fond, Konsul George Jorck og hustru Emma Jorck's Fond samt Moth-Lunds Fond

Saxo Grammaticus: *Saxos Danmarkshistorie* udkom på Gads Forlag den 23. oktober 2015.

Hans Christensen Sthens Skrifter

Udgivere: Jens Lyster under medvirken af Jens Højgård

Tilsynsførende: Merete K. Jørgensen og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Lillian og Dan Finks Fond, Landsdommer V. Gieses Legat, Biskoppen over Helsingør Stift, Johs. Nørregaard og Hal Kochs Mindefond, Sthens Kirkes Menighedsråd samt Det sønderjyske Salmelegat

Hans Christensen Sthens Skrifter bd. III og IV udkom på Syddansk Universitetsforlag den 9. september 2015, og afslutningen af udgaven fejredes ved et arrangement på Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet, den 9. september 2015.

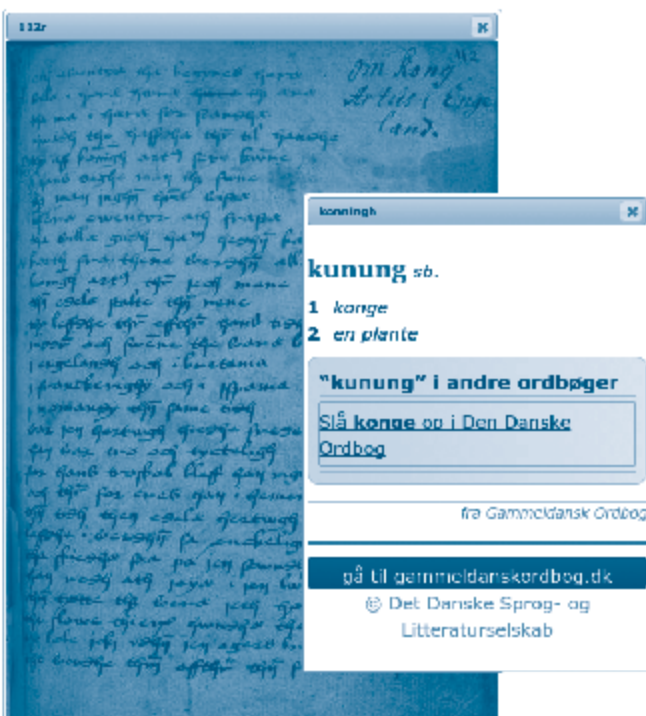
Studér Middelalder på Nettet

Udgivere: Simon Skovgaard Boeck og Marita Akhøj Nielsen i samarbejde med Thomas Hansen, Jonas Nielsen og David Svendsen-Tune (it-udvikling)

Tilsynsførende: Dorthe Duncker og Anne Mette Hansen

Finansiering: Kulturministeriet og Velux Fonden

En ny version af *Studér Middelalder på Nettet* (*middelaldertekster.dk*) blev lanceret den 16. december 2015.

The screenshot displays a digital interface for studying medieval texts. On the left, a manuscript page is visible with handwritten text in a Gothic script. A search window is overlaid on the right, showing the results for the word "kunung".

112r

Om kongen
der ligger i Kongen
land.

konningh

kunung sb.

- 1 konge
- 2 en plante

"kunung" i andre ordbøger

[Slå konge op i Den Danske Ordbog](#)

fra Gammeldansk Ordbog

[gå til gammeldanskordbog.dk](#)

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Pia Juul

Tale ved lanceringen af *Den Danske Begrebsordbog*, Det Kongelige Bibliotek, den 6. februar 2015.

Jeg må begynde med at beklage den underlige titel jeg har givet dette lille indlæg. Jeg havde lige modtaget den nye begrebsordbog og stod i begreb med at lære den at kende, da jeg skulle finde på den. Gennem mine første opslag var jeg faldet i en associationsrække, som jeg syntes var sjov, men nu er jeg videre. Det er jo det opslagsværker kan – de kan bringe én videre hvis man skal videre.

Den desværre nyligt afdøde Peter Molbæk fortalte mig engang, at han havde mødt en mand, der lykønskede ham med hans nye bog – og tilføjede: »Jeg *har* læst den!« Det morede Molbæk sig meget over, ja, han nærmest hånlo, eftersom det var Gyldendals røde *Udtaleordbog*. Jeg lo skam også, for hvem i alverden læser en ordbog? Det er jo en man henter en oplysning i og lægger fra sig. Eller er det?

Jeg har nok aldrig læst en ordbog fra ende til anden, men jeg har læst ualmindelig meget i ordbøger og opslagsværker af alle slags. Da Per Højholt for mange år siden i en rundspørge udnævnte *Synonymordbogen* til sin yndlingsbog blev jeg helt misundelig. Min egen yndling er nu nok *Ordbog over det danske Sprog*, som jeg ikke bare læser ofte i, men på det seneste har citeret rundhåndet fra i flere bøger. Gennem tiden har jeg også haft stor glæde af *Meyers Fremmedordbog* og *Juridisk Ordbog* og *Ordbog over Danmarks Plantenavne* i to bind, for slet ikke at tale om de forskellige engelsk-dansk, dansk-engelsk og svensk-danske ordbøger der har hjulpet mig med mine oversættelser. Helt uundværlig har *Retskrivningsordbogen* selvfølgelig været, og den bliver mere og mere nødvendig at have ved hånden eftersom jeg ved mindre og mindre med sikkerhed med årene.

Ordbøger har altid kunnet sparke mig i gang: Enten ved begyndelsen af en opgave eller undervejs, hvis jeg går i stå. Jeg leder nok sjældnere efter et synonym end jeg burde gøre. Men jeg opsøger altid gerne andres definitioner på det jeg sidder og skriver om. Da jeg på det seneste har beskæftiget mig en del med onkler og onkel-ord i alle afskygninger, måtte jeg selvfølgelig straks undersøge, om *Den Danske Begrebsordbog* havde noget at fortælle mig, som jeg ikke havde fået med. Der var nu ikke de store overraskelser – ud over at jeg i indekset fandt ordet *gammelagtig* ved siden af *onkelagtig*. Gammelagtig, det ord ku man måske godt få brug for en af dagene. Men så kom ordbogen, eller måske jeg, på en prøve. Jeg forsøgte at finde et andet onkelopslag og havnede ved *hønemor* – jeg befandt

mig under *Omsorg*, og det kan jo måske godt have noget med onkler at gøre – men så ser jeg det punkt der hedder »øvrige«:

*hvad er der i vejen?
hvad er der galt
bare rolig
ak, helledusseda
min ven, snut, snuskebase, puttehøne*

... nej, ingen onkel, men nu kommer, strax efter *Omsorg*, 15.31 – *Seksuel frigjorthed*, og her springer i øjnene: *forsuttet bolsje, allemandspige* – næppe en onkel – men *tyr, libertiner, faun, vellystning, gammel gris, husar, stodder, perverst svin* ... Nå. Strengt taget heller ingen onkel der, og jeg bladrer og læser fx følgende digt:

*Uselskabelig
Fravær, væk*

Det ene digt efter det andet står der i denne ordbog. Digtet opstår ikke i mit hoved, det *står* der allerede. Og nu har jeg helt glemt at finde den onkel, for nu bladrer jeg bare og læser digte:

*Overraskelse. Minsandten.
nøj
avra
minsandten om ikke
tænk, tænk engang, nej tænk
sikken, hvilken, end, jo, så, endda, endog, sågar, endogså
selv
virkelig
hvad, hvor, hvordan
jamen dog, men dog, kan det virkelig passe
er det virkelig sandt
man skal høre meget før ørerne falder af
uha uha
uha da (da)
du altforbarmende
jösses, hille den, hillemand
av for katten
det var meget
hallo
hold nu fast, himmel og hav
nå da, nå da da
hvad søren, hvad katten, hvad fanden
voila, hopla, vupti
åh nej, åh gud, død og kritte, så til søs, død og pine, av min
arm*

Og, jo, til sidst sprang jeg fra overraskelse til ærgrelse. Blikket springer i de ordbøger. Og det er allerede i indekset at digtene står:

kusine *søster*
 kusk *kusk*
 kuske *befale*
 kuskeslag *kropsbevægelse*
 kuskesæde *vognedel*
 kusse *skede*
 kussehår *kønsbehåring*
 kussetyv *forfører*
 kustode *fastholder ... trykfejl*

Åh jeg behøver aldrig mere at skrive et digt, jeg kan bare skrive dem *AF*. Det er en fantastisk gave.

Og så må jeg hellere for god ordens skyld nævne, at onklen stod hvor han skulle, jeg havde bare ikke lige fattet talsystemet i starten. Det var naturligvis under 15.3 – *familie og slægtskab*, ikke 15.30 – *Omsorg, trøst. Onkel, morbror, farbror, halvonkel, grandfætter, grandonkel, arveonkel*. Lige mellem *familieoverhoved* og *tante* står onklen.

Men skulle jeg bruge denne ordbog som jeg plejer når jeg skal i gang, så ville jeg selvfølgelig som det allerførste have set om ordet *begreb* stod i *Begrebsordbogen*. En gæst i mit køkken greb forleden ud efter bogen som lå på bordet, og han beklagede sig strax; han læste forskellige ord højt og kommenterede: »det er da ikke et begreb, dét er da heller ikke et begreb« ... Og jeg bad ham komme igen om en uges tid så skulle jeg nok forklare hvordan det hang sammen. Det er så i morgen ...

Men lad mig læse begrebsdigtet, næsten direkte fra bogen:

begreb
forestilling
erkendelse
 Jeg har ikke
begreb om penge
 penge er for mig
et vidt begreb
 nærmest
et ukendt begreb
 nonsens.
 Jeg gør
 mig ikke *begreb om* hvad det egentlig er for noget, penge, jeg ved det ikke.
 Men jeg
står i begreb med at finde ud af det.
 Jeg har anskaffet mig et

*begrebsapparat til
begrebsafklaringen.
Men der er en del begrebsforvirring
så jeg må danne mig et begrebshierarki
for at komme ind i denne
begrebsverden.*

Og dog, måske skal jeg bare have anskaffet mig den der *Begrebsordbog* der udkommer i dag, der står vel noget om penge i den? Ja: *pengeafpresning, pengehunger, pengebegærlig, pengebeløb, pengegave, pengekasse, pengekat, pengeките, pengeløs*, åh jo masser af pengeord. Men ord: ordet *ord* står der også, på mange måder: man kan være *af få ord, belægge sine ord, bruge bevingede ord, det ene ord kan tage det andet*, der er *frie ord og levende ord, et ord er et ord*, men der er *et par borgerlige ord* at få, man kan *få det sidste ord*, man kan *få et ord med på vejen*, og man kan *have et stort ord at skulle have sagt*, man kan *have ordet i sin magt*, men det er sjældent, og man kan *holde ord og ikke være til at slå et ord af*.

Som I nok kan høre har jeg forelsket mig i denne ordbog, ikke mindst i indekset, i en sådan grad at jeg sådan set synes man bare kan give sig til at læse op af den for hinanden. Eventuelt bare for sig selv hvis ingen gider lytte.

I indekset står også ordet *ordbogsarbejde*. Og det eneste ord der står lige bagefter er selvfølgelig: *åndsarbejde*. Tak for det store ordbogsarbejde og åndsarbejde der her er foregået. I vidste det ikke men I har skrevet mine næste bøger for mig. Livet bliver en leg.

*Leg? Parring. Nemhed.
fri leg, gøre til en leg
gå som en leg ...
og holde op mens legen er god.*

Det må jeg hellere.

Arkiv for Dansk Litteratur

Redaktion: Nicolas Reinecke-Wilkendorff

Samarbejdspartner: Det Kongelige Bibliotek

Finansiering: Det Elektroniske Forskningsbibliotek, Kulturnet Danmark og Det Kongelige Bibliotek

Arkiv for Dansk Litteratur (*adl.dk*) er et websted, der giver adgang til den klassiske danske litteratur. 78 forfatterskaber – fra 1100-tallets Saxo til Gustaf Munch-Petersen (1912-1938) – lagt ud i fortrinsvis tekstkritiske og kommenterede (DSL-) udgaver; dels i faksimileversion, dels i søgbar tekstversion. Til forfatterskaberne knytter der sig et forfatterportræt med orientering om biografiske forhold, centrale værker og temaer, værkernes modtagelse og efterliv samt en bibliografi. Tilsammen en elektronisk litteraturhistorie på ca. 2.100 bogsider.

Arkiv for Dansk Litteratur blev oprettet i begyndelsen af 2000-tallet, hvor der blev arbejdet intensivt på at etablere det elektroniske arkiv. Efter etableringen faldt det redaktionelle aktivitetsniveau markant, og i den følgende årrække befandt sitet sig (teknisk og redaktionelt) i et dødvande.

I begyndelsen af 2013 blev der på både Det Danske

Sprog- og Litteraturselskab og Det Kongelige Bibliotek (først uafhængigt af hinanden, siden som fælles indsats) taget initiativ til et fornyet arbejde med *Arkiv for Dansk Litteratur*. Der blev afsat begrænsede midler til det indledende arbejde, og der blev nedsat en projektgruppe bestående af medarbejdere fra Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Gruppen skulle med afsæt i bl.a. gennemførte interviews og analyser finde frem til, hvordan det nye *Arkiv for Dansk Litteratur* teknisk og funktionsmæssigt skulle indrettes. Fokus har i denne fase kun i begrænset omfang været på at tilføje nyt materiale til sitet, da der ikke var afsat midler hertil. Arbejdet med at definere og siden udvikle det nye site har stået på i 2014 og 2015 med en del afbrydelser undervejs. Status ved udgangen af 2015 er, at alt materiale fra det oprindelige *Arkiv for Dansk Litteratur* er migreret til og optaget i Det Kongelige Biblioteks digitale infrastruktur, og at sitets tekniske del inden for de afsatte rammer er stort set færdigudviklet. Noget nyt materiale er også på vej ind i basen, men det er endnu ikke indlemmet. Sitet skønnes at være tæt på klar til publicering, men der er endnu dele, der ikke er på plads.

Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab

Redaktion: René Herring under medvirken af Sten Rasmussen

Tilsynsførende: Flemming Conrad og Mette Winge

Finansiering: Velux Fonden

Herman Bangs (1857-1912) forfatterskab er slidstærkt. Det udgives, det dramatiseres og filmatiseres, og det er genstand for stigende forskning. Hidtil har det imidlertid savnet den offentligt tilgængelige bibliografi, som kunne dokumentere dets art og omfang. Det rådes der nu bod på med en kortlægning af det trykte forfatterskab i Bangs egen tid, fra debuten i 1877 til den sidste artikel i 1912. Desuden medtages de posthume tryk, der foreligger, således at hele det trykte forfatterskab vil være registreret, når bibliografien udkommer.

Bibliografien tænkes udgivet i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek i serien

Danish Humanist Texts and Studies.

Der søges p.t. om støtte til trykning. Netversionen ønskes imidlertid stadig realiseret efter bogudgaven.

Herman Bangs breve

Udgiver: Gert Posselt

Tilsynsførende: Flemming Conrad og Sten Rasmussen

Finansiering: Carlsbergfondet og Augustinus Fonden

Den omfattende personkreds, som Herman Bang (1857-1912) via breve og telegrammer flittigt meddelte sig til, afspejler hans eget mangesidige virke siden 1870'erne. Kun relativt få af disse breve er hidtil blevet publiceret, fyldigst i form af to bogudgaver fra hhv. 1918 (et udvalg af breve til én adressat) og 1951 (en mere fuldstændig helhed til en anden adressat); som tekstudgaver betragtet har de imidlertid begge en mangelfuld og utilstrækkelig form. I Det Kongelige Bibliotek findes i dag mellem 2.500 og 3.000 breve fra Bang til et par hundrede forskellige adressater. Andre offentlige samlinger i ind- og udland rummer Bangbreve, ligesom der spredt i privateje befinder sig breve fra ham. Breve til Bang er derimod mere sjældne, antagelig fordi han ikke selv gemte på modtagen post.

En gradvis publicering af alle bevarede breve fra og til Herman Bang vil forsyne forskningen med et vigtigt materiale til forståelse af den biografiske ramme om hele Bangs virksomhed som forfatter, oplæser, journalist og sceneinstruktør.

Én person har efterladt sig flere modtagne breve fra Bang end nogen anden: den nære ven gennem godt 30 år, journalisten, forfatteren og forlæggeren Peter Nansen (1861-1918). Bangs ca. 500 breve til ham og ca. 100 bevarede breve til hustruen, skuespillerinden Betty Nansen (1873-1943), danner grundstammen i den netop afsluttede første fase, muligjort gennem en bevilling fra Carlsbergfondet og Augustinus Fonden. I denne udgave indgår desuden 18 brevttekster fra Peter Nansen til Herman Bang, de eneste, som det har været muligt at finde.

Etablering af brevttekst, datering, ordning og kommentering er blevet planmæssigt udført i perioden 1. november 2014 til 31. december 2015. Ved årsskiftet resterede en række faser af it-teknisk art samt tilsynets afsluttende gennemgang. Når alle dele af dette arbejde er afsluttet, vil disse ca. 650 brevttekster blive offentliggjort digitalt. I foråret 2016 søges trykningsmidler, således at Herman Bangs breve til Peter Nansen

og til Betty Nansen tillige kan udgives i bogform.

I foråret 2016 er selskabet desuden i færd med at søge de nødvendige fondsmidler til, at arbejdet kan videreføres med mange andre af de breve fra og til Herman Bang, som befinder sig i Det Kongelige Bibliotek.

Barokkens opdyrkning af det danske sprog

Redaktion: Jens Bjerring-Hansen og Marita Akhøj Nielsen (projektleder)

Datalingvistik: Nicolai Hartvig Sørensen og Thomas Troelsgård

Studentermedhjælp: Jeppe Berndsen

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Svend Eegholm-Pedersen, Ebba Hjorth og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Carlsbergfondet

I baroktiden iværksattes en række arbejder for at opdyrke det danske sprog, så det kunne hævde sig på europæisk niveau. Inspirationen kom især sydfra, mest betydningsfuldt fra Die Fruchtbringende Gesellschaft i Weimar. Tidligst gjaldt kultivering af modersmålet det digteriske sprog, udmøntet i en række metriske værker, som for længst er udgivet. I næste fase fulgte sprogbeskrivelser, og disse grammatikker er ligeledes blevet udgivet. Tidens tredje sprogvidenskabelige projekt var udarbejdelsen af en ordbog over det danske sprog, der i modsætning til de ældre leksikografiske arbejder skulle have modersmålsbeskrivelsen og ikke latinundervisningen som sit hovedformål. Der er overleveret mange tilløb til en sådan ordbog, næsten alle utrykte. Langt det største og mest betydningsfulde manuskript er Matthias Moths ordbog, som blev påbegyndt i 1686-1687 og redigeret i perioden 1699-1719. Den er også i international sammenhæng enestående ved at dække hele sin samtids ordforråd,

herunder en formidabel samling faste udtryk. Opslagsord og ordforbindelser er forsynet med oversættelser til latin, og dette stof har hidtil været oversat. *Moths Ordbog* er udnyttet af alle senere store danske modersmålsordbøger, men er aldrig blevet udgivet, selv om det til stadighed har været et ønske i filologiske, litteraturhistoriske og lingvistiske forskningsmiljøer.

Periodens sprogvidenskabelige pionérarbejde blev udført af passionerede enkeltpersoner og magtfulde embedsmænd. Denne relativt lille gruppe mænd stod dels i personlig kontakt, dels holdt de sig orienteret om internationale strømninger. Det er projektets ambition at se alle disse bestræbelser som led i én samlet bevægelse. Det ene hovedsigte er at udarbejde en elektronisk udgave af *Moths Ordbog*, det andet at udforske den kulturhistoriske kontekst for periodens opdyrkning af det danske sprog.

Den elektroniske udgave af *Moths Ordbog* bygger på den afskrift, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab iværksatte i 1940'erne med henblik på en trykt udgave. Afskriften er blevet indtastet i en struktureret database af firmaet AP Data, og data er siden lagt ind i selskabets sædvanlige ordbogsredige-

ringsprogram, iLEX. Afskriften gengiver Moths sidstereaktion, suppleret med kladden af P og R, som brændte i 1807. Også leksikonartiklerne med O- fik englændernes bomberam på, mens verbalordbogens O blev reddet. Afskriften gengiver denne sidste del, men har ikke forsøgt at rekonstruere leksikonets O-artikler. Det har den digitale udgave nu rådet bod på ved at afskrive dels leksikonartikler med O- i Moths kladde, dels hans register over O-artiklerne i leksikonet. Fra disse to kilder er ca. 400 artikler blevet afskrevet, korrekturlæst og opmærket efter samme standard som det øvrige materiale. Arbejdet gav stødet til en yderligere supplerings, idet det viste sig, at Moths register indeholdt en del artikler om fremmedord, som ikke var med i kladden af P og R. Hermed er et hidtil ukendt, men vigtigt materiale, i alt mere end 700 artikler, blevet udgivet.

Foruden selve den elektroniske ordbog giver *mothsondbog.dk* adgang til en række nyskrevne artikler om ordbogen, til nye udgaver af centrale dokumenter vedr. Moth og ordbogen og til skanninger af hele den foreliggende litteratur om emnet. Siden er altså et omfattende Moth-arkiv, med ordbogen som det vigtigste element.

Projektet blev afsluttet i begyndelsen af 2015.

Den Danske Begrebsordbog

Redaktion: Sanni Nimb i samarbejde med *ordnet.dk*

Finansiering: Carlsbergfondet og Kulturministeriet

Den Danske Begrebsordbog udbygges løbende med flere ord fra *Den Danske Ordbog*, dels for at sikre at der er en leksikografisk sammenhæng mellem Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs to moderne ordbøger for dansk, dels med sigte på en fremtidig digital udgave. I 2015 er der tilføjet ca. 6.400 ord.

Begrebsordbogen er udkommet i fire oplag og er pr. februar 2016 solgt i knap 8.000 eksemplarer. Den er i årets løb blevet præsenteret ved en række foredrag, både i forskningssammenhæng og i den almene offentlighed, bl.a. på Det Kongelige Bibliotek, hvor udgivelsen desuden blev markeret med en udstilling om danske begrebsordbøger gennem tiden. Såvel ved arrangementet *Sprogdagen '15*, hvor årets spropris blev uddelt, som på årets BogForum blev der holdt oplæg om ordbogen.

I årets løb har vi desuden undersøgt hvordan *Begrebsordbogens* data bedst kan anvendes i *Den Danske Ordbog* til at udvide de enkelte ordbogsindgange med flere oplysninger om beslægtede ord og udtryk. På baggrund af undersøgelserne er der udviklet et program (af Thomas Troelsgård) der kan identificere de relevante ord i *Begrebsordbogen* og indsætte

de rette data automatisk i *Den Danske Ordbog*, idet der bl.a. tages højde for at over en tredjedel af ordene i *Den Danske Ordbog* i forvejen er beskrevet med oplysninger om synonyme udtryk, og at nogle ord endnu ikke er betydningsdefineret. Der forestår stadig en del

Karen Blixen. Værker

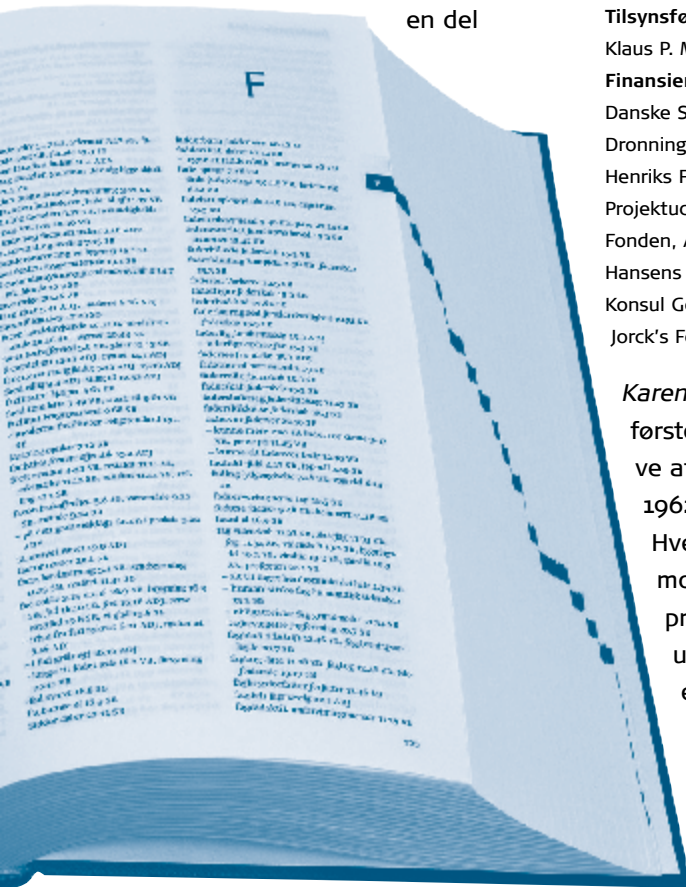
Redaktion: Nicolas Reinecke-Wilkendorff (ledende redaktør)
Udgivere: Poul Behrendt, Henrik Blicher, Charlotte Engberg, Annegret Heitmann, Lasse Horne Kjældgaard, Peter Olivarius †, Nicolas Reinecke-Wilkendorff, Benedikte F. Rostbøll og Marianne T. Stecher
Tilsynsførende: Henrik Blicher og Klaus P. Mortensen
Finansiering: Augustinus Fonden, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur, Velux Fonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond, Dansk Tennis Fond, Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond

Karen Blixen. Værker er den første videnskabelige udgave af Karen Blixens (1885-1962) fiktive forfatterskab. Hvert bind udgives efter moderne tekstkritiske principper og rummer ud over selve teksten en kommentardel (ordforklaringer, real-kommentarer, intertekstuelle noter) og en efterskrift. Hertil kommer eventuelle bilag, der kan

programmeringsarbejde og arbejde med at designe selve visningen på *Den Danske Ordbogs* hjemmeside før en endelig version foreligger.

kaste nyt lys over værket. Trykgrundlaget udgøres af førstetrykkene, som i en række tilfælde jævnføres med det overleverede manuskriptmateriale. Projektet er XML-baseret, hvilket giver et langt mere fleksibelt arbejdsgrundlag end ved brug af traditionel tekstbehandling.

Arbejdet med seriens femte bind, *Sidste Fortællinger*, er

afsluttet, og bindet udkommer medio 2016. Senere på året udkommer seriens sjette bind, *Skæbne-Anekdoter*.

Udkommet:

Den afrikanske Farm, tekstkommentar og efterskrift ved Lasse Horne Kjældgaard (2007)

Vinter-Eventyr, tekstkommentar ved Peter Olivarius † og Henrik Blicher, efterskrift ved Poul Behrendt (2010)

Syv fantastiske Fortællinger, tekstkommentar ved Nicolas Reinecke-Wilkendorff, efterskrift ved Lasse Horne Kjældgaard (2012)

Gengældelsens Veje, tekstkommentar ved Nicolas Reinecke-Wilkendorff, efterskrift ved Benedikte F. Rostbøll (2013)

Sidste Fortællinger, tekstkommentar ved Nicolas Reinecke-Wilkendorff, efterskrift ved Charlotte Engberg (2016)

Dansk Sproghistorie

Redaktion: Laurids Kristian Fahl (produktionsansvarlig), Ebba Hjorth (ledende redaktør), Birgitte Jacobsen, Henrik Galberg Jacobsen og Bent Jørgensen

Studentermedhjælp: Trine Wiinholt Bentsen

Tilsynsførende: Bente Holmberg og Allan Karker

Finansiering: Carlsbergfondet

Dansk Sproghistorie vil blive publiceret som et 6-binds bogværk (i alt ca. 2.000 sider) suppleret med en webside.

Første bind indeholder følgende hovedafsnit: *Kilderne, Historie og sprog, Sprogbeskrivelser* samt *Skrift*. Bind to har hovedtemaerne *Ortografi, Tegnsætning, Udtale, Ordforråd* og *Ord fra andre sprog*. Bind tre fortsætter de klassiske sproghistoriediscipliner med *Bøjning* og *Syntaks*. Desuden behandles *Dialekter* og *Sociolekter*. I fjerde bind er afsnittene *Lov* og *Bibel, Viser, sange, ordsprog, Sprog og medier*, og der afsluttes med *Dannelse og uddannelse*. Bind fem beskriver *Dansk i Verden* og *Andre sprog i Danmark*. Bind seks afslutter værket med afsnittene *Sprog og stil* samt *Forfattersprog*.

I 2014 modtog Det Danske Sprog- og Litteraturselskab en trykbevilling fra Carlsbergfondet. Et samarbejde med Aarhus Universitetsforlag om produktion af værket er i gang.

Kapitlerne i de seks bind er under slutredigering, og

det første bind udkommer november 2016. De følgende bind udkommer i 2017.

Websiden skal rumme dokumentations- og billedmateriale der af pladshensyn må udelades af bogen, og webmediets særlige muligheder for lyd- og billedoptagelser udnyttes.

Danske Klassikere

Redaktion: Camilla Zacho Larsen og Jesper Gehlert Nielsen (ledende redaktør)

Studentermedhjælp: Helene Holtse og Mette Elholm Ishøj

Klassikerudvalg: Søren Peter Hansen, Lasse Horne Kjældgaard, Johnny Kondrup, Birthe Melgård, Jesper Gehlert Nielsen og Søren Schou

Finansiering: Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur

Danske Klassikere er en fortløbende serie af litterære hovedværker, der spænder over de sidste fire århundreder – foreløbig fra Thomas Kingo (1634-1703) til Tom Kristensen (1893-1974). Der er udgivet omkring 90 titler i serien, hvis formål er at give læseverdenen mulighed for at erhverve billige, holdbare og pålidelige udgaver, hvor teksterne er eftergået kritisk og forsynet med oplysende kommentarer og efterskrifter. Titlerne lagerføres i 15 år.

Danske Klassikere omfatter en række hovedstykker i den danske digtekunsts historie – og nogle, som burde være det. Serien udgøres således ikke kun af guldrandede glansnumre, men også af værker, der i dag med urette er ganske ukendte, selv om de måske i samtiden nød stor anerkendelse. Hovedvægten i titlernes antal ligger på 1800-tallet, især på de sidste årtier, mens titlerne fra før 1800 er langt færre. Som noget forholdsvis nyt omfatter serien tillige værker fra efter 1920. Det er redaktionens ønske, at titler fra det 20. århundrede med tiden vil udgøre en markant

del af *Danske Klassikere*. Ikke kun ud fra litteraturhistoriske kriterier, men mest af alt fordi bøgerne er værd at læse, har en kvalitet, der gør dem til en udfordring for læsere netop nu, samtidig med at de gør indtryk som stemmer fra en (fjern og) fremmed tid.

Redaktionens arbejde har i det forløbne år været koncentreret om afviklingen af igangværende udgivelsesprojekter. Hertil kommer en række genoptryk, som løbende forberedes i seriens 'nye' layout. Planlægningen af kommende titler foregår med skyldig hensyntagen til uligevægten i titlernes kronologiske fordeling og til åbenlyse mangler, hvad angår værker og forfattere, eksempelvis den sparsomme repræsentation af titler fra Guldalderen (N.F.S. Grundtvig: *Nyaars-Morgen*) og fra tiden før 1800 (Jens Baggesen: *Labyrinten*). Sideløbende hermed bringes serien ind i nyere tid med udgivelsen af eksempelvis Hans Scher-

figs *Det forsømte Foraar* og et bind med Klaus Ribbjergs tidlige digte.

Arbejdet med den nye hjemmeside (*danskeklassikere.dk*) fortsætter, men skal koordineres med relanceringen af selskabets hjemmeside, som er planlagt til efteråret 2016. Hjemmesiden vil meddele nyheder om igangværende udgivelsesarbejde, nyudgivelser og genoptryk. Omlægningen af produktionsprocessen, hvorved layoutet sats (og trykklar pdf) kan genereres på baggrund af skannet tekst og efterfølgende (delvis) maskinel xml-opmærkning, pågår stadig.

Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve

Redaktion: Thomas Hansen, Markus Hedemann (ledende redaktør) og Anders Leegaard Knudsen

Tilsynsførende: David Bloch, Bent Jørgensen, Rikke Agnete Olsen og Helle Vogt

Finansiering: Carlsbergfondet

Ved et middelalderligt diplom forstås enhver form for retsstiftende dokument, fx pavelige udnævnelser af danske gejstlige, krigserklæringer, fredstraktater, lejekontrakter, pantebreve, domme etc.

Diplomatarium Danicum har eksisteret siden 1932. Den trykte del udgør 35 bind og dækker årene 789-1400. Den digitale del, *diplomatarium.dk*, dækker årene 1401-1412 fuldkomment. Redaktionen arbejder pt.

med udgivelse af materialet fra perioden 1413-1439, hvor 1439 tillige udgør slutåret for projektet som sådan. Det er målet også for perioden 1413-1439 at tilvejebringe en fuldkommen udgave af alt materialet.

Samtlige diplomer oversættes til moderne dansk. Samtlige digitale tekster og oversættelser er konverteret til et nyt standardformat.

Diplomatarium Danicum arbejder i serier, således at hver redaktør publicerer ensartet materiale strækkende sig over hele perioden 1413-1439. I løbet af året er 201 nye numre blevet publiceret. Det i *Årsberetning 2013-2014* annoncerede nye design er blevet implementeret.

2016. 8. januar

Med opdateringen 8. januar 2016 er der tilføjet 2 tekster til [diplomatarium.dk](#).

Først kong Erik 7. af Pommerns opsigelse af freden med hollænderne af 11416.18. september, dernæst en krigserklæring, som formentlig skal henregnes til samme dag.

[Læs mere](#)

Kampen om Slesvig 1404-35

Dronning Margerites og Erik af Pommerns forsøg på at erobre Slesvig som led i en ekspansiv politik, der gik tilbage til Valdemar Atterdag.

Det kongelige retterting

Rettertingen var den højeste domstol, hvor kongen udføede sin funktion som rigets øverste dommer.

[Se flere temaer](#)

Gammeldansk Ordbog

Redaktion: Merete K. Jørgensen og Marita Akhøj Nielsen (ledende redaktør)

Datalingvistik: Nicolai Hartvig Sørensen og Thomas Troelsgård

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Britta Olrik Frederiksen og Henrik Galberg Jacobsen

Finansiering: Kulturministeriet og Velux Fonden

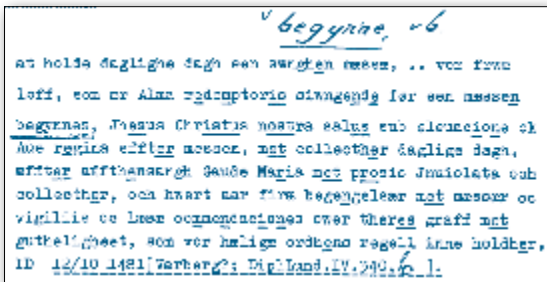
Gammeldansk Ordbog er en ordbog over middelalderens danske sprog. Den dækker perioden fra ca. 1100 til 1515, altså næsten halvdelen af den periode, hvor vi har kilder på dansk. Sproget undergik voldsomme ændringer i løbet af de 400 år, *Gammeldansk Ordbog* dækker, og det er ordbogens ambition at give et indtryk af denne udvikling. Alle bevarede dansksprogede tekster fra middelalderen skal ideelt set behandles i gennemdokumenterede ordbogsartikler, der foruden ordenes betydninger også fremlægger bøjningsformer og stavemåder, gammeldanske og fremmedsproglige paralleller samt fordeling på genrer, perioder og geografiske områder. Ordbogens omfattende seddelsamling er digitaliseret og er frit tilgængelig fra selskabets hjemmeside. De digitale sedler er desuden vigtige for selve redigeringsarbejdet, idet links til sedlerne erstatter den traditionelle indskrivning af citater, hvad der betyder en effektivisering af redigeringsprocessen.

Velux Fondens generøse bevilling til projektet *Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden* (se s. 34) har muliggjort en videreudvikling af *Gammeldansk Ordbog*, mens Kulturministeriets støtte har sikret det redaktionelle arbejde. I beretningsperioden er arbejdet med at sammenkoble *Gammeldansk Ordbogs* artikler med moderne danske opslagsformer i selskabets øvrige ordbogsressourcer fortsat. Linkningen foregår på ordniveau, ikke betydningsniveau, og den indebærer, at de moderne danske former bliver indtastet, både for opslagsord og delopslagsord (sammensætningsled, præfikser, suffikser og afledningsbaser). Hvor ordene og ordelementerne ikke findes i moderne dansk, bliver det oplyst, at de er uddøde. Ved udgangen af beretningsperioden tilbagestår kun behandlingen af en lille gruppe ord, der rejser specielle problemer.

Sideløbende er den elektroniske ordbogsbase lemma for lemma blevet sammenkoblet med de elektroniske citatsedler og med de tekster, der er udgivet på *middelaldertekster.dk* (se nærmere s. 41).

Der er udviklet en hjemmesidevisning af *Gammeldansk Ordbog*, som er blevet gennemtestet af redaktørerne, hvorefter *Gammeldansk Ordbog* blev lagt ind på selskabets ordbogsplatform *ordnet.dk*. Endelig blev *Gammeldansk Ordbog*

publiceret i en betaversion på gammeldanskordbog.dk den 16. december 2015. På hjemmesiden er det muligt at slå op i ordbogen med moderne danske former i det omfang, disse former er indtastet i artiklerne. Desuden kan brugeren gå til de elektroniske citatsedler på hvert ord og slå det op i de moderne ordbøger, ligesom ordbogens kildefortegnelse er tilgængelig fra alle ordbogsartikler. I de artikler, hvor belæggene gengives som links til elektroniske sedler, vises et ikon, der giver adgang til de citerede belæg. Brugeren kan vælge kun at se en delmængde af de citerede sedler. For øjeblikket er det ikke muligt at se de formkataloger, der bygger på linkningen mellem teksterne på middelalder-tekster.dk og lemmaerne.

Det har vist sig vanskeligt at skaffe nye bevillinger til *Gammeldansk Ordbog*, og derfor har redaktionen udarbejdet en plan til en foreløbig afrunding af projektet. Planen indebærer, at alle nogenlunde frekvente ord forsynes med betydningsbeskrivelse(r) og bøjningsoplysninger. Desuden linkes alle opslagsord til de tilsvarende i Otto Kalkar: *Ordbog til det ældre danske Sprog (1300-1700)* (se s. 35).

Ludvig Holbergs Skrifter

Redaktion: Henrik Andersson, Finn Gredal Jensen, Camilla Zacho Larsen, Niels Grotum Sørensen og Peter Zeeberg (ledende redaktør)

Studentermedhjælp: Trine Wiinholt Bentsen og Marie Vindal Larsen

Tilsynsførende: Jens Bjerring-Hansen, Henrik Blicher, Else Bojsen, Svend Eegholm-Pedersen, Minna Skafto Jensen, Esther Schat Kielberg, Flemming Lundgreen-Nielsen, Jesper Gehlert Nielsen, Fritz Saaby Pedersen †, Nicolas Reinecke-Wilkendorff, Sven Hakon Rossel og Gunnar Sivertsen

Bestyrelse: Anne Mette Hansen, Lasse Horne Kjældgaard, Jørn Lund og Gunnar Sivertsen

Finansiering: Augustinus Fonden, Kulturministeriet, Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur; den norske del finansieres primært af Universitetet i Bergen

Ludvig Holbergs Skrifter, der sluttede med udgangen af juni 2015, var et samarbejde mellem Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Universitetet i Bergen, med inddragelse af Københavns Universitet, Det Kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket i Bergen som samarbejdspartnere. Målet var at etablere en tekstkritisk, gennemkommenteret udgave af Holbergs samlede værker på internettet, ledsaget af faksimiler af tekstforlæggene og for de latin- og fransksprogede værkers vedkommende af oversættelser til dansk eller norsk.

Den norske redaktion tog sig af Holbergs sagprosa, herunder de historiske værker og Holbergs essays. Den danske redaktion havde ansvaret for den skønlitterære del af

Holbergs forfatterskab. Det drejer sig bl.a. om komedierne, epigrammerne, *Peder Paars* og *Niels Klim*. Hertil kommer Helte- og Heltindehistorierne og Levnedsbrevene.

Programmeringen er udført af digitaliseringsenheden Uni Computing (tidligere Uni Research og før det Aksis), som er knyttet til Universitetet i Bergen. Driften varetages siden 2014 af Universitetsbiblioteket i Bergen, og webstedet spejles til Det Kongelige Bibliotek i København. Faksimilerne er for den danske dels vedkommende produceret af Det Kongelige Bibliotek.

Den danske redaktion har tilrettelagt arbejdet således at det tekstkritiske arbejde er foretaget af redaktionens medlemmer, mens kommentarer udarbejdes dels af redaktionsmedlemmer, dels af eksterne kommentatorer. For de enkelte medarbejderes bidrag til *Ludvig Holbergs Skrifter*, se nærmere på *holbergsskrifter.dk*.

Mens den danske del af projektet blev afsluttet pr. 1. juli 2015, fortsætter den norske del frem til medio 2016. Den danske del af forfatterskabet forelå ved projektets udløb med ganske få undtagelser i ny tekstkritisk udgave med indledning til hvert enkelt værk og udførlige kommentarer på adresserne

holbergsskrifter.dk og *holbergsskrifter.no*.

Ud over webudgaven har redaktionen produceret og bidraget til nogle bogudgaver: *Niels Klims underjordiske rejse* (oversættelse, 2012), *Dannemarks og Norges Geistlige og Verdslige Staat* (2014) og i samarbejde med Jens Kr. Andersen i serien *Danske Klassikere: Peder Paars* (2015). Bogudgivelserne fortsættes i det opfølgende projekt, *Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab* (se s. 30).

Offentliggørelsen af *Ludvig Holbergs Skrifter* blev fejret ved en højtidelighed på Universitetet i Bergen den 13. august 2015 og efterfølgende ved en tilsvarende højtidelighed på Københavns Universitet den 25. november 2015 med taler af bl.a. kulturminister Bertel Haarder og dekan Ulf Hedetoft, Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet, og kunstneriske indslag ved Tammi Øst og Michala Petri.

Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab

Redaktion: Henrik Andersson, Laurids Kristian Fahl (ledende redaktør), Finn Gredal Jensen, Camilla Zacho Larsen, og Peter Zeeberg (ledende redaktør)

Studertermedhjælp: Trine Wiinholt Bentsen, Rikke Hørring Christensen, Marie Vindal Larsen og Sarah Toftager

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Henrik Galberg Jacobsen, Minna Skaftø Jensen, Patrick Kragelund og Chr. Gorm Tortzen

Finansiering: Augustinus Fonden og A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal

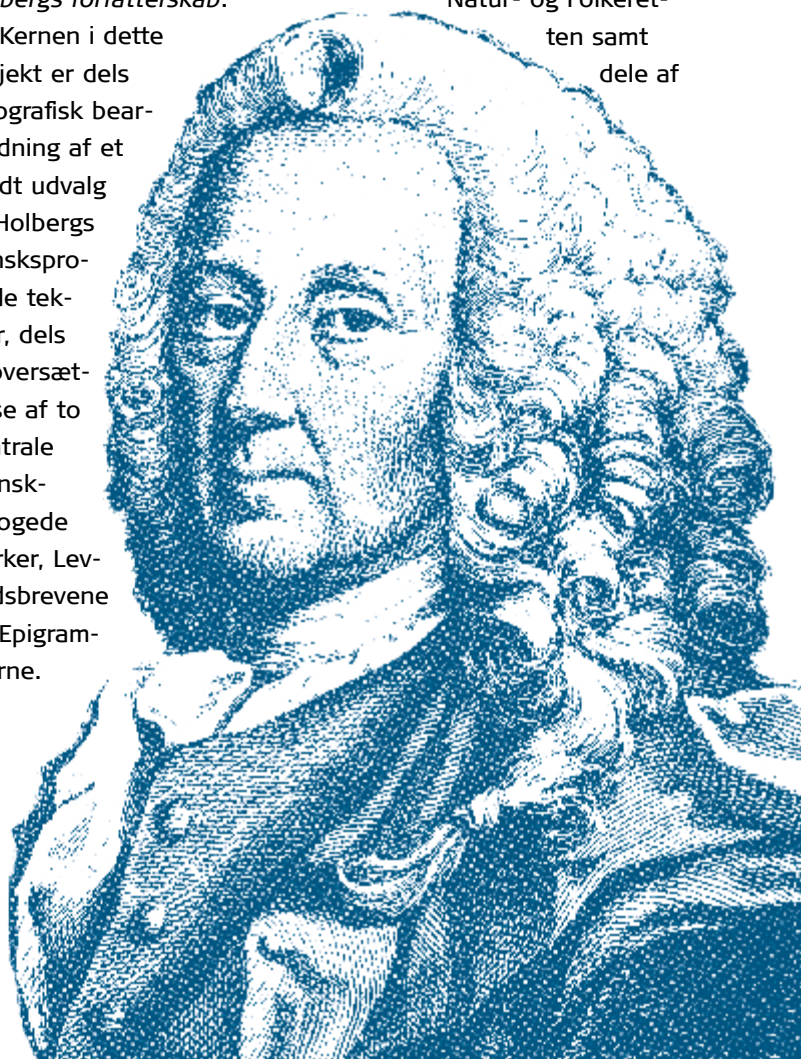
Da den danske del af projektet *Ludvig Holbergs Skrifter* (se s. 28) sluttede, påbegyndte samme redaktion 1. juli 2015 det opfølgende projekt *Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab*.

Kernen i dette projekt er dels ortografisk bearbejdning af et bredt udvalg af Holbergs dansksprogede tekster, dels nyoversættelse af to centrale latinsk-sprogede værker, Levnedsbrevene og Epigrammerne.

Selv om webudgaven *Ludvig Holbergs Skrifter* i vidt omfang tilbyder sproglig hjælp, er der ingen tvivl om at originalteksternes skriftbillede udgør en alvorlig barriere for nutidens læsere. Det er derfor hensigten, som et supplement til den tekst-kritiske udgave, at fremstille nænsomt moderniserede versioner af udvalgte tekster. Redaktionen har udformet et sæt detaljerede retningslinjer for en bearbejdning af Holbergs dansk, hvor grundprincippet er at ortografi, interpunktion og afsnitsinddeling normaliseres, men ordvalg og syntaks lades urørt.

De udvalgte tekster der bearbejdes, er: komedierne, de moralfilosofiske essays, *Peder Paars*, *Skæmtedigtene*, Natur- og Folkeretten samt

dele af

Danmarkshistorien. De normaliserede tekster skal sammen med nyoversættelser af *Niels Klim* og Epigrammerne (ved Peter Zeeberg) samt Levnedsbrevene (ved Ole Thomsen) publiceres i to former, dels som del af webudgaven, *Ludvig Holbergs Skrifter*, hvor de både vil kunne læses for sig og parallelt med originalteksterne, dels i bogform. I webudgaven vil de bearbejdede tekster have samme adgang til punktcommentarer som originalteksterne. I bogudgaven vil hvert bind være udstyret med en gloseliste og diverse appendices med realoplysninger.

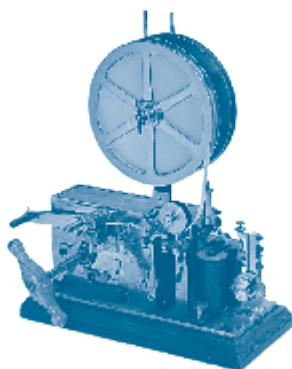
Bogudgivelsen kommer til at omfatte 24 bind og vil blive udgivet i samarbejde med Aarhus Universitetsforlag, der som del af projektet endvidere vil stå for diverse formidende aktiviteter, herunder udarbejdelse af undervisningsmateriale til brug i gymnasiet samt foredrag m.m. i Folkeuniversitetets regi. De 24 bind udvalgte værker er planlagt til at udkomme løbende fra oktober 2016 til august 2018, begyndende med komedierne i syv bind. Ved udgangen af januar 2016 forelå komedierne i normaliseret form. Redaktionens arbejde løber frem til medio 2017.

It-drift

Medarbejdere: Thomas Hansen (it-koordinator) og Jonas Nielsen (udvikler)

Studermedhjælp: Anders Jørgensen

It-afdelingen varetager drifts-, udviklings- og supportopgaver for selskabets administration og projekter. Desuden koordineres Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs digitale produktion herfra.

Til forebyggelse af kapacitetsproblemer i situationer, hvor mange bruger selskabets websteder samtidig, har it-afdelingen implementeret cachingsystemet Varnish ved *ordnet.dk* og *sproget.dk*. Målsætningen er at kunne håndtere det stigende pres på ordbogsressourcerne i forbindelse med eksamenssituationer uden større investeringer i infrastruktur.

I det forløbne år er udfærdigelsen af en it-sikkerhedspolitik påbegyndt; dette arbejde forventes afsluttet med udgangen af maj d.å. Der arbejdes desuden løbende på dokumentation af driftsprocedurer for at sikre mindst mulig afhængighed af enkeltpersoner.

Johannes Jørgensen: Mit Livs Legende

Udgivere: Elise luul og Henrik Wivel

Tilsynsførende: Finn Gredal Jensen og Sebastian Olden-Jørgensen

Finansiering: Velux Fonden

I 2016 er det 100-året for udgivelsen af første bind i forfatteren Johannes Jørgensens (1866-1956) erindringsværk *Mit Livs Legende*. Værket består af syv bøger med titlerne: *Den røde Stjerne* (1916), *Taarnet* (1916), *Vælskland* (1917), *Det usyrede Brød* (1918), *Ved den skønne Tempeldør* (1918), *Guds Kværn* (1919) og *Over de valske Mile* (1928). Arbejdet med den længe efterlyste tekstkritiske

udgave af værket er nu begyndt. Udgaven baseres på førsteudgaverne

og forsynes med kommentarer, efterskrift m.m. for at åbne op for det kulturhistoriske rum, Johannes Jørgensen skrev sig ind i og selv var med til at definere som central figur i symbolismen.

Værket er på den ene side et vidnesbyrd om kulturlivet omkring år 1900 med et rigt dansk, nordisk og europæisk værk- og persongalleri og på den anden side en selvbiografi, der beskriver Johannes Jørgensen, fra han som 16-årig kommer fra barndomsbyen Svendborg til København, til han i 1913 forlader kone og børn og går i eksil først i Sie-

na, senere i Assisi. Frem for alt er *Mit Livs Legende* dog et bekendelsesskrift i traditionen fra Augustin og Rousseau med en nådesløs selvudlevering. Helt central er Johannes Jørgensens konvertering til katolicismen i 1896 og det brud, det medfører, dels i forhold til hans ungdoms forbillede Georg Brandes og hans kreds, dels i forhold til hans kolleger omkring tidsskriftet *Taarnet* (1893-1894) med Sophus Claussen, Ingeborg og Viggo Stuckenberg som de centrale figurer.

Mit Livs Legende er delvis baseret på Johannes Jørgensens over 800 minutøst førte dag- og notesbøger, der indtil for nylig var båndlagte. En sammenligning af dagbøgerne med citaterne i erindringsværket vil i den tekstkritiske udgave afdække forfatterens autofiktive selviscenesættelse gennem egne justeringer, censureringer og fikcionaliseringer.

Arbejdet med den tekstkritiske udgave indledtes i september 2015. Etableringen af teksten og udarbejdelsen af et tekstkritisk noteapparat samt redegørelser for manuskriptmaterialet er påbegyndt. Kommenteringen, der er ganske omfattende blandt andet på grund af *Mit Livs Legendes* store persongalleri og talrige referencer til periodens litterære, filosofiske og katolske værker, er også godt i gang. Udgivelsesarbejdet forventes afsluttet i 2018.

Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid

Udgivere: Trine Johanne Arlund Hass, Karsten Friis-Jensen †, Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg (projektleder)

Tilsynsførende: Minna Skaftte Jensen og Patrick Kragelund

Finansiering: Carlsbergfondet

Tekstkritisk udgivelse med paralleloversættelse, indledning og noter af et repræsentativt udvalg af danske latinsksprogede hyrdedigte fra perioden 1560-1580: Erasmus Lætus: *Bucolica* (1560), Hans Philipsen Pratensis: *Daphnis* (1563), Hans Lauridsen Amerinus: *Ecloga de pacis foedere* (1573), Peder Jacobsen Flemløse: *Ecloga de eclipsi solari* (1574), Zacharias Widing: *Iolas* (1577), Hans Hansen Stage: *Ecloga in obitum Catharinae Hasebard* (1578) og Niels Pedersen: *Dialogismos* (1580). De oprindelige publikationer skal i alle

tilfælde udgives i deres fulde omfang.

De udvalgte værker er alle skrevet inden for Frederik 2.s regeringstid og repræsenterer et bredt spektrum af de temaer, der behandles i tidens latindigtning. Udgivelsen vil være den første omfattende moderne udgave af dansk latindigtning fra renæssancen. En enkelt af teksterne, Niels Pedersens *Dialogismos*, er aldrig tidligere behandlet. Det er et hidtil ukendt stykke dansk latinlitteratur, som i 2003 er dukket op i et nordtysk herregårdsbibliotek.

De fleste af teksterne er tilgængelige på latin og i dansk oversættelse som del af tekstbasen *renaessancesprog.dk*. En separat web-udgave af det samlede materiale med indledninger, noter og kritisk apparat vil blive påbegyndt i 2016.

Meyers Fremmedordbog

Redaktion: Nicolai Hartvig Sørensen
Tilsynsførende: Laurids Kristian Fahl
og Henrik Lorentzen
Finansiering: Skibsreder Carsten
Brebøls Almennyttige Fond

Meyers Fremmedordbog blev publiceret i en første version på adressen *meyers-fremmedordbog.dk* den 8. september 2014. Denne første version har mindre mangler, som skal udbedres, inden projektet kan endeligt afsluttes, fx vises visse tegn forkert, men allerede nu er sitet fuldt funktionsdueligt og et værdifuldt supplement til *Ordbog over det danske Sprog* og *Den Danske Ordbog* på *ordnet.dk*.

Projektet venter endnu på ressourcer til at arbejdet kan færdiggøres.

Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden

Målet for projektet er en åbning af den danske middelalderens sprog og litteratur – og dermed tankeverden – for et bredere publikum, samtidig med at forskningens interesser varetages. Det nås ved en løbende publicering af *Gammeldansk Ordbogs* artikler i elektronisk form, ved en berigelse af disse artikler med linkning til de moderne opslagsord i *Den Danske Ordbog* eller, hvis ordet ikke findes der, til *Ordbog over det danske Sprog* og ved en kobling ord for ord fra middelalderlige tekster til *Gammeldansk Ordbog* som løbende forklaringer.

Projektets målgruppe er sammensat. Det skal ikke skjules, at middelalderdansk er svært at gå til; af et tilfældigt valgt opslagsord som *vægh* 'vej' findes der langt over 100 forskellige former (fx *uah*, *veeg*, *vegghen*, *veye*, *væg*, *væghæ*, *waghum*, *weghna*, *wog*, *wæghænæ*, *wægs*), og en del af dem falder sammen med former af andre opslagsord (bl.a. *vathe* 'våde, fare', *veke* 'væge', *væg* 'væg', *vægge* 'kile', *væghe* 'dræbe'). Men projektet hjælper læserne godt på vej, for sammenkædningen af de middelalderlige tekster, ordbogen over periodens sprog og de moderne danske ord har et stærkt formidlings-potentiale. Det er målet at

gøre de gamle tekster tilgængelige for studerende, ældre gymnasieelever, folkeuniversitetets og oplysningsforbundenes brugere, hele den historisk og litterært interesserede offentlighed. Samtidig er forskningsperspektiverne mangfoldige: Historikere, litterater, teologer, sprogforskere, kulturhistorikere inden for en bred vifte af fag, fx lærdomshistorie, medicinshistorie, socialhistorie, vil få et smidigt redskab til deres videnskabelige arbejde.

Ordbog til det ældre danske Sprog (1300-1700), som linkes til *Gammeldansk Ordbog* på lemmaniveau. For tiden indtastes Kalkars ordbog i Kina, hvorefter filerne bearbejdes internt og indlægges i selskabets sædvanlige ordbogsredigeringsprogram iLEX. Derefter påbegyndes linkningen mellem de to ordbøger. Endelig publiceres Kalkars ordbog på en selvstændig hjemmeside under *ordnet.dk*. Foruden Velux Fonden har Universitets-Jubilæets danske

Projektet falder i to dele, en digital publicering af *Gammeldansk Ordbogs* artikler (se nærmere s. 27) og en ny version af *Studér Middelalder på nettet* (læs mere s. 41). Desuden har selskabet fra Velux Fonden fået accept af en udvidelse af projektet, som det viste sig muligt at finansiere delvist inden for bevillingens rammer. Udvidelsen indebærer en digitalisering af Otto Kalkars

Samfund, som har udgivet Kalkars ordbog, givet tilsagn om substantiel støtte til udarbejdelsen af den digitale udgave.

ordnet.dk

Redaktion: Jørg Asmussen, Jonas Jensen, Kjeld Kristensen, Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Nicolai Hartvig Sørensen, Lars Trap-Jensen (ledende redaktør) og Thomas Troelsgård

Studentermedhjælp: Ida Hauerberg Wolthers

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Augustinus Fonden, Carlsbergfondet og Kulturministeriet

ordnet.dk er Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs websted for moderne ordbøger og tekstkorpora. Siden giver adgang til digitale versioner af *Den Danske Ordbog* og *Ordbog over det danske Sprog* med supplement og til selskabets digitale og søgbare tekstsamlinger i *KorpusDK*. *ordnet.dk* indeholder desuden en række sider om resurserne, et ordspil, mulighed for at indberette nye ord samt et udvalg af sproglige spørgsmål som redaktionen løbende modtager og besvarer.

ordnet.dk har udviklet sig til at være danskernes foretrukne sted når de har brug for hjælp og vejledning med ordforrådet. Ordbøgerne er de eneste frit tilgængelige danske betydningsordbøger på nettet og er dem brugerne først støder på når de søger efter et ord ved hjælp af Google. Siden lanceringen på nettet i 2008 har *ordnet.dk* haft et stigende antal besøgende og har i januar 2016 haft ca. 98.000 besøg og 243.000 sidevisninger i gennemsnit på hverdage. Det giver *ordnet.dk* en stabil placering blandt de ca. 125

mest besøgte hjemmesider i Danmark.

2015 var et turbulent år for afdelingen, idet den nye kulturminister efter folketingsvalget den 18. juni meddelte at *ordnet.dk* ville modtage en bevilling på 0,5 mio. kr. for 2016, hvorefter den kulturministerielle støtte ville ophøre. Det fik Det Danske Sprog- og Litteraturselskab til for første gang at søge alternative finansieringskilder, og i den situation trådte Augustinus Fonden velvilligt til med en bevilling på 2 mio. kr. for 2016-2017, samtidig med at Carlsbergfondet bekræftede sin støtte af projektet med en fortsat bevilling. Sidst på året tog begivenhederne imidlertid igen en overraskende drejning da *ordnet.dk* endte med at blive betænkt med 1,5 mio. kr. årligt i 2017-2019 som led i finanslovsaftalen mellem regeringen og dens støttepartier. Afdelingen er derfor i den efterhånden usædvanlige situation at have sikret, i hvert fald delvis, finansiering hele fire år frem i tiden.

I 2015 blev der redigeret 1.656 nye og revideret 615 eksisterende artikler i *Den Danske Ordbog*. Arbejdet med at forsyne alle opslagsord i *Den Danske Ordbog* med lydfiler blev genoptaget sidst på året i 2015 efter længere tids tekniske problemer hos vores samarbejdspartner. Dette projekt nærmer sig nu sin afslutning. Levering, opmærkning og klargøring af korpustekster er fortsat planmæssigt i året, og i den interne version af korpusværk-

tøjet har redaktørerne nu adgang til et korpus på 475 mio. løbende ord, til automatisk ekstraherede lister over leksikografisk relevante nye ord og til en funktion der muliggør tidsstudier. En særlig version af korpusværktøjet med adgang til en ny, udvidet udgave af *KorpusDK* på knap 110 mio. ord samt et korpus på 400 mio. ords overvejende journalistiske tekster fra de seneste 10 år tilbydes nu også til offentlig download fra hjemmesiden.

På *ordnet.dk's* hjemmeside er elementerne *Dagens ord*, *Sprogligt* og *Indsendte forslag til nye ord* på forsiden af *Den Danske Ordbog* løbende blevet vedligeholdt, og redaktørerne har ydet offentligheden sproglig førstehjælp ved bl.a. at medvirke i DR's sprogprogram *Sproglaboratoriet* på P1.

De apper til ordbøger som er blevet udviklet og publiceret siden 2013, er blevet

vedligeholdt og videreudviklet i samarbejde med firmaet Dviance. Der findes appversioner af *Den Danske Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *Moths Ordbog*, *Holbergordbog* og *Meyers Fremmedordbog*.

For *Ordbog over det danske Sprog* er der i det forløbne år blevet udviklet en fritekstsøgning så brugerne også får besked hvis det søgte matcher andre steder i ordbogsartiklen end selve opslagsordet. Søgeordet findes således hvis det optræder i et af de mange litterære citater der anvendes som belæg i den store ordbog.

Det stigende antal brugere gør det nødvendigt fortsat at udvikle den tekniske side af driften. I løbet af 2015 er en ny type såkaldt cache taget i brug for at minimere svartiderne og afhjælpe de problemer der kan opstå i spidsbelastningsperioder. Justering af denne opsætning

ORDNET.DK
DANSK SPROG OG Sprogprogrammer

Sideoversigt | Tilgængelighed | Kontakt | Om os

Parallelt | Den Danske Ordbog | Ordbog over det danske Sprog | KorpusDK

ordnet.dk

DEN DANSKE ORDBOG
LÆS OG BRUG DEN

Søg i Den Danske Ordbog:

Den Danske Ordbog

Ordbogen består af det moderne sprog og opdateres løbende med nye ord.

ORDBOG OVER DET DANSKE SPROG
LÆS OG BRUG DEN

Søg i Ordbog over det danske Sprog:

Ordbog over det danske Sprog

Den største ordbog der er lavet her i Danmark. Den består af udvalgte ord fra ca. 1925-1990.

KORPUSDK
LÆS OG BRUG DEN

Søg i KorpusDK:

KorpusDK

En omfattende søgning af mange forskellige genrer. Teksterne er bearbejdede så man kan lene sig egne sprogvidenskabelige undersøgelser.

Snup en Krasser

År efter år får du endelig en chance for at blive kendt. Hvis du har gode ord, så send dem til os, og vi vil gerne se dem.

Sprogligt

Har du et spørgsmål om et ord, en sætning eller en grammatik? Så send det til os, og vi vil gerne hjælpe dig.

Send et ord

Send os et ord, som du synes er interessant, og vi vil gerne se det. Hvis du har et ord, som du synes er interessant, så send det til os, og vi vil gerne se det.

© Den Danske Sprog- og Litteraturselskab | Privatlivspolitik | Copyright

fortsætter i 2016 så hjemmesiden fortsat kan fungere tilfredsstillende.

Redaktørerne af *ordnet.dk* indgår i selskabets *Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora*. Afdelingen har også stået for udarbejdelsen af *Den Danske Begrebsordbog*, og vedligeholdelsen af den underliggende base for ordbogen er i året fortsat så der sikres parallelitet mellem begrebsordbogen og ordbestanden i *Den Danske Ordbog* (se også beskrivelsen under *Den Danske Begrebsordbog*, s. 21). Desuden fungerer afdelingens medarbejdere som konsulenter eller ansvarlige for flere af husets digitaliseringsprojekter.

Endelig indgår medlemmer af redaktionen i et samarbejde med Center for Sprogteknologi om projektet *Semantic Processing across Domains*, finansieret af Det Frie Forskningsråd | Kultur og Kommunikation. I dette projekt undersøges mulighederne for automatisk opmærkning af ords betydninger i løbende tekst ved at kombinere maskinlæringsmetoder med manuel semantisk opmærkning af korpustekster. Målet er at udvikle en model der er robust på tværs af domæner og har praktisk anvendelighed, fx til semantisk søgning i *ordnet.dk*'s korpustekster (se essayet *Semantic Processing across Domains*, s. 72).

Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa

Redaktion: Jeppe Barnwell, Jesper Gehlert Nielsen og Anders Juhl Rasmussen

Udgivere: Anders Thyrring Andersen, Lotte Thyrring Andersen, Jørn Erslev Andersen, Jeppe Barnwell, Knud Bjarne Gjesing, Jonas Holst, Marianne Juhl, Steen Klitgård Povlsen, Anders Juhl Rasmussen, Bjarne Sandstrøm og Erik Skyum-Nielsen

Studentermedhjælp: Asger Beier Berndsen og Helene Holtse

Tilsynsførende: Ebba Hjorth, Lasse Horne Kjældgaard og Erik Skyum-Nielsen

Finansiering: Velux Fonden

Peter Seeberg (1925-1999) var en af de betydeligste danske forfattere i anden halvdel af det 20. århundrede, og interessen for hans forfatterskab er stadig voksende. Det har længe været et ønske at få iværksat en tekstkritisk, kommenteret udgave af hans værker på grundlag af førsteudgaver og manuskripter og i tillæg hertil samle de tekster, der hidtil kun har været tilgængelige i mindre publikationer eller som manuskript. Seebergs trykte produktion består af ca. 500 publikationer fordelt på romaner, noveller, kortprosa, dramatik, børne- og ungdomslitteratur foruden et omfattende faglitterært forfatterskab. Udgivelsen vil i første omgang prioritere de fire romaner, seks novelle- og kortprosasamlinger samt en række tekster uden for samlingerne.

Arbejdet med udgaven nærmer sig nu sin afslutning. I løbet af året har redaktionen fortrinsvist arbejdet med at færdiggøre den tekstkritiske bearbejdning af grundteksten samt med realkommentarer til de i alt elleve bind. Studieophold i Peter Seebergs arkiv har været foretaget for med udgangspunkt i manuskripterne, optegnelser i dag- og notesbøger, forlagskorrespondancer samt i den store udklipssamling at verificere de sidste detaljer til brug for udgaven. Der er til de fleste af Seebergs bøger bevaret et omfattende manuskriptmateriale, ofte i form af både udkast, kladde og renskrift. Desuden har en del af kortprosatteksterne oprindeligt været trykt i aviser, tidsskrifter og lignende, før de eventuelt er optaget i en samling. Herudover har samtlige bøger efter førsteudgaven været genudgivet, i flere tilfælde i mere end ti varierende editioner. Redaktionen har gennemgået samtlige manuskripter og tidligere og senere tryk, og beskrivelsen af materialet er næsten afsluttet.

sproget.dk

Redaktion: Laurids Kristian Fahl
It-udvikler: Jonas Nielsen
Studentermedhjælp: Trine Wiinholt Bentsen og Nathalia Bogdanov
Samarbejdspartner: Ida Elisabeth Mørch (Dansk Sprognævn)
Tilsynsførende: Jørg Asmussen og Lars Trap-Jensen
Finansiering: Kulturministeriet

sproget.dk er det sted på internettet hvor man finder vejledning, oplysning og svar på spørgsmål om det danske sprog og sprogforhold i Danmark – en hjælp i det daglige arbejde for sprogbrugere af alle slags og et søgeredskab af høj kvalitet der giver adgang til officielle og autoritative ordbøger og opslagsværker og tilbyder professionel sproglig hjælp. *sproget.dk* drives i samarbejde med Dansk Sprognævn.

Fra søgefeltet får man bl.a. adgang til *Retskrivningsordbogen*, *Den Danske Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *Nye ord i dansk og KorpusDK*; man finder svar på sproglige spørgsmål stillet til Dansk Sprognævn og *ordnet*-redaktionen, oplysninger om retskrivningsregler, typiske sproglige problemer med tilhørende øvelser, nyttige ordlister mv., og man kan gå i dybden med sproglige temaer som *Dialekter*, *Hvad er sprog?*, *Etymologi*, *Ordsprog* m.fl. I små og sjove quizzer kan man derudover teste sin viden om fx chatsprog, gamle ord og ordsprog, ord fra vore nabosprog, pendulord mv.

Dem vil de ikke slås i hardcore med

Vores sprog er drikke, så alle kan lave fejl.
Brug sproget.dk, og bliv klogere på dansk. Du har vores ord.

I det forgangne år har *sproget.dk* sendt hver af landets gymnasier en plakat med ét af Peder Stryhns billeder, som også udkom som Go-Card i 2014, tillige med et faktaark om hvordan man bruger *sproget.dk*. Samtidig har redaktionen indgået en aftale med det digitale bureau Adapt om et forløb i flere faser. I første omgang har man foretaget en brugertest i Adapts laboratorium med deltagelse af seks unge fra 9. klasse til 3. g. På baggrund af testrapporten skal det besluttes hvilke tiltag der kan forbedre udbyttet af brugernes besøg på siden. Fokus er her ikke mindst strukturering og design af søgeresultatsiden.

På de sociale medier har *sproget.dk* efter en målrettet indsats – ikke mindst blandt *sproget.dk*'s dygtige studentermedhjælpere – fået godt fat i brugerne. På Facebook er antallet af følgere i alle aldersgrupper støt stigende; vi rundede 3.500 i december 2015. Indholdet spænder vidt, men især opslag som linker ind til *sproget.dk*, er populære. Der lægges ca. 4 opslag op om ugen, og de når ud til mellem 900 og 3.000 brugere

for 'almindelige opslag' og mellem 6.000 og 17.000 brugere for populære opslag. I det forløbne år har især vores adventskonkurrence været populær og affødt mange kommentarer. Der arbejdes løbende på at forbedre indsatsen for at nå endnu bredere ud.

På Instagram har *sproget.dk* en profil der fokuserer på sproget i det offentlige rum, fx som det udtrykkes på skilte. Der vises og deles ikke kun skilte med sproglige fejl, men også skilte som bruger humor og kreativitet til at lokke kunder til. I dette år har *sproget.dk* på Instagram forøget sin følgerskare fra 400 til 1.950.

sproget.dk er sponsor for og medlem af gruppen bag *Sprogprisen.dk*, som i 2015 blev uddelt den 1. oktober ved et festligt arrangement i Kulturstyrelsens lokaler på H.C. Andersens Boulevard.

Og så har *sproget.dk* igen i år sat ny besøgsrekord, idet i alt 22.302 brugere mandag den 14. december fandt vej til *sproget.dk*; en stigning på næsten 18 % i forhold til sidste år.

Studér Middelalder på Nettet

Redaktion: Simon Skovgaard
Boeck og Marita Akhøj Nielsen
(projektansvarlig)

It-udvikling: Thomas Hansen, Jonas Nielsen og David Svendsen-Tune

Tilsynsførende: Dorthe Duncker og Anne Mette Hansen

Finansiering: Kulturministeriet og Velux Fonden

Studér Middelalder på Nettet tilbyder et omhyggeligt udvalgt tekstmateriale, der fremlægges i videnskabelige udgaver med tekstkritisk apparat, håndskriftbeskrivelse, litteratur- eller kulturhistorisk indledning og i et vist omfang faksimiler af originalen. Teksterne er repræsentative for middelalderens dansk-sprogede litteratur med hensyn til genre, periode og sprogform.

I sin oprindelige form blev *Studér Middelalder på Nettet* udarbejdet i perioden 2002-2006 og var primært henvendt til forskere og universitetsstuderende. Efter en it-opdatering i 2011-2012 arbejdes der nu på en helt ny version af *Studér Middelalder på Nettet* (*middeldertekster.dk*), som sammen med *Gammeldansk Ordbog* indgår i projektet *Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden* (se s. 34).

Den nye version af *Studér Middelalder på Nettet* vil bevare det videnskabelige niveau og samtidig gøre teksterne lettere tilgængelige ved at sammenkoble dem med *Gammeldansk Ordbog*

(se s. 27). Hvert ord i teksterne linkes til den relevante ordbogsartikel, og takket være linkningen fra *Gammeldansk Ordbog* til de moderne danske ordbøger vil denne kobling reelt fungere som en løbende forklaring af teksterne.

Den anden forbedring i den nye version af *Studér Middelalder på Nettet* er søgemulighederne. Det vil blive muligt at finde enkelte glosser i teksterne, hvad enten man går ud fra deres moderne eller deres middelalderlige form. Endvidere vil der kunne defineres søgninger med flere ord, med ordklasser og med kombinationer af disse parametre. Søgninger med moderne stavemåder vil lette brugen af teksterne betragteligt. De kombinerede søgninger vil primært appellere til forskere, der hermed får et helt nyt redskab.

Endelig udvides tekstudvalget betragteligt inden for alle genrer, så det kommer til at omfatte et halvt hundrede tekster. Som en ny-skabelse er de gammeldanske tekster blevet suppleret med en lang række

latinske tekster fra den danske middelalder, hovedsagelig historiske tekster. Tue Søvsø har forestået disse udgivelser, som er finansieret af Københavns Universitet.

Det mere sammensatte publikum, den nye version af *Studér Middelalder på Nettet* er rettet imod, tilgodeses ved, at teksterne kan vises på flere måder. Hvis man ønsker at læse teksten igennem, kan man vælge en visning af teksten uden noter og faksimiler af originalen. Hvis man derimod vil fordybe sig i tekstens egen historie, kan man vælge at få vist det tekstkritiske apparat eller billeder af originalen.

I beretningsperioden er tekstvisningen blevet færdigud-

viklet. På hjemmesiden *middelaldertekster.dk* kan man nu se faksimiler af de originaler, det har været muligt at skanne. Faksimilerne vises samtidig med translitterationerne, og desuden kan brugeren vælge at se dem forstørret på fuld skærm. Visningen af det tekst-

apparat fungerer tilfredsstillende, ligesom de nyindtastede moderne danske overskrifter giver brugeren et godt redskab både til navigation i teksterne og til en vis forhåndsforståelse af indholdet. Det er blevet muligt at søge i teksterne med både gammeldanske og i et vist omfang moderne danske ord. Søgningerne med moderne danske ord er muliggjort af linkningen mellem teksterne, *Gammeldansk Ordbog* og de to moderne ordbøger *Ordbog over det danske Sprog* og *Den Danske Ordbog*, som er omtalt under *Gammeldansk Ordbog* (se s. 27).

Alle tekster undtagen 1. Mosebog er nu blevet tokeniseret, dvs. opmærket på ord- og mellemrumsniveau. Tokeniseringen er en nødvendig forudsætning for linkningen mellem tekstord og *Gammeldansk Ordbog*. Alle tekster undtagen 1. Mosebog er desuden blevet prælemmatiseret. Det indebærer, at hvert ord i teksterne automatisk er blevet opmærket med et eller flere potentielle opslagsord i *Gammeldansk Ordbog*. Opslagsordene er fundet ved hjælp af et hierarki af regler for omsætning fra tekstord til opslagsord. Der er udviklet et værktøj til lemmatisering ved hjælp af allerede lemmatiserede tekster. Redaktøren udvælger de tekster, det er relevant at inddrage i prælemmatiseringen, som derefter udføres omgående. Den endelige lemmatisering, hvor redaktøren for hvert ord vælger

det korrekte opslagsord mellem de foreslåede, er stadig i gang. Så snart en tekst er færdiglemmatiseret, lægges den ud på *middelaldertekster.dk*. Lemmatiseringen af teksterne indebærer en linkning til artiklerne i *Gammeldansk Ordbog*.

På basis af seks af de lemmatiserede tekster er der foretaget en videnskabelig undersøgelse af ordforrådet i teksterne, som har kunnet analyseres på helt nye måder takket være projektets resultater.

Tekstudvalget er blevet udvidet med følgende titler: *Valdemars sjællandske lov*, *Eriks sjællandske lov*, fortalen til *Jyske Lov*, *Sjællandske Kirkelov*, *Tyrkens tog til Rhodos*, *Ridderen i hjorteham*, *Runekrøniken* og de øvrige småtekster fra Codex Runicus, skriverversene »Drømte mig en drøm«, »Skåningeverset«, »En verdslig frue« og »Dedikation«. For tiden arbejdes der med 1. Mosebog, og derefter vil der blive udarbejdet litteratur- eller kulturhistoriske indledninger og håndskriftbeskrivelser til samtlige nyudgivne tekster.

Den nye version af *middelaldertekster.dk* blev lanceret den 16. december 2015 sammen med publiceringen af *Gammeldansk Ordbog*.

Hans Svanings Danmarkshistorie

Udgiver: Peter Zeeberg

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen, Harald Ilsøe og Karen Skovgaard-Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Hans Svaning (ca. 1500-1584) var uofficiel kongelig historieskriver i Danmark i anden halvdel af 1500-tallet. Hans hoved-

værk var en fuldstændig Danmarkshistorie på latin, som lå færdig i 1579. Den blev aldrig trykt i sin helhed, men manuskriptet blev flittigt brugt af de efterfølgende historikere – indtil det gik tabt ved Københavns brand i 1728.

Inden da var to længere uddrag af værket dog blevet trykt, og andre dele afskrevet af forskellige forskere, så man stadig i dag kan få et indtryk af det omfattende værk: et bredt fortællende historieværk i den klassiske retoriske tradition og med sans for den rammende anekdote. De bevarede dele af denne Danmarkshistorie bliver nu udgivet på latin med dansk paralleltekst.

Den afsluttende revision af manuskriptet pågår.

Gammeldansk Ordbog er med sin knap 70 årige historie en institution i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Det var derfor en stor begivenhed da ordbogen gik på nettet den 16. december 2015, men det er også en logisk konsekvens af det store og differentierede arbejde der er lagt i projektet siden de første spæde ideer i 1948. Det økonomiske grundlag for arbejdet har alle år været en bevilling fra Kulturministeriet – i starten suppleret af støtte fra Carlsbergfondet og i nyere tid fra Velux Fonden.

Gammeldansk Ordbog har fra begyndelsen haft et dobbelt, videnskabeligt formål. Dels skal ordbogen være en nøjagtig lingvistisk beskrivelse af det gammeldanske ordforråd i hele dets bredde og dybde, dels skal den være en hjælp for læsere af gammeldanske tekster. Begge disse mål er godt på vej mod opfyldelse. Men det er en vej der har taget helt andre retninger end forudset i 1948. Det skyldes ikke mindst den digitale udvikling i de senere år, men også at ordbogen undervejs har indgået i frugtbare samarbejder med andre projekter der har resulteret i nogle centrale produkter for den filologiske, historiske og kulturelle udforskning af dansk middelalder. Det var nemlig fra begyndelsen uomgængeligt at tilvejebringe et solidt grundlag for arbejdet i form af pålidelige udgaver af de gammeldanske tekster. Årelang filologisk grundforskning blev investeret i at fremstille dette grundlag med bl.a. kontrol af udgaver, eftersyn i håndskrifter, fremfinding og udskrivning af fremmedsprogede paralleltekster. Herudaf voksede efterhånden en række bind med nye udgaver af gammeldanske tekster – senere suppleret med det nytænkende, digitale projekt *Studér Middelalder på Nettet* (*middelaldertekster.dk*) med et repræsentativt udvalg af gammeldanske tekster: love, lægebøger, religiøs opbyggelseslitteratur, ridderromaner med mere. Teknisk og videnskabeligt nybrydende er ord-for-ord-koblingen fra udvalgte tekster til *Gammeldansk Ordbog*, der dermed kommer til at fungere som tekstglossar for de gammeldanske tekster.

Da ordbogen blev grundlagt, havde Det Danske Sprog- og Litteraturselskab oparbejdet en betydelig kompetence i ordbogsarbejde; adskillige redaktører var uddannet ved selskabets storværk *Ordbog over det danske Sprog* (1918-1956), og arbejdsgange og redigeringsmetoder var velindarbejdet. Rygraden i ethvert videnskabeligt ordbogsprojekt var på dette tidspunkt en omfattende samling af citater skrevet på små sedler og ordnet alfabetisk. Redaktørerne ved *Gammeldansk Ordbog* gik derfor også i gang med at udskrive citater på sedler, og efterhånden som alle de dansksprogede tekster fra Danmarks middelalder (1100-1515) blev excerperet fremtrådte en omfattende

samling af små, blå sedler. I dag omfatter samlingen ca. 950.000 sedler dækkende et ordforråd på ca. 30.000 ord.

Seddelsamlingen er ikke konkordantisk, dvs. at den ikke medtager alle forekomster af hvert ord. Men alle ord er repræsenteret med forskellige betydninger og forbindelser. Ord med mange betydninger eller ord der anvendes i mange forskellige situationer er belagt med over tusind sedler. Topscorer er *thæn* 'den', hvis brug som pronomen, artikel og konjunktion er årsag til at der er 12.520 sedler alene på dette lille, men højfrekvente ord. Andre almindelige ord med mange belæg i samlingen er verberne *gøre* og *være*, præpositionen og adverbiet *til*, adverbiet og konjunktionen *ok*, samt *man*, der både er substantiv 'mand' og det heraf udviklede pronomen. Disse ord tilhører det centrale gammeldanske ordforråd, og de kendes fra stort set alle kilder. Langt den største del – ca. 21.000 – af ordbogens ord er imidlertid kendt i færre end ti tilfælde. Og af disse er mere end halvdelen endda kun belagt én gang. Alligevel giver de nogle prægnante indblik i de alsidige middelaldertekster: *afdragh* 'tab', *akeleje*, *føtheby*, *gaghnløs* 'unyttig', *lathegulv*, *læthertroje*, *nabokone*, *natbakke* 'flagermus', *stokfisk*, *storchjarteth*, *ørnevinge*.

De tre ord *sumerdagh*, *sumerfughl* og *sumerhus* kendes kun én gang hver i gammeldansk. De betyder helt enkelt 'sommerdag', 'sommerfugl' og 'sommerhus', selvom det er indlysende at det sidste har haft nogle ganske andre konnotationer i 1425 da det blev skrevet i en religiøs tekst, end det har i dag. Det er et enkelt eksempel på de omfattende betydningsforandringer der er sket i dansk siden middelalderen. I dette tilfælde grunder den sproglige ændring sig på en samfundsmæssig udvikling. Det er også klart at kulturelle forandringer har betydning for begrebsudviklingen, det antyder de tre ord også: De er alle velkendte i dag, mens ord som *sumerko* og *sumerskat*, som der findes flere belæg på i gammeldansk, er gledet helt ud af sproget. Det er næppe overraskende at der er store sproglige forskelle mellem middelalderens agrarsamfund og dagens Danmark, og at middelaldermennesket i bund og grund har tænkt anderledes end os. *Gammeldansk Ordbog* er et vigtigt værktøj til at kunne undersøge hvordan disse forandringer er foregået, bl.a. fordi ordbogens minutøse redegørelse for det gammeldanske ordforråd er en væsentlig indgang til vores forsøg på at forstå hvordan middelalderens mennesker opfattede verden. Det vil sandsynligvis være yderst givende at koble *Gammeldansk Ordbog* sammen med selskabets *Den Danske Begrebsordbog*, og på den måde få en struktur for en beskrivelse af mentalitetsforandringer over tid.

Når en sammenkobling med *Den Danske Begrebsordbog* vil være teknisk overkommelig, er det fordi *Gammeldansk Ordbog*

allerede er koblet til andre moderne danske ordbøger, *Den Danske Ordbog* og *Ordbog over det danske Sprog*. Det omfattende arbejde der har knyttet hvert af de ca. 30.000 opslagsord til de etymologisk ens moderne former er ved at være afsluttet. Nogle ord – som de nævnte *sumerko* og *sumerskat* – kendes ikke fra *Den Danske Ordbog*, men sammensætningernes led er i disse tilfælde gennemskuelige og ordene er derfor koblet til *sommer* og *ko* hhv. *sommer* og *skat*. I andre tilfælde er ordene vitterligt uddøde, og det noteres derfor. Sammenkoblingen af ordbogsressurserne har ikke kun stor videnskabelig værdi i sig selv fx som hjælp til kommende forskningsprojekter; det er også en betydelig fordel for brugere af *Gammeldansk Ordbog*. Koblingen muliggør at man kan søge med moderne stavemåder, og det er en betydelig hjælp da den gammeldanske ortografi er stærkt afvigende fra moderne dansk. Men den moderne ordbog giver også brugeren en antydning af betydning i de ganske mange tilfælde hvor *Gammeldansk Ordbogs* artikler endnu ikke er redigeret. Det skal dog understreges at koblingen ikke har kunnet tage hensyn til betydningsforskelle, og de mange betydningsændringer det danske ordforråd har gennemgået siden middelalderen, kan derfor let snyde brugeren. Slår man fx *underlik* op og ser at der linkes til moderne *underlig*, kan man let tro at *underlik* betyder 'underlig', men grundbetydningen af dette ord er 'mirakuløs', og det er dén betydning ordet har i gammeldansk; et sted står: »swa frælsthes the mæn vndherlighe aff diæfflenæ« 'således frelstes de mænd mirakuløst fra djævlene', og et andet sted tales om »Vndherligh madh« 'vidunderlig mad'. På samme måde skal man heller ikke tro at gammeldansk *creatur* betyder 'kvæg' som i dag, men 'skabning', og når der i en gammeldansk tekst advares mod »begerlige kærligheth til noger creatur«, skal man vide at ordet her betyder 'menneske'.

Tilvejebringelsen af *Gammeldansk Ordbogs* seddelsamling har kostet mange mandeår, men det er også en fremragende samling, der med lidt god vilje kan siges at opfylde det ene af ordbogens oprindelige krav: den lingvistiske beskrivelse af det gammeldanske ordforråd. I hvert fald udgør samlingen grundlaget for enhver sproglig beskæftigelse med gammeldansk på ordniveau. Det er navnlig interessant at der er lagt så meget energi i at skaffe fremmedsproglige forlægstekster til de enkelte kilder, det betyder nemlig at der i samlingen er skelettet til hvad man kunne kalde ordbøger for gammeldansk-latin, gammeldansk-nedertysk og gammeldansk-svensk. Det vil dermed også være muligt at beskrive disse sprogs indflydelse på dansk langt mere detaljeret end tidligere. For at seddelsamlingen til fulde kan opfylde formålet om en lingvistisk beskrivelse af det gammeldanske ordforråd, kræves imidlertid en redegørelse for betydningerne; det ville fx være interessant at supplere den al-

fabetiske opstilling med en saglig, tematisk eller begrebsfunderet opstilling, ikke efter ordenes form, men efter deres indhold.

På grund af sine faglige kvaliteter har seddelsamlingen altid været et nyttigt redskab for sprogforskere, historikere og andre med interesse for gammeldansk. Takket være en generøs donation fra Velux Fonden blev det i 2010 muligt at digitalisere den enestående samling og lægge den frit tilgængelig på nettet. Hermed fik brugerne lettere adgang til materialet, og med en række avancerede søgemuligheder er det tilmed muligt at anvende samlingen på mere smidig vis end tidligere. I samme omgang blev også ordbogens omfattende kildeliste lagt på nettet; den er resultatet af flere års arbejde og rummer oplysninger ikke kun om de gammeldanske tekster, men også om sekundærlitteratur og om fremmedsproglige forlægstekster. Den er med andre ord et uomgængeligt værktøj i det tekstfilologiske arbejde med de gammeldanske tekster, en slags gammeldansk bibliografi.

Seddelsamlingen var som sagt tænkt som rygraden i en trykt ordbog. Men efter digitaliseringen af seddelsamlingen blev det klart at en trykt ordbog i flere bind ikke var realisabel. At det heller ikke var ønskeligt, blev hurtigt tydeligt. De mange fordele der er for søgning i digitale ordbøger, vil vore brugere næppe være foruden. Muligheden for løbende at opdatere når nye indsigter fremkommer, er en væsentlig styrke ved en digital ordbog, og for *Gammeldansk Ordbog* er det essentielt at kunne supplere med ny forskning.

Redaktionen var da også hurtig til at gribe de digitale muligheder og indføre en ny, arbejdsbesparende redigeringsform. En meget stor del af redaktørens arbejdstid var tidligere gået med citatafgrænsning. De lange citater på sedlerne skulle skæres ned til et koncist udvalg der demonstrerede det aktuelle ords betydning eller brug. Dette udvalg skulle derefter indskrives det rigtige sted af en studentermedhjælper, hvorefter redaktøren

✓ orthful, sedj.

Thy [7] at mwcken wistke enckthet swa skadelikh Och [8]
swa lasteligth oc dødeligh som gangho at driffwe [9]
omkringh i køpstedher paa gatha oc stræbho i [10] blanth
meghet falk, Thy at hannun bliffwer en-[11]ghen huff-
cons rolighet, som blandher sik i slanth [12] ordfullæ
wærneske oc fafænghe thalæ. Thet som [13] watneth gær
meth fisken, thet gær oc thysth netk [14] een mwnoz.

AS

Martager 327, 12.

* → mūltorūm verboritatibus .. implicatior . Lat.

skulle læse korrektur. Disse tre arbejdsområder blev overflødige, da det besluttedes at linke direkte fra ordbogsartiklen til den relevante seddel. Citaterne er stadig vigtige – det er dem der viser ordenes betydning og brug – men arbejdet blev reduceret til at udvælge de relevante sedler; og redaktøren kunne fokusere på de aspekter der i højere grad efterspørges i fagmiljøet: betydningsangivelser og bøjningsoplysninger.

Efter seddelsamlingen kom på nettet, har et ofte stillet spørgsmål i fagmiljøet lydt: hvornår udkommer ordbogen? Altså de redigerede artikler. Svaret er: nu. Og så alligevel. Med lanceringen af *Gammeldansk Ordbog* i december 2015 er alle ca. 30.000 artikler lagt på nettet, men de befinder sig på forskellige redigeringsniveauer: Alle artikler er beriget med en oplysning om ordets ældste forekomst i dansk samt med oplysning om moderne modsvarigheder. Men en del er skrevet med en trykt ordbog for øje og har indskrevne citater og minutiøse redegørelser for bl.a. bøjningsvariation og ortografisk variation. Det gælder fx lange artikler som *gange* 'gå' og *gen*, der bl.a. betyder 'nær ved'. En del artikler er redigeret med direkte kobling til den digitale seddelsamling, fx *bibel*, *biker* 'bæger', *brynje*. Mange andre har fået en foreløbig, omtrentlig betydningsangivelse uden citater og uden oplysning om gammeldanske synonymmer eller fremmedsproglige forlæg. Det er dette sidste redigeringsniveau vi nu arbejder på for de resterende artikler; og resultatet bliver et gammeldansk glossar. Tentative betydningsangivelser er i sagens natur ikke det bedste resultat for et videnskabeligt ordbogsprojekt, men dels er det det niveau der er realisabelt med den nuværende finansiering, dels er et glossar det mest efterspurgt i fagmiljøet; en hjælp til læsning for trænede og forhåbentlig nye læsere. Ja, med et glossar er grunden forberedt for en ny interesse for gammeldansk sprog og de gammeldanske tekster. Andre hjælpemidler behøves – navnlig en lettilgængelig lærebog – men den elementære tekstforståelse hjælpes gevaldigt med et glossar.

Med afrundingen af *Gammeldansk Ordbog*, med koblingen til moderne ordbøger og med forbindelsen til digitale tekstudgaver har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab skabt et både nyttigt og avanceret værktøj til fremtidige udforskninger af Danmarks middelalder. Et solidt grundlag for nye forskningsopgaver og et dynamisk projekt i sig selv.

gammeldanskordbog.dk
gammeldanskseddelsamling.dk
middelaldertekster.dk

Anna og Michael Anchers breve

Udgiver: Elisabeth Fabritius

Tilsynsførende: Finn Gredal Jensen, Jørgen Korsgaard-Pedersen, Jesper Gehlert Nielsen og Inger Sørensen (Det Kongelige Bibliotek)

Finansiering: Beckett-Fonden

Projektet gælder en videnskabelig publicering af breve fra og til kunstnerparret Anna Ancher (1859-1935) og Michael Ancher (1849-1927). De ældste korrespondancer giver indblik i Anna Anchers uddannelse og Michael Anchers vej til sit kunstneriske gennembrud i 1880, hvor parret gifter sig. Af Anna Anchers mors breve fremgår, hvor stærkt hun tror på datterens evner og aktivt støtter uddannelsen, ligesom de fortæller om lokalbefolkningens hårde livsbetingelser med drukneulykker og strandinger.

Som de første malere bosætter Anchers sig i Skagen og får dermed en central placering i den nyskabende, internationale kunstnerkoloni, som fra 1879 og igennem 1880'erne udfolder sig på

stedet. Skagenskunsten er forankret i fransk naturalisme og realisme og udgør en hovedhjørnesten i Det Moderne Gennembrud i dansk maleri. I den tidlige periode har parret især kontakt med Carl Locher og Holger Drachmann. I 1880'erne bliver især P.S. Krøyer den dominerende skikkelse i kunstnerkolonien, og den deraf følgende rivalisering diskuteres pr. brev. I 1883 opstår venskabet med Georg og Gerda Brandes og Henrik Pontoppidan. Under parrets ophold i Paris 1889 får de et nært forhold til Sophus Schandorph og en række nordiske kunstnere.

Brevene skifter karakter i 1890'erne, hvor Skagensmalerne ikke længere repræsenterer den kunstneriske avantgarde, men hvor deres popularitet hos publikum til gengæld tager til. Med

turismens indtog i Skagen får Anchers bekendte blandt journalister, skuespillere og sommergæster, som køber eller bestiller malerier. Efter 1900 bliver byens embedsmænd og deres fruer en

del af kunstnerkredsen, Drachmann får fast bopæl i Skagen, og Laurits Tuxen køber sommerbolig. Senere bliver kong Christian 10. og dronning Alexandrine ofte gæster hos Anchers. I 1908 er Michael Ancher medstifter af Skagens Museum og engagerer sig frem til sin død i kunstkøb og en ny museumsbygning. Samtidig undrer parret sig over tidens moderne maleri. Kulturhistorisk giver brevene samlet set et meget nuanceret billede ikke blot af kunstnermiljøet, men af Skagen i bredere forstand.

Korrekturlæsningen af de fem tekstbind er afsluttet, og revisionen af tekstbindene er stort set tilendebragt. En kristisk revision af manuskriptet ved en ekstern redaktør vil blive foretaget hen over sommeren 2016. Det righoldige billedmateriale bestående af historiske fotografier er indsamlet og under scanning. Udgaven afsluttes med et registerbind, der foruden person- og stedregister rummer en fortegnelse over omtalte kunstværker og elleve slægtstavler over de familier, der oftest optræder i brevene. Der er indgået aftale med Carl-H. K. Zakrisson om grafisk tilrettelægning af udgaven.

Thomas Bartholin d.æ.s breve

Udgiver: Niels W. Bruun

Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet

Thomas Bartholins (1616-1680) forfatterskab blev i sin tid af Odin Wolff betegnet som »den Skat af Kundskaber og Underretninger om Naturen, Mennesket og Tidsalderens Egenheder hiemme hos os, hvilken findes nedlagt i vor Landsmand Thomas Bartholins Skrifter«. Denne præcise karakteristik er også dækkende for Bartholins korrespondance, som han i redigeret form selv udgav i årene 1663-1667. Hertil kommer så de breve, der findes i andre trykte kilder, eller som udgiveren har fundet i danske og udenlandske arkiver.

Den kritiske udgave af de Bartholinske breve omfatter hele dette materiale samt en engelsk oversættelse heraf. Den latinske tekst er etableret og samtlige breve oversat. Der pågår nu en afsluttende redaktion af den engelske oversættelse.

Thorkild Bjørnvigs lyrik

Udgiver: Benedikte F. Rostbøll

Tilsynsførende: Per Dahl og Keld
Zeruneith

Thorkild Bjørnvig (1918-2004) står som den centrale lyriker i tiden lige efter 2. Verdenskrig, en brobygger mellem en traditionsbevidst poesi og den senere modernisme. Han har status af en nyklassiker, der ikke er til at komme uden om i dansk digtning. Alligevel findes hans digte ikke i en videnskabelig udgave med grundige kommentarer, der kan gøre hans digte tilgængelige for et større publikum.

Bjørnvigs lyriske forfatterskab, der omfatter fjorten digtsamlinger og en række digte offentliggjort i tidsskrifter, aviser m.v., falder i to hovedfaser: (1) 1947-1968; (2) 1968-1993. Den første fase rummer fem store digtsamlinger. Disse fem samlinger udgør hver især et højdepunkt i Bjørnvigs forfatterskab og i periodens poesi. De udgør tillige en tematisk helhed, hvilket hidtil ikke er blevet belyst. Det er derfor

i første omgang mest preserende at udgive disse fem digtsamlinger i en pålidelig videnskabelig udgave med titlen *Thorkild Bjørnvig 1947-1968*, men projektet kan med fordel tilrettelægges således, at det vil kunne følges op af *Thorkild Bjørnvig 1968-1993* siden hen. Det er også hensigten at trykke dels en række manuskriptbaserede digte, dels en række digte fra perioden 1947-1968, som ikke er optaget i digtsamlingerne, men udelukkende trykt i tidsskrifter og aviser.

Bjørnvigs digte går i dialog med et stort og ofte vanskeligt stof, der kalder på kommentarer og forklaringer. Han trækker på en lang mytologisk og filosofisk tradition, der inkluderer antik, bibelsk og nordisk mytologi. Bjørnvig indskrives sig derudover i en tyskorienteret romantisk, symbolistisk lyriktradition. Mange af digtene har også en interessant og delvis udforsket tilblivelseshistorie, som bør kortlægges. Han rettede i stor udstrækning i sine digte, ikke kun mellem manuskript og førsteudgave, men også ved senere udgaver.

Der er i beretningsåret ikke arbejdet på projektet. Det forsøges at tilvejebringe midler til finansiering af udgiverarbejdet.

Anders Bording: Samlede Skrifter

Udgivere: Paul Ries og Erik Sønderholm †

Tilsynsførende: Ole Feldbæk † og Steffen Heiberg

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Da Peder Terpager og Hans Gram med støtte fra Frederik Rostgaard i 1735 lod udgå deres udgave af Anders Bordings (1619-1677) samlede skrifter, lod de teksten af digtene og af den versificerede månedsavis *Den Danske Mercurius* fremtræde i en moderniseret sprogdragt, ligesom Hans Gram forsøgte at gøre værkerne tilgængelige for »enhver vittige Læsere« ved at forsyne dem med »fornødne Opliusninger ved

flere Stæder, hvor Meeningen formedelst visse Historiske Omstændigheder er ikke lige klar for alle, i det mindste ikke saa aabenbar, som den var paa Tider, da Versene skreves«. Mens Erik Sønderholm genoplivede digtene, og faksimilegengivelsen af *Den Danske Mercurius* automatisk genskabte avisen, arbejdes der stadig på det fjerde bind, kommentaren til den del af Bordings produktion, hvori han efter Grams mening bedst viste sin »Poetiske Opfinding og Artighed, eller hans Rigdom og Overflødig-hed i Talen«. Formålet med kommentaren, der har form af et leksikon af sprogligt, geografisk, biografisk og alment kulturelt indhold, er derfor at gøre *Den Danske Mercurius* tilgængelig for en nutidslæser som et værk, hvis forfatter ikke blot beskrev, men også fortolkede sin egen og sin samtids verden.

Der arbejdes på renskrivning, korrekturlæsning og redigering af det fjerde bind.

Udkommet:

Anders Bording: *Digte* (1984)

Anders Bording: *Den Danske Mercurius* (1984)

Kommentar til Anders Bordings digte (1986)

Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad

Udgivere: Per Dahl og Per Øhrgaard
Tilsynsførende: Uffe Andreassen og Steffen Heiberg

Berlin som tysk Rigshovedstad (1885) er ordnet i 67 tematiske kapitler, der opsamler Georg Brandes' (1842-1927) erindringer og indtryk fra årene i Berlin 1877-1883, oprindeligt publiceret i danske, norske og svenske dagblade og tidsskrifter.

Udgaven, der følger førsteudgaven, men gør rede for forholdet til de underliggende artikler og senere ændringer, gengiver de oprindelige illustrationer, der blev udeladt ved optrykket i *Samlede Skrifter*. Bogens godt 500 sider tekst foreligger opsat og er under korrekturlæsning. Kommentarer, tekstkritik og registre er under fortsat bearbejdning.

Georg Brandes' Correspondance, 2e Série

Udgivere: Zsuzsanna Bjørn Andersen † (den ungarske brevveksling), Klaus Bohnen (den tysk-østrigske brevveksling), Per Dahl (den tysk-østrigske brevveksling), NN (den russiske brevveksling) og NN (den polske brevveksling)
Tilsynsførende: Jens Bjerring-Hansen (den ungarske brevveksling), Flemming Conrad og Lars Peter Rømhild
Finansiering: Brandt-Brandtved Fonden, Lillian og Dan Finks Fond, Else Marie Moth-Lunds Fond og Politiken-Fonden

Bindene med Georg Brandes' (1842-1927) brevvekslinger med ungarske, tysk-østrigske, russiske og polske kulturpersonligheder indgår i udgaven af *Georg Brandes' Correspondance*. Den første serie udkom 1952-1966 og medtog kun få, meget store brevvekslinger med udvalgte forfattere. Anden serie sigter bredere og omfatter derfor flere korrespondenter og litterære miljøer, der dokumenterer Georg Brandes' internationale indflydelse.

Den ungarske brevveksling: I samarbejde med Prof. Dr. András Masát, András-sy Universitát Budapest, er manuskriptet revideret. Transskriberingen af brevene er gennemgået i samarbejde med Dr. Eike Nebelin. Manuskriptet er godkendt af tilsynet, og arbejdet med at tilvejebringe finansiering er stort set tilendebragt.

Den tysk-østrigske brevveksling: På grund af udgiverens øvrige arbejde og sygdom skrider arbejdet langsomt frem, men arbejdet kan forhåbentlig afsluttes 2016-2017.

Den russiske brevveksling: Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Den polske brevveksling: Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Udkommet:

Correspondance de Georg Brandes. I: La France et L'Italie (1952)

Correspondance de Georg Brandes. II: L'Angleterre et La Russie (1956)

Correspondance de Georg Brandes. III: L'Allemagne (1966)

Correspondance de Georg Brandes. IV: Notes et Références (1966)

Georg Brandes' Nietzscheforelæsninger 1888

Udgivere: Per Dahl og Gert Posselt

Tilsynsførende: Carl Henrik Koch

Finansiering: Carlsbergfondet

Projektet omfatter en udgivelse af manuskriptet til Georg Brandes' (1842-1927) fem banebrydende forelæsninger ved Københavns Universitet i foråret 1888 over den tyske filosof Friedrich Nietzsche (1844-1900) og af de deraf afledte artikler om »Aristokratisk Radikalisme«, der tryktes i hhv. *Tilskueren* og *Deutsche Rundschau* 1889 og 1890. På grund af den internationale interesse for forelæsningerne publiceres de i en dansk-tysk paralleludgave på det schweiziske forlag Schwabe & Co., Basel, i serien *Beiträge zu Friedrich Nietzsche*. Teksten er ledsaget af en fyldig indledning og oplysende noter; den danske tekst desuden af et tekstkritisk apparat, mens apparatet i den tyske oversættelse rummer henvisninger til de refererede steder i Nietzsches værker.

Den danske og tyske tekst til såvel forelæsninger som tidsskriftversioner

foreligger i afsluttet korrektur. Et fragment er tilføjet sammen med en tysk tekst, som fragmentet har vist sig at ligge til grund for. Tilføjelserne foreligger på dansk og tysk i afsluttet korrektur. Indledningen slutredigeres i forsommeren 2016, samtidig med at også oversættelsen af indledningen slutredigeres.

P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen

Udgiver: Gorm Schou-Rode

Tilsynsførende: Ivan Boserup

Konsulent: Bodil Bundgaard Rasmussen (Nationalmuseet)

Finansiering: C.L. Davids Fond

De bevarede rejsedagbøger fra P.O. Brøndsteds (1780-1842) ungdomsår 1806-1812 rummer et mangesidet begavet menneskes levende beskrivelse af tidens Europa.

Skildringen af rejsen i Det Osmanniske Rige er et unikt dokument, men også optegnelserne fra det forberedende ophold i Paris rummer meget værdi-

fuldt materiale. Stemningen i verdens hovedstad, Napoleons Paris, er fint skildret, og der bringes mange detaljer om livet i den tysk-danske koloni i byen. Tilblivelsen af Adam Oehlenschlägers værker følges, såvel som digterens gensyn med kollegaen Jens Baggesen. Der er talrige oplysninger til belysning af den almindelige lærdoms-historie, men ikke mindst musik-, kunst- og teaterhistorikere vil finde megen ny information.

Gennemlæsningen er afsluttet, forord og indledning skrevet, og det redaktionelle og grafiske arbejde er indledt. Fra C.L. Davids Fond er der i august 2014 bevilget fuld støtte til publikationen, som forventes udgivet primo 2017.

Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV

Redaktion: Sten Ebbesen, Alfred Otto †, Jan Pinborg † og Heinrich Roos †

Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen, Fritz Saaby Pedersen † og Erik Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Corpus Philosophorum Danicorum er en samlet udgave af videnskabelige arbejder fra middelalderen, som har danske forfattere. Alle værker er på latin, og de fleste har filosofisk indhold. Første bind fremkom i 1955, bind XIII i 1998 (bind IX var imidlertid oversprunget). Bind XIV, indeholdende Boethius de Dacias kvæstioner til Aristoteles' *De anima* og nogle anonyme kvæstioner til *Metafysikken*, som står i afhængighedsforhold til Boethius', udkom i 2009.

Næste forudsatte udgivelse er bind IX, som vil indeholde en samling af logiske og gram-

matiske afhandlinger, hvortil også Boethius de Dacia har bidraget (Boethii aliorumque sophismata). Bindet udgives af Sten Ebbesen og Irène Rosier-Catach (Paris). Manus forventes færdiggjort ultimo 2017.

Udkommet:

- I,1-2: *Johannis Daci Opera* (1955)
- II: *Martini de Dacia Opera* (1961)
- III: *Simonis Daci Opera* (1963)
- IV: *Boethii Daci Modi significandi* (1969)
- V,1: *Boethii Daci De generatione* (1972)
- V,2: *Boethii Daci Physica* (1974)
- VI,1: *Boethii Daci Topica* (1976)
- VI,2: *Boethii Daci Opuscula* (1976)
- VII: *Incertorum Auctorum Quaestiones super Sophisticos Elenchos* (1977)
- VIII: *Boethii Daci Quaestiones super IV librum Meteorologicorum* (1979)
- X,1: *Petri Philomenae de Dacia Opera quadrivitalia* (1983)
- X,2: *Petri de S. Audomaro Opera quadrivitalia* (1984)
- XI,1-2: *Andreae Sunonis filii Hexaëmeron* (1985)
- XII: *Nicolai Drukken De Dacia Opera* (1998)
- XIII: *Thuonis De Vibergia Opera* (1998)
- XIV: *Boethii Daci Quaestiones Super Librum De Anima - Anonymi Boethio Daco Usi Quaestiones Metaphysicae* (2009)

Danmarks gamle Ordsprog I-VIII

Udgivere: Simon Skovgaard Boeck, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †

Tilsynsførende: Allan Karker

Finansiering: Augustinus Fonden (bind I-III), Carlsbergfondet og Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Danmarks gamle Ordsprog er den videnskabelige standard-udgave af danske ordsprog. I sit anlæg adskiller den sig fra andre udgaver ved at lægge samlinger af ordsprog til grund for udgivelsen, hvor andre værker har valgt det enkelte ordsprog som udgangspunkt. I alt 27 samlinger fra perioden 1500-1700 udgives i bogform (i nytryk eller faksimile); det samlede antal ordsprog er ca. 33.000. Den valgte form giver forskeren mulighed for at undersøge de enkelte samlinger, men det betyder også, at et register bliver en uundværlig indgang til værket, hvis man fx vil se, hvordan et ordsprog har ændret sig gennem tiden.

For at projektet kan afsluttes, mangler indledningen til bind III (Ribekredsens ordsprogssamlinger) og bind VIII (registre). Manuskript til bind III har passeret tilsynet. I beretningsåret døde Niels Werner Frederiksen, der som ordsprogsekspert foretog en granskning af manuskriptet. Udgiveren har fået adgang til hans kyndige kommentarer og arbejder på at indarbejde dem i udgaven. Det har vist sig nødvendigt at supplere udgivelsesarbejdet med det stykke af Rostgaard 48, 8°, der indeholder Peder Syvs afskrift af Anders Sørensen Vedels samling; dette arbejde er påbegyndt.

Udkommet:

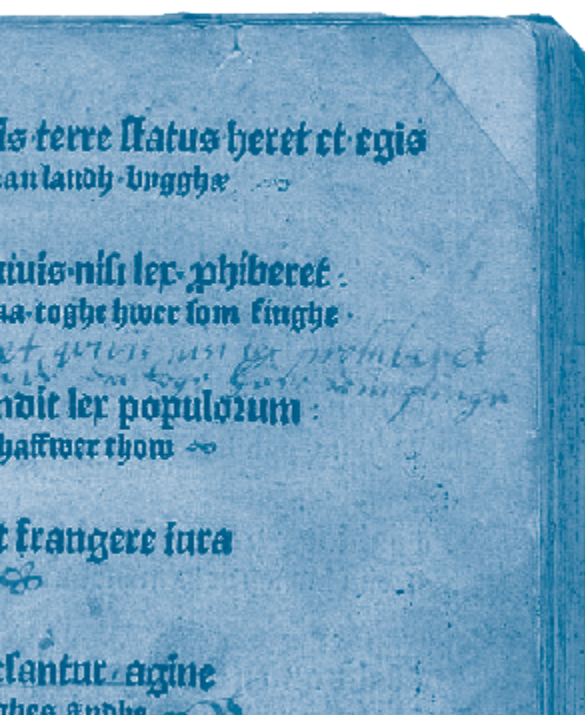
- I,1-2: Peder Låles Ordsprog (1979)
 II: »Hans Thomissøns Ordsprog« & Poul Enevoldsen: *Farrago* (1977)
 IV: *Problemata et Proverbia moralia* & Hans Chr. Sthens Ordsprog (1987)
 V: Daniel Matras: *Proverbes* (1981)
 VI: Samlinger fra 17. århundrede (1980)
 VII,1-2: Peder Syv: *Aldmindelige Danske Ordsproge* (1983-1988)

Holger Drachmann – Amanda Nilsson («Edith»). En brevveksling

Udgiver: Henk van der Liet

Tilsynsførende: Lars Peter Rømhild

Det Kongelige Bibliotek erhvervede i 1947 ca. 850 breve fra digteren Holger Drachmann (1846-1908) til »Edith«, dvs. Amanda Nilsson, senere Gerlach (1866-1953). Siden har der været stort behov for en kommenteret udgave af dette brevmateriale, ikke mindst fordi Morten Borups *Breve fra og til Holger Drachmann I-IV* (1968-1970), ligeledes udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, forbigår disse breve. Forklaringen er, at Borup ikke mente, at brevene til og fra »Edith« havde tilstrækkelig litteraturhistorisk betydning. Til trods for dette synspunkt gør han i forordet opmærksom på, at »Udgivelsen af et udvalg af breve, der belyser digterens privatliv, kunne ligeledes være ønskelig«. »Edith« spillede en central rolle i Drachmanns modne forfatter-skab, dvs. fra ca. 1887 til ca. 1898. Fhv. overbibliotekar og tidl. tilsynsførende på denne udgave, Torben Nielsen, har i *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek* gjort opmærksom på, at »Amanda Gerlachs papirer udgør et værdifuldt tilskud til vort kendskab til Drachmann i »Edith«-perioden, og ikke mindst til Amanda Nilsson selv som den fine og hengivne kvinde, hvis tab

han [Drachmann] aldrig rigtigt forvandt».

Arbejdet forventes genoptaget i løbet af 2016, og udgiveren vil sidst på året kunne indsende en række (ca. 500) transskriberede breve til tilsynet.

Peder Hegelund: Susanna

Udgiver: Flemming Lundgreen-Nielsen
Tilsynsførende: Marita Akhøj Nielsen

I versdramaet *Susanna* gendigter Peder Hegelund (1542-1614) en apokryf bibelsk beretning om den ærbare ægtehustru Susanna, som eftertragtes af to vellystninge. Den gode får sin belønning, og de onde får deres velfortjente straf, begge dele takket være profeten Daniel. Undervejs indlægger Hegelund på egen hånd en omfangsrig monolog fra kvindeskikkelsen *Calumnia*, der i mange detaljer analyserer fænomenet bagtalelse. Hegelund stammede fra Ribe, og med udgivelsen af dette værk vil den påbegyndte række af gamle skolekomedier rimeligt dække de danske landsdele.

På grund af udgiverens øvrige forpligtelser er der i beretningsåret ikke sket fremskridt.

William Heinesens breve. Et udvalg

Udgiver: Bergur Rønne Moberg

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg, Jørgen Schack og Aldís Sigurðardóttir

Finansiering: Velux Fonden og Granskingarrád Føroya

William Heinesens (1900-1991) lange brevskrivningsperiode omfatter årene 1917-1990, dvs. fra før debuten i 1921 til efter udgivelsen af hans sidste fiktionsværk i 1985. Der foreligger tre brevsamlinger af William Heinesen: For det første det arkiv, som Heinesen selv overdrog til Det Kongelige Bibliotek (UT 677), der bl.a. indeholder en brevkorrespondance mellem William Heinesen og Jørgen-Frantz Jacobsen. Dernæst breve fra Heinesen til Ebba Hentze, som ligeledes er opbevaret på Det Kongelige Bibliotek, og endelig et nyetableret arkiv opbevaret hos Heinesen-familien i Tórshavn. Brevudgaven kommer fortrinsvis til at indeholde breve fra førstnævnte arkiv og vil byde på eksempler på Heinesens brevkunst gennem ca. 70 år. Langt de fleste af Heinesens breve tilhører den traditionelle vennebrevsgenre, men udvalget rummer også det, Heinesen kaldte »afhandlingsbreve«, der mere ligner essays end egentlige breve. Udvalget består af ca. 90 breve svarende til ca. 500 sider eksklusiv kommentarer, registre etc. I 2014 er der tilføjet yderligere nogle breve til udvalget for at styrke repræsentationen af breve i

perioder, hvor udvalget har budt på relativt få breve. Nogle af disse breve er hentet fra andre forfatterarkiver på Det Kongelige Bibliotek, bl.a. i Hans Kirks og Otto Gelsteds arkiver, som begge var blandt Heinesens nærmeste venner. Med de senest tilføjede breve foreligger det endelige brevudvalg. Arbejdet med at kommentere brevene er færdigt, og der foretages nu de afsluttende gennemlæsninger og korrekturlæsninger af manuskriptet.

Som en del af brevudvalget registreres hele materialet i UT 677, som er det væsentligste Heinesen-arkiv. Dette rent empiriske arbejde består i forskellige former for registerdata, først og fremmest registreringen af selve arkivmaterialet mhp. afsender, modtager, datering og evt. materialeegenskaber som tegninger. Derudover forefindes personregister og emneregister, liste over modtagere m.m.

Foruden udgivelsesarbejdet består Bergur Rønne Mobergs postdoc-projekt af en tilhørende mindre bog om brevene som værktøilblivelse, der dog ikke udkommer i selskabets regi. Fortolkningsmæssigt åbner et bredt brevudvalg for en undersøgelse af brevene som et samlet grundlag for forfatterskabet og dets vej gennem størstedelen af det 20. århundrede. Formålet har dels været at beskrive brevene som en kontinuerlig, sideløbende refleksion over forfatterskabet,

Leonora Christina: Jammers Minde

Udgivere: Poul Lindegård Hjorth † og Marita Akhøj Nielsen

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Carlsbergfondet

Leonora Christinas (1621-1698) *Jammers Minde* er et af de mest bevægende dokumenter, der er overleveret os fra Danmarkshistorien. Den stolte kongedatters beretning om de mere end 21 år, hun måtte henleve som fange i Blåtårn under uhumske og ydmygende forhold, omgivet af hoverende, rå vogtere, frataget muligheden for meningsfuld beskæftigelse,

dels at indkredse Heinesens position gennem følgende temaer, således som disse kommer til udtryk både i breve og forfatterskab: den færøske baggrund, modernisme og avantgarde, eksistentialisme og psykoanalyse, kosmos og myte. Tilgangen er kronologisk, men inden for hver behandlet periode lægges vægten på et eller flere af de nævnte temaer.

Projektets to bøger forventes udgivet i 2016-2017.

er umiddelbart gribende. Sin usvækkede charme får værket fra det præcist sansede, uretoucheret realistiske billede af det myldrende lille samfund, der udfolder sit mangfoldige liv inden for Blåtårns mure.

Bind 2 vil falde i tre hovedafsnit: 1) sproglige og reale kommentarer til *Jammers Minde*, 2) en beskrivelse af værkets sprog og 3) et tillæg bestående af Leonora Christinas bevarede egenhændige danske skrivelser og andre aktstykker, hvoraf flere aldrig har været udgivet. Der arbejdes i første omgang med tillægget, da udgivelsen af Leonora Christinas egenhændige dansksprogede breve og aktstykker vil være en væsentlig forudsætning for sprogbeskrivelsen.

Udkommet:

Leonora Christinas Jammers Minde.
Diplomatarisk udgave (1998)

Johannes V. Jensen: Den gotiske Renaissance

Udgivere: Aage Jørgensen og Monica Wenusch

Tilsynsførende: Jesper Gehlert Nielsen og Sven Hakon Rossel

I 1901 udgav Johannes V. Jensen (1873-1950) to betydelige bøger: *Vinteren (Kongens Fald*, 3. del), en kunstnerisk tribut til og måske også afsked med 1890'ere-kadencen, og *Den gotiske Renaissance*, en fanfareagtig velkomsthilsen til modernitetens og teknikens nye århundrede. Sidstnævnte er en art sammenskrivning af avisreportager hjemsendt fra Spanien, hvor Jensen i sommeren 1898 dækkede den Spansk-Amerikanske Krig (eller rettere: den sociale turbolens på hjemmefronten, som krigshandlingerne i filippinske og cubanske farvande gav anledning til), samt fra Paris, hvor han i sommeren 1900 dækkede den store Verdensudstilling, opfattet som et gennembrud for den »gotiskhed«, som hans spanske oplevelser ikke havde rummet forvarslers om, men som de nordisk-angelsaksiske befolkninger havde gjort sig klar til.

Den gotiske Renaissance har da på forunderlig vis den modsætning indbygget i sig, som den programmatisk viser ud over. Den er således langt mere litteraturhistorisk interessant, end udgivelseshistorien antyder: ét optryk, gengivet efter originalen,

men ukommenteret og knap nok korrekturlæst.

Hertil kommer, at selve forholdet mellem de oprindelige avisartikler og den 'endelige', redigerede tekst fordrer en opmærksomhed, som det endnu dårligt har fået. Udga-ven vil følgelig omfatte *Den gotiske Renaissance* fra 1901 som grundtekst, suppleret med de originale avisartikler fra *Social-Demokraten* og *Politiken*, og med tilføjelse af kommentarer og efterskrift. Tillige vil udgaven medtage et par 'spanske' artikler, som ikke blev tilgodeset ved redaktionsprocessen i 1901.

Udga-ven vil føje sig ind i en større sammenhæng: (1) den – i hvert fald supplemen- tet – vil flugte med *Ord og Virkelighed. Forfatterskabets hidtil ikke optrykte artik- ler 1-5* ved Aage Jørgensen (2014); (2) den vil knytte sig til online-tilgængeliggørelsen for få år siden af 40 Jen- sen'ske prosaværker; (3) den vil lægge op til udgivelsen af *Himmerlandshistorier* ved Per Dahl og Aage Jørgensen i serien *Danske Klassikere*.

Manuskriptet er færdiggjort og overdraget til tilsynet.

Johannes V. Jensen: Kongens Fald

Udgivere: Jesper Gehlert Nielsen og Sven Hakon Rossel

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Kongens Fald (1900-1901) er et hovedværk ikke blot inden for Johannes V. Jensens (1873-1950) forfatter-

skab, men i dansk litteratur overhovedet og er da også ved flere rundspørger blevet udnævnt til århundredets danske roman. En manu- skriptudgave af teksten vil være af uvurderlig betydning for Jensen-forskningen, idet den giver mulighed for at kigge forfatteren over skulde- ren og følge selve skabelses- processen skridt for skridt. Denne kan følges ved hjælp af et letforståeligt notations- system. Udga-ven er yderli- gere enestående derved, at der kun er ganske få kladder bevaret fra Jensens hånd.

Manuskriptgengivelsen opstil- les synoptisk med en kritisk gengivelse af førsteudga- ven. Teksten er skannet, og korrekturlæsningen er godt i gang. Der arbejdes p.t. på kommentaren.

Poul Martin Møllers Skrifter

Udgivere: Finn Gredal Jensen, Karsten Kynde og Kim Ravn

Tilsynsførende: Carl Henrik Koch og Flemming Lundgreen-Nielsen

Poul Martin Møllers (1794-1838) forfatterskab har ikke siden guldalderens *Efterladte Skrifter*, der udkom i tre udgaver 1839-1856, været udgivet i sin vidtfavnende helhed. I sin korte levetid offentliggjorde Møller meget

forelæsninger. I femte bind vil man finde Møllers anmeldelser, hans polemiske indlæg samt endelig et supplement til Morten Borups brevuudgave, *Poul Møller og hans Familie i Breve* (1976).

Udgavens digitale version findes på pmm.dsl.dk. I det forløbne år er der tilføjet nye tekster og kommentarer, og funktionaliteten er blevet udbygget, bl.a. ved en tospaltet opsætning af Møllers

The screenshot displays the digital edition interface for Poul Martin Møllers works. At the top, the title 'PMM Poul Martin Møller' is prominently displayed. Below this, the subtitle 'En dansk Students Eventyr' is visible. The interface includes a 'Manuskript' (Manuscript) section on the left with a list of works, and a main content area on the right showing a text snippet from 'Lisentiaten'. The text snippet includes the following passage:

(Armandskilde mellem Samvirkere paa Norges Klode)
 Elvectors datteres Breve spurgte Beret. Fra Møllekroen sagde
 Beret. Et, udraabte Beret, der sønder ham sammen med en
 amatør, Poeson, med den herde Lisentiaten medvorte Claudus.
 Inden I have Fikkes Udskæbet om hans, vil jeg have det alle for et
 Pen. Om en anden mandlige og legende: Kjøbling, thi jeg kjender
 hans Besked, der han med Skam at tale om en mit kjendte
 Beskedelighed. Turde der siden havde Familien paa Rosenborg og
 udskillede af deres vedvarende Nærvær, der til have miggen offentlig
 beskikkeligt at-tilkomme] andret fra længe i deres Nærvær, besluttet at
 holde en Læge for egen Kæmping, dog besluttede de at spille denne

lidt; en stor del af forfatter-
 skabet foreligger alene i ofte
 vanskelige manuskripter med
 talrige varianter. Den nye kri-
 tiske, kommenterede udgave
 er planlagt til at omfatte fem
 bind. Første bind vil rumme
 alle de poetiske tekster, både
 Møllers egne digte og hans
 Homeroversættelser, andet
 bind hovedværket *En dansk
 Students Eventyr* (1824) samt
 den øvrige prosadigtning. De
 følgende to bind vil omfatte
 'strøtankerne' samt de
 filosofiske afhandlinger og

forelæsninger over »Mora-
 len«. Kommentarer til Møllers
 trykte digte og forelæsninger
 i logik er afleveret til og læst
 af tilsynet.

Peter Nansens brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes

Udgiver: Karin Bang

Tilsynsførende: Sten Rasmussen

Finansiering: Augustinus Fonden og Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur

Peter Nansens (1861-1918) brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes udgør særdeles vigtige kilder til dansk kulturhistorie. Det Kongelige Bibliotek opbevarer foruden 201

breve fra Peter Nansen til Edvard Brandes og 188 til Georg Brandes også 398 breve fra Edvard og 205 fra Georg Brandes til Peter Nansen. Kun et fåtal af brevene har tidligere været offentliggjort, men rummer bl.a. et stykke pressehistorie fra *Politikens* første tid og følger produktionen af brevskrivernes bøger tæt – diskussioner og overvejelser undervejs – oplagstal, salgstal, opgørelser osv.

Brevvekslingerne er meget forskellige. Mens Peter Nansen og Edvard Brandes forholdsvis hurtigt blev dus, blev dette aldrig tilfældet mellem Nansen og Georg Brandes. Læsere af brevudgaven kan især glæde sig til den øgede intensitet i brevvekslingen mellem Peter Nansen og Edvard Brandes, der varer fra det tidspunkt i somme-

ren 1894, da Brandes tager beslutning om at flytte til Oslo med sin familie, til han i foråret 1897 vender tilbage til København. Med brevene, der blev længere og hyppigere, holdt de hinanden fast i et tæt arbejdsfællesskab og venskab, selv om brevene giver udtryk for stort savn og tydeligt ikke kan erstatte det fysiske samvær og samtalen. Man får det indtryk, at der mellem dem er et bånd, som ikke kan brydes. Alligevel kommer det til et ærgerligt brud, dokumenteret af breve fra efteråret 1903. I brevvekslingen mellem Peter Nansen og Georg Brandes er det især samarbejdet om udgivelsen af Brandes' værker, der bliver grundigt belyst. Langsomt kommer de tættere på hinanden, har gode litterære og politiske diskussioner og knytter især fra sommeren 1915, hvor de på Brandes' opfordring lægger titlerne bort, et varmt venskab mellem sig.

De omtrent 1.000 breve, som brevvekslingerne omfatter, er alle transskriberede og kommenterede. Der er udarbejdet såvel person- som værkregistre, og alt er gennemlæst af tilsynet. Det tegner til at blive en brevudgave i tre bind: I: Brevvekslingen med Georg Brandes, II: Brevvekslingen med Edvard Brandes og III: Kommentarer, person- og værkregistre. Der søges for øjeblikket midler til trykning.

Erik Pontoppidan: *Grammatica Danica*

Udgivere: Jørgen Martin Hansen og Tom Lundskær-Nielsen

Tilsynsførende: Henrik Galberg-Jacobsen, Marita Akhøj Nielsen og Chr. Gorm Tortzen

Finansiering: Privat donation

Den første rigtige grammatik over det danske sprog, Erik Pontoppidans *Grammatica Danica* fra 1668, findes stadig ikke på dansk. Det er en mangel.

Projektet har til formål at styrke interessen for dansk ved at etablere forbindelse til det historiske aspekt i arbejdet med sproget.

Det er hensigten at skabe en dansk oversættelse beregnet på læsere, som forstår dansk på modersmålsniveau, og som er vant til at læse alment faglige tekster på dansk – også om dansk og andre sprog.

Den danske udgave skal kunne stå alene, men må nødvendigvis udstyres med forklaringer til det sproglige og kulturelle indhold, som ikke kan forudsættes kendt i dag. Kendskab til latin er heller ikke forudsat, men for nogle læsere vil det være en fordel at kunne supplere oversættelsen med

udvalgte passager af originalteksten i faksimile. Bl.a. derfor sigtes der i første række på at skabe en netudgave.

Helbredsmæssige årsager har tvunget Jørgen Martin Hansen til at trække sig fra projektet, og da der således ikke længere er nogen latinkyndig involveret, må udgivelsen stilles i bero, indtil der er fundet en anden, som vil og kan påtage sig oversættelsesopgaven. Selskabet har i mellemtiden fået digitaliseret teksten, og det forventes, at den latinske tekst vil blive gjort tilgængelig i løbet af året.

Klaus Rifbjergs digte

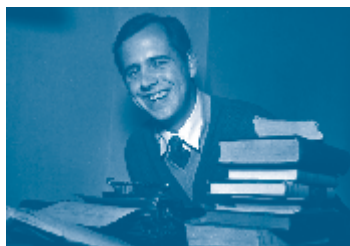
Udgivere: Elise luul og Torben Jelsbak

Tilsynsførende: Uffe Andreasen, Jørn Lund og Bruno Svindborg

Klaus Rifbjerg (1931-2015) indtager en særstatus som en af de mest markante og produktive forfattere i efterkrigstidens danske litteratur. Rifbjerg debuterede som lyriker i 1956 med digtsamlingen *Under vejr med mig selv* og har siden udgivet op imod 150 bøger inden for en mangfoldighed af genrer: lyrik, romaner, noveller, revy, skuespil, essays m.m. Toneangivende blev han især som lyriker med digtsamlingen *Konfrontation* (1960), som var med til at indvarsle modernismen i dansk litteratur. Rifbjergs gennembrud som forfatter falder sammen med opbygningen af den danske velfærdsstat og foregår i tæt kontakt med den hastige medievikling i perioden inden for både den trykte presse, radio, film og tv-mediet, som alle har sat deres tydelige præg på forfatterskabet. Igennem hele sit virke har Rifbjerg været en markant og kritisk stemme i den danske kultur- og samfundsdebat, således at forfatterskabet også kan ses som en stor løbende krønike over efterkrigstidens Danmark.

I samarbejde med forlaget Gyldendal planlægges en samlet, tekstkritisk og kommenteret udgave af hele Klaus Rifbjergs lyriske forfatterskab til udgivelse i fem bind. Udgaven vil inkludere alle digte, der indgår i Rifbjergs til dato 36 digtsamlinger i bogform. Et eventuelt supplerende bind vil senere kunne inkludere det betydelige antal digte, som forfatteren gennem hele karrieren har ladet publicere uden for samlingerne – i tidsskrifter, dagblade og antologier. Hvert enkelt bind vil være forsynet med en kommentar, som rummer oplysninger om de forskellige tekstkilder (manuskripter, tidligere og senere tryk) til de optrykte og kritisk gennemsete digte, noter til forklaringskrævende ord og realforhold og et afsluttende efterskrift, som vil sætte de forskellige perioder i Rifbjergs lyriske forfatterskab ind i en større litteratur- og kulturhistorisk sammenhæng. Det Kongelige Bibliotek råder over et lydarkiv med Klaus Rifbjergs oplæsning af egne digte (indtalt, da han var adjungeret professor på Danmarks Lærerhøjskole). Hvis det viser sig muligt, vil udgivelsen blive ledsaget af disse lydfiler.

Det er i første omgang ikke lykkedes at tilvejebringe finansiering af udgivelsen. Udgiverne arbejder imidlertid videre med en delvis realisering af projektet i form af en udgave af Rifbjergs tidlige lyrik (de første ni samlinger fra *Under vejr med mig selv* til *Fædrelandssange* fra 1967) til udgivelse inden for rammerne af serien *Danske Klassikere*.

Ole Rømers Triduum- observationer

Udgivere: Claus Fabricius, Per Friedrichsen †, Niels Therkel Jørgensen og Chr. Gorm Tortzen

Tilsynsførende: Steffen Heiberg og Fritz Saaby Pedersen †

Ole Rømers (1644-1710) astronomiske Triduum-observationer blev foretaget i dagene 20.-23. oktober 1706 på Rømers landobservatorium, Observatorium Tusculanum, med hans epokegørende instrument Meridiankredsen, Rota meridiana, der blev prototypen for alle senere observatoriers instrumenter. Resultatet af observationsrækken, Triduum, er kulminationen på Rømers livslange indsats for at forbedre såvel instrumenter som observationsteknik og overgår mht. præcision alle samtidige astronomer. I kort begreb drejer det sig om et stjernekatalog en miniature.

Arbejdet med udgaven, som skal foreligge på engelsk, er ved at tage endelig form. Manuskriptet på Det Kongelige Bibliotek er skannet, og teksten/observationerne er sammenlignet med forelig-

gende trykte udgaver, bl.a. den seneste på området: *Hipparcos-kataloget*. Projektet er udvidet, således at udgaven vil komme til at indeholde den latinske tekst til og en fuldstændig oversættelse af Peder Horrebows *Basis Astronomiæ*, der er den eneste grundige samtidige beskrivelse af Rømers mål, midler og metoder samt landobservatoriets indretning og beliggenhed. Arbejdet forventes fuldført med udgangen af 2016.

B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov

Udgiver: Britta Olrik Frederiksen
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og Merete K. Jørgensen

Stockholm B74 af *Skånske Lov og Skånske Kirkelov* er det ældste kendte dansksprogede håndskrift (ca. 1250) og derfor selvskrevet til udgivelse. Alligevel har det hidtil kun foreligget i faksimileudgave beregnet for kendere af ældre skrift. Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs udgave vil dels bringe teksterne i bogstavret afskrift til brug for sprogforskningen, dels i moderne dansk oversættelse. Oversættelsen vil blive den første, der gælder de faktisk overleverede tekster og ikke formodede originaler rekonstrueret på uvist grundlag. Afskriften er færdig, og oversættelsen foreligger i udkast.

Det resterende arbejde hviler på grund af udgiverens andre opgaver.

Peder Syvs auktionskatalog

Udgivere: Karsten Christensen, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †
Tilsynsførende: Marita Akhøj Nielsen og Karen Skovgaard-Petersen

Peder Syvs (1631-1702) omfattende sprogvidenskabelige, litterære og lærdomshistoriske virksomhed, der for det meste udfoldede sig fra præstegården i Hellested langt fra offentlige biblioteker og ligesindede, gør det interessant at stifte nærmere bekendtskab med hans læsning, herunder indholdet af hans efter omstændighederne ret store bibliotek, der i samtiden især var berømmet for dets indhold af ældre danske tryk. Hans bøger blev solgt på auktion i København i 1702 efter en ret slet affattet katalog, der godt kunne trænge til bibliografisk bearbejdelse. Initiativet til udgivelsen blev taget af Iver Kjær. Der foreligger nogle forarbejder af John Kousgård Sørensen, der udgør grundlaget for en færdiggørelse.

Der sigtes mod en faksimileudgave af katalogen med fornøden indledning og en selektiv bibliografisk identifikation af de ca. 1.700 numre, herunder alle de danske tryk.

Arbejdet er i fremdrift, men påregnes ikke færdiggjort i 2016.

Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus

Udgiver: Marita Akhøj Nielsen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen

ANTICHRISTVS ROMANVS. Romske Paffuers Ieffnede oc gerninger udkom for første og hidtil eneste gang i 1571. Værket er en rimet pavekrønike på dansk, bygget op af monologer, hvor hver pave fortæller sin egen historie. Monotonien i biografiene brydes af en rammefortælling om en ung dansker, der er rejst til Rom og gerne vil høre sandheden om pave-regimet. Utvungent forenes den historiske fremstilling med en polemisk luthersk forkyndelse, og i sin indignerede afsløring af de pavelige excesser er det ikke sjældent djærvt humoristisk. Anders Sørensen Vedels (1542-1616) andel i værket har været omdiskuteret; selv meddeler han i fortalen, at han har omarbejdet og fuldført en rimet pavekrønike af Århusbispens Mads Lang, som hidtil har været anset for tabt.

Teksten skal ledsages af kommentar og tekstkritik. Indledningen skal bl.a. gøre rede for værkets kilder, særlig et manuskript i Karen Brahes Bibliotek, som efter al sandsynlighed er en afskrift af Mads Langs rimkrønike.

Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske skrifter

Udgiver: Sebastian Olden-Jørgensen (på grundlag af forarbejder af

Flemming Lundgreen-Nielsen, Lars Boje Mortensen og Karen Skovgaard-Petersen)

Tilsynsførende: Allan Karker og Marita Akhøj Nielsen

Anders Sørensen Vedels (1542-1616) litterære karriere er ét langt tilløb til den *Danske Krønike*, han af forskellige grunde aldrig fik skrevet. Udgaven samler de teoretiske skrifter i tilknytning til den aldrig realiserede *Krønike* og supplerer dem med en række andre programmatisk tekst, som han faktisk fik trykt. Tilsammen giver de ikke kun et billede af Vedels historieteori og en profil af hans historiske forfatterskab, men spejler samtidig tidens humanistiske idealer og Vedels forsøg på at omsætte dem til en dansk sammenhæng.

Udgaven omfatter Anders Sørensen Vedels vigtigste historioGRAFISKE skrifter, for de latinske teksters vedkommende med parallel oversættelse. Det drejer sig om følgende: 1) *Om den danske krønike at beskrive* (1578-1581; latinsk udkast med oversættelse og afvigende dansk version), 2) indledningen til Saxo-oversættelsen (1575 + efterord), 3) indledningen til Adam af Bremen-udgaven (1579), 4) *Oratio panegyrica* (1580), 5) fortalen til *Den Danske Krønike* (efter 1580), 6) breve og indholdsoversigter til *Den Danske Krønike* og *Den Danske Kirkekrønike*.

Arbejdet med indledning og redigering af 1-3 + 5-6 er påbegyndt. Arbejdet med 4 udskydes foreløbig.

Johan Herman Wessels samlede skrifter

Udgiver: Henrik Andersson

Tilsynsførende: Henrik Blicher og Liv Bliksrud (Det norske språk- og litteraturselskap)

Johan Herman Wessels (1742-1785) forfatterskab er det hyppigst udgivne i det 19. århundrede, men det har aldrig foreligget i én samlet kritisk og grundigt kommenteret udgave. Det har betydet, at de dramatiske arbejder *Lykken bedre end Forstanden* (1776) og *Anno 7603* (1785) er lidet kendte og næsten oversete. Dette forhold vil den nye udgave rette op på. Dertil vil den forsyne alle værker med så rigelige kommentarer, at de bliver tilgængelige også for et publikum, der ellers står fremmed over for det 18. århundredes sprog og kultur.

Kommenteringen af Wessels fortællinger er i beretningsåret skredet langsomt frem pga. arbejdet med *Ludvig Holbergs Skrifter*.

Emil Aarestrups breve

Udgiver: Eva Vikjær

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg og Keld Zeruneith

Finansiering: Augustinus Fonden, Lillian og Dan Finks Fond og Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse

Emil Aarestrups (1800-1856)

Samlede Skrifter foreligger i en definitiv udgave, som Det

af Emil Aarestrup både som litterær og som privat person, og de er et værdifuldt supplement til skildringen af hans samtid. Adskillige af brevene har ikke tidligere været udgivet, og en del af de udgivne er vanskeligt tilgængelige, spredt i ældre tidsskrifter.

De tre tekstbind med de i alt 398 breve fra Aarestrup samt

Danske Sprog- og Litteraturselskab udgav 1922-1925 (og genudgav 1976). En samlet, kommenteret udgivelse af hans mange breve mangler derimod stadig, skønt dele af hans korrespondancer har været udgivet separat. Brevene udgør en vigtig facet

et fjerde bind, der indeholder biografier, oversigter, kommentarer og registre, er alle trykklare. Der afventes stadig finansiering til trykning.

Sanni Nimb

Fakta

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab deltager 2013-2016 i forskningsprojektet *Semantic Processing across Domains* sammen med Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet. Projektet er finansieret af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, omfatter otte forskere og ledes af Bolette Sandford Pedersen (bevillingshaver) samt Anders Søgaard. Sanni Nimb har især bidraget med at udvikle leksikalske data til projektet på baggrund af oplysninger i *Den Danske Ordbog*, *DanNet* og *Den Danske Begrebsordbog*. Nicolai Hartvig Sørensen har opsat det program der anvendes til at håndopmærke ord i tekster, herunder indsamlet og behandlet de tekster der arbejdes med. Desuden skal han i det sidste projektår eksperimentere med at anvende den semantiske tagger som Nordisk Forskningsinstitut har udviklet i projektet, på Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs korpustekster. Jørg Asmussen er medlem af projektets *advisory board*.

Det overordnede mål med forskningsprojektet *Semantic Processing across Domains* er at opnå erfaring med menneskers identificering af ords betydninger i danske tekster inden for forskellige domæner (aviser, ugeblade, fora og blogs fra internettet samt folketingsstaler) med henblik på at kunne efterligne processen automatisk med sprogteknologiske værktøjer. Projektet er todelt, idet der på den ene side arbejdes med manuel opmærkning af korpustekster ud fra et forhåndsdefineret sæt af betydninger som de leksikografer der opmærker ordene, skal vælge imellem, og på den anden side arbejdes med udnyttelse af de opnåede data i sprogteknologisk forskning, herunder til udvikling af en såkaldt »semantisk tagger«, et sprogteknologisk værktøj der automatisk kan identificere ordbetydninger.

Det inventar af betydninger der i første omgang anvendes i forskningsprojektet, består af ca. 50 meget grovkornede semantiske kategorier, fx *person*, *food*, *location*, *cognition*, *communication* og *feeling*. Disse såkaldte »supersenses« udgør en international standard og er valgt fordi vi på den måde kan udnytte resultater fra lignende forskningsprojekter inden for andre sprogområder når vi eksperimenterer med de danske data. Vi kan fx overføre viden om hvad der er typiske mønstre af betydningskombinationer i et stort og, i sprogteknologisk sammenhæng, meget velbeskrevet sprog som engelsk, til de danske analyser hvor man ikke har mulighed for at trække på nær så meget specifik sprogteknologisk viden endnu. Desuden skal der i projektet eksperimenteres med mere finkornede typer af semantisk opmærkning af korpustekster, baseret på oplysninger i forskellige ordbøger.

I 2015 har vi arbejdet inden for flere forskellige områder i projektet. Et mindre tekstkorpus på 90.000 ord med oplysninger om verbernes, substantivernes og adjektivernes betydningskategori (af de 50 mulige), er blevet offentliggjort som et resultat

af det manuelle opmærkningsarbejde. Vi har opnået viden om hvilke kategorier der er særligt hyppige i teksterne, fx *communication* og *cognition*, hvilke der er mindst hyppige, fx *food* og *feeling*, endda fordelt på genrer, og sidst men ikke mindst kan vi udlede hvilke der særligt hyppigt optræder sammen i betydningsmønstre. Det har også vist sig at bestemte kategorier er nemme at blive enige om for annotørerne, hvorimod andre er næsten umulige at afgrænse i forhold til hinanden og derfor måske bør slås sammen. Samtidig er den semantiske tagger, der var et af hovedmålene med projektet, blevet udviklet, dels ud fra de opmærkede data i tekstkorpusset, dels ud fra yderligere information om det danske ordforråd i form af lister over ord inden for de 50 kategorier (fx alle ord for personer, mad, dyr osv.), som blev udarbejdet ud fra *Den Danske Begrebsordbog*. Taggeren er i stand til at bestemme betydningskategorien i ukendt tekst med ca. 65 procents nøjagtighed, hvilket svarer til de bedste resultater opnået inden for andre sprog, fx engelsk. Til sammenligning opnår to leksikografer der begge opmærker den samme tekst med de overordnede kategorier, i bedste fald ca. 83 procents enighed.

I det forløbne år har vi også eksperimenteret med at opmærke betydninger i tekster på en anden måde. For et ud-

valg af 20 substantiver, der både er meget flertydige og meget frekvente i danske tekster, har vi valgt ikke at benytte de 50 supersenses når vi skulle opmærke, men derimod de finkornede betydningsinddelinger som man finder i *Den Danske Ordbog*. Alle substantiverne blev opmærket af to personer idet forsøget gik ud på at se i hvor høj grad mennesker kan blive enige om hvad en forekomst af et flertydigt ord i en given tekst betyder når de holder det op mod en ordbogs forskellige definitioner af ordet. Resultaterne af forsøget blev sammenlignet med et parallelt udført opmærkningsarbejde hvor nogle af ordets betydninger blev slået sammen til kun én. De betydninger der med rimelighed kunne slås sammen, blev identificeret ved at kombinere *Den Danske Ordbogs*

1378 F. J.

skøb, li. literaturforskning, li. literaturanalyse, lit. tra-
litteraturhistorie, lit. tra. sociologi • medicinsk
semiologi, semiotik, slavistik, indologi, esidmologi
gi • sprogvitenskaber, lingvistik, filologi, morfologi,
semantik, pragmatik, samlingsanalyse, sociolingvi-
leksikografi, dialektologi, etymologi, rumologi, ep-
paleografi • fonologi, fonetik, lydteori • talgen-
taksyntese • dntal, kvantitativ sprogteknologi • stilis-
rik, sproglig stil, sprogpsykologi, psykolingvis i e-
genhed, bogpraxis • kunsthistorie, bibliometri, bib-
lenskat • filosofi, idéhistorie, erkendelsessteori, ep-
gi, heuristik, empirisme • psykologi, psyk., kogni-
logi, anvendt psykologi, klinisk psykologi, au-
dologi, arbejdspsykologi, børnepsykologi, skolepsyk-
individualpsykologi, gruppepsykologi, cybdepsyk-
neuropsykologi, perceptionspsykologi, social psyk-
miljøpsykologi, uddannelsespsykologi, personligh-
kologi, karakterologi, seksualpsykologi, psykofysi-
violet, an. de. us. psykologi • sexologi, seksualvid-
motivationspsykologi, religionspsykologi, freudia-
psykalanalyse, M.F., antropometri • videnskabspsy-
ning, tankebygning, isme • modernisme • struktural-
skolepsykologi, eksistentialisme • nihilisme, vending
positivisme, vitalisme • humanitet, humanisme •
positivisme, nypositivisme, rationalisme, irration-
subjektivism, dualisme, livsfilosofi, ontologi • p-
me, monisme, dualisme • reduktionisme, dialekti-
visme, naturalisme, naturfilosofi, materialisme, fi-
uologi, metafysik, idealisme, solistisk, spiritualisme
bevidsthedsfilosofi, historicisme, holisme, person-
platonisme, indeterminisme, stoicisme, thom-
kularisme, kynisme, pragmatisme • teleologi, fi-
mexikanisme, samfundsmisme, postmoderne isme •
filosofi, reusfilosofi, teisme, teosofi, yoga, teisme •
analyse, fortolkning, fortolkningsmulighed, krit-
spørgsmål • subjektivitet, relativitet, objektive
sekundærlitteratur • subjektivitet, objektivitet • v-
ind, verdensjæl, traktat, utrum, mikrokosmos, s-
monede, v. rummetale, tal, ubi, rasa • tingverden
materielle verden • sprogvit. kritik, sproghistorie
handling, fortolkning, model, aktantmodel, distri-
mæssig, kritik, rum, dialekt, muligheder, s-

hierarkiske struktur med oplysninger i det danske wordnet *DanNet*, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har lavet sammen med Københavns Universitet for nogle år siden. Vores hypotese var at det måtte lette betydningsbestemmelsen væsentligt når ordbogens mange nuancerede betydninger af et ord blev reduceret til færre, men selv om der var en tendens til at det forholdt sig sådan, var det ikke tilfældet for alle ordene. Og selv med den groveste betydningsinddeling var det svært for annotørerne at opnå en enighed på meget over 55 % for de enkelte ordforekomsters betydning i teksterne, også holdt direkte op mod *Den Danske Ordbogs* beskrivelse af ordene. Det er en interessant leksikografisk erkendelse at relationen mellem en ordbogs betydningsinddeling og eksempler i et tekstkorpus er mere flydende end man umiddelbart skulle tro, især fordi moderne ordbøger netop skrives på baggrund af korpusundersøgelser.

Et sidste opmærkningsprojekt som også blev igangsat i 2015, skal lægge et yderligere lag af semantiske annotationer til det offentliggjorte tekstkorpus. Et udvalg af verberne i teksterne, nemlig de to hyppigste kategorier *communication* og *cognition*, skal opmærkes med semantiske rammer og roller, igen ud fra en international standard, den engelske FrameNet-standard, der har vundet stor udbredelse inden for sprogteknologi de senere år når man eksperimenterer med automatisk at udlede hvad en sætning handler om. FrameNet beskriver på en formaliseret måde over 1.000 forskellige situationer og handlinger, navngivet med en rammebetegnelse, og de aktører og elementer der indgår i dem (rollerne). Til brug for opmærkningsprojektet har vi lavet en liste over danske kommunikations- og tænkeverber med angivelse af deres modsvarende ramme i FrameNet. Også denne liste er lavet på baggrund af *Den Danske Begrebsordbog* da det var forholdsvis nemt at identificere de relevante ord i den og tildele dem rammer i én ombæring. Arbejdet var så lovende at der i 2016 og 2017 er bevilget midler af Carlsbergfondet til at udvide materialet til at omfatte endnu flere danske verber inden for et nyt samarbejdsprojekt med Københavns Universitet.

Også eksperimenter med den semantiske tagger inden for rammerne af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs korpus-tekster er igangsat og vil løbe det kommende (og sidste) projektår. Vi vil for det første forsøge at forbedre dens resultater ved at tilføje endnu mere viden om det danske ordforråd på basis af ordlister fra *Den Danske Begrebsordbog*. For det andet vil vi undersøge om de betydningsmønstre den producerer for et givet ord og dets omgivelser i en tekst, kan anvendes til at identificere nye betydninger af ordet. Nærmere bestemt om man ved at sammenligne ords betydningsmønstre i ældre korpus-tekster med de mønstre ordene har i helt nye korpus-tekster, kan se hvornår et ord med en vis sandsynlighed har fået en helt ny betydning.

Tycho Brahes korrespondance, netudgave

Udgivere: Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg

Tycho Brahes (1546-1601) bevarede korrespondance er udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ved J.L.E. Dreyer og Hans Ræder i *Tychonis Brahe Dani Opera Omnia*, bd. VI-VIII og XIV (1913-1929). Den omfatter godt 400 såkaldte »epistolae astronomicae« (dvs. breve til og fra videnskabelige kontakter) samt 300 »epistolae et acta« (dvs. dokumenter vedr. Tycho Brahes liv, herunder korrespondance med familien m.m.). De astronomiske breve er for størstedelen på latin, mens de øvrige især er på dansk og tysk.

Dreyer og Ræders udgave er glimrende, men vanskelig at anvende for moderne brugere, eftersom den ikke omfatter oversættelser, og alle indledninger og noter er affattet på latin. Et projekt der inkluderer oversættelser til engelsk og dansk, vil derfor være særdeles velkomment og vil kunne få et meget stort publikum. Tycho Brahe og hans arbejde er genstand for stor interesse over hele verden.

En netudgivelse vil have mange fordele. For det første vil det give mulighed for en samlet udgivelse af original (faksimile), tekstudgave og oversættelse(r) i en søgbar form med direkte links til noter og kritisk apparat. For

det andet vil opmærkning af teksten muliggøre diverse krydsreferencer, brugervalgte formater, sortering efter modtager, afsender, sted, dato osv. Ikke mindst kildeforholdene er relevante her, eftersom materialet omfatter såvel trykte som utrykte breve – samt en ikke realiseret, men forberedt trykt samling, der i et vist omfang vil kunne rekonstrueres virtuelt.

Det vil være nærliggende at supplere netudgaven med et udvalg af oversatte breve i bogform.

Projektet vil bl.a. kunne trække på de erfaringer, man har gjort i forbindelse med netudgivelsen af *Diplomatarium Danicum*, *Studér Middelalder på Nettet*, *Renæssancens sprog i Danmark* og *Ludvig Holbergs Skrifter*.

Bestyrelsen søger bemyndigelse til fortsat at arbejde videre med projektet.

Digitale Hovedstrømninger

Udgivere: Jeppe Barnwell, Jens Bjerring-Hansen, Lasse Horne Kjældgaard (projektleder), Gert Posselt og Nicolas Reinecke-Wilkendorff

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab planlægger at påtage sig arbejdet med at tilvejebringe en ny udgave af Georg Brandes' *Hovedstrømninger i det 19. Aarhundredes Litteratur* (1872-1890).

Det drejer sig om en digital, tekstkritisk og kommenteret udgave. Førsteudgaverne af de seks bind vil danne tekstgrundlag, og udgaven vil blive forsynet med variantapparat, der vil afspejle de ændringer teksten undergik i senere udgaver fra Brandes' levetid. Nogle af disse ændringer havde rod i de tidlige oversatte udgaver af

værkerne, og disse oversættelser vil også blive inddraget i udgivelsesarbejdet. Udgaven indgår i et forskningsprojekt om *Hovedstrømninger* som transnational begivenhed.

Til at formidle denne tekstdynamik udvikles der en visningsmulighed som illustrerer de historiske tekstlag. Det som udgangspunkt enormt krævende kommenteringsarbejde, der udmønter sig i tekstkritiske noter, real- og verbalkommentarer, gribes pragmatisk an. Realkommentaren begrænses til personer, værker, citater og kilder. I samarbejde med Center for Sprogteknologi (Københavns Universitet) og selskabets egne datalingsvister vil teksten blive linket til Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs digitale udgave af *Ordbog over det danske Sprog*. Et klik på et ord i Brandes' tekst

vil således udløse opslag i ordbogen.

Projektets litteratur- og kulturvidenskabelige forskning kommer til udtryk i de syv introduktioner til de enkelte bind af *Hovedstrømninger* og til værket som sådan. Introduktionerne forfattes i dialog med redaktionen af et hold eksterne skribenter med dansk, tysk, fransk hhv. engelsk litteratur- og kulturhistorie som ekspertiseområder. Introduktionerne skal redegøre for teksternes tilblivelse, indhold og modtagelse. Det sidste punkt er centralt med tanke på teksternes transmission ud i verden og op i det 20. og 21. århundrede.

Projektet vil blive ledet af Lasse Horne Kjældgaard med Jens Bjerring-Hansen som vice-leder. Selve udgivelses- og kommenteringsarbejdet vil blive varetaget af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs redaktion, og derudover vil som nævnt en række fagfolk fra universiteterne blive knyttet til udgivelsen. Endvidere etableres et *advisory board* med deltagelse af både danske og udenlandske eksperter.

Bestyrelsen indstiller projektet til årsmødets vedtagelse med Jeppe Barnwell, Jens Bjerring-Hansen, Lasse Horne Kjældgaard, Gert Posselt og Nicolas Reinecke-Wilkendorff som udgivere og Flemming Lundgreen-Nielsen og Per Øhrgaard som tilsynsførende.

Jensen & Goldschmidt: Latinsk-dansk Ordbog

Udgivere: Niels Grotum Sørensen og Nicolai Hartvig Sørensen

Finansiering: Augustinus Fonden

J.Th. Jensen & M.J. Goldschmidts *Latinsk-dansk Ordbog*, der udkom første gang i årene 1881-1886, er den helt centrale latinsk-danske ordbog. Projektet går ud på at revitalisere dem-

vigtige ordbog ved at udgive den digitalt og inkorporere den som en open access-ressource i selskabets store ordbogspakke, *ordnet.dk*, der bl.a. omfatter *Ordbog over det danske Sprog* og *Den Danske Ordbog*.

I den digitale version vil ordbogen ikke alene få mulighed for at nå ud til en meget større målgruppe end hidtil. Den vil også kunne integreres med Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs latinsprogede digitale tekstudgivelser, fx *Diplomatarium Danicum*, således at et klik på et ord i en latinsk tekst vil udløse et opslag i ordbogen.

Det er vores overbevisning at tilgængeliggørelsen

af denne ordbog vil være et betragteligt løft ikke bare for undervisningen i latin på alle niveauer, men også for de historisk-humanistiske fag i Danmark i det hele taget.

Ordbogen vil desuden blive udgivet i en trykt udgave på Gyldendal. Den trykte udgave er ikke en del af selskabets opgave. Men den vil blive produceret på basis af de gennemarbejdede data fra

den digitale version, som selskabet stiller til rådighed.

Augustinus Fonden gav i december 2015 tilsagn om

støtte til projektet.

Arbejdet vil kunne iværksættes pr. 1. juni 2016.

Bestyrelsen indstiller udgivelsen til årsmødets vedtagelse med Niels Grotum Sørensen og Nicolai Hartvig Sørensen som udgivere, Sten Ebbesen og Erik Petersen som tilsynsførende.

Leonora Christinas franske selvbiografi

Udgivere: Marita Akhøj Nielsen og Lene Schøsler

Leonora Christinas franske selvbiografi blev skrevet i maj 1673 i Blåtårn. En af Ulfeldt-parrets nære venner, lægen Otto Sperling, sad også fængslet i Blåtårn, og hans søn, Otto Sperling d.y., drog til København efter Frederik 3.s død i 1670 med det formål at få løsladt både sin far og Leonora Christina. I 1673 gav han op, men fik dem begge til skrive en levnedsskildring, som han formentlig ville bruge til at påvirke opinionen i Europa og derigennem lægge pres på den danske regering. Det er utvivlsomt det formål, der har fået Leonora Christina til at udforme sin levnedsskildring på fransk, det internationale diplomatiske sprog; sædvanligvis korresponderede hun med Sperling på dansk. Han arbejdede på et værk om lærde kvinder, hvor hendes oplysninger efter planen skulle indgå.

Originalhåndskriftet blev smuglet ud fra Blåtårn og afskrevet af danske historikere, som udnyttede det i flere sammenhænge. Efter en del år forsvandt det, og man antog længe, at det var gået tabt. Derfor måtte Sophus Birket Smith lægge en afskrift til grund, da han i 1871 som den første udgav værket. På basis af hans udgave blev værket oversat til dansk af

C.O. Bøggild-Andersen i en arkaiserende sprogform, der antagelig fungerede godt i 1949, da den blev udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab som en del af Leonora Christina: *Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer*, hvor de danske skrifter er lempeligt moderniseret. I 1952 dukkede originalhåndskriftet mirakuløst op på et gymnasiebibliotek i Altona og blev købt af en dansk samler. Han tog initiativ til en faksimileudgave, *Leonora Christina Grevinde Ulfeldts franske Levnedsskildring 1673* fra 1958. Faksimileudgaven ledsages af C.O. Bøggild-Andersens oversættelse, der følger samme principper som hans tidligere oversættelse af afskriften. I 1961 genudsendte Rosenkilde og Bagger selskabets 1949-udgave med oversættelsen fra 1958. Denne oversættelse er siden blevet genudgivet i moderniseret form.

Som det fremgår af dette korte overblik, er originalhåndskriftet kun blevet udgivet som faksimile. Der mangler altså en videnskabelig udgave. Bøggild-Andersens oversættelse er stort set korrekt, men forekommer i dag tung, svært forståelig og meget fjern fra det ganske jævne stilleje, som Leonora Christina valgte til de beretende afsnit; kun i bredt skildrede situationer med talrige replikker demonstrerer hun sin beherskelse af hofstilen. Der er altså behov for en nyoversættelse. Leonora Chri-

stinas beherskelse af fransk er blevet bedømt meget forskelligt, men først med Lene Schøslers undersøgelser videnskabeligt funderet.

Da selvbiografien på én gang er en vigtig kilde til en central kvindeskikkelse i Danmarkshistorien, et fascinerende menneskeligt dokument og et raffineret litterært værk, vil det være en oplagt opgave for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab at publicere en videnskabelig udgave af originalteksten jævnsides med en oversættelse til letforståeligt moderne dansk og med en lingvistisk, historisk og litteraturhistorisk indledning, foruden realkommentar og registre. I første omgang påtænkes en trykt udgave, siden en digital udgave, hvor også Det Kongelige Biblioteks faksimiler skal kunne vises.

Bestyrelsen indstiller udgaven til årsmødets vedtagelse med Marita Akhøj Nielsen og Lene Schøslers som udgivere, Steffen Heiberg og Sanni Nimb som tilsynsførende.

Medarbejdere på Christians Brygge

Nedenfor anføres, ud over de fastansatte, rækken af medarbejdere, som i beretningsåret har været tilknyttet et eller flere projekter i kortere eller længere tid.

Henrik Andersson

cand.mag., seniorredaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter* og fra 1. juli 2015 ved *Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab*

Jørg Asmussen

cand.mag., seniorredaktør ved *ordnet.dk*

Astrid Hjorth Balle

cand.mag., indtil 31. maj 2015 assisterende redaktør ved administrationen og ved *Den litterære redaktion*

Jeppe Barnwell

MPhil, redaktør ved *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa*

Trine Wiinholt Bentsen

stud.mag., indtil 1. juli 2015 studentermedhjælper ved *Ludvig Holbergs Skrifter*; studentermedhjælper ved *sproget.dk*, fra 1. juli 2015 studentermedhjælper ved *Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab* og fra 1. september 2015 tillige ved *Dansk Sproghistorie*

Asger Beier Berndsen

stud.mag., fra 1. september 2015 studentermedhjælper ved administrationen og *Studér Middelalder på Nettet* og fra 1. januar 2016 ved *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa*

Jeppe Berndsen

stud.mag., indtil 30. juni 2015 studentermedhjælper ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*

Jens Bjerring-Hansen

ph.d., indtil 31. april 2015 postdoc ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*; fra 1. maj til 30. november 2015 seniorredaktør ved *Den litterære redaktion*

Simon Skovgaard Boeck

ph.d., seniorredaktør ved *Studér Middelalder på Nettet*

Nathalia A.S. Bogdanov

stud.mag., studentermedhjælper ved *sproget.dk*

Rikke Hørring Christensen

stud.mag., fra 12. november 2015 studentermedhjælper ved *Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab*

Jette Edvardsen

regnskabsassistent ved administrationen

Laurids Kristian Fahl

cand.mag., seniorredaktør ved *sproget.dk* og fra 1. juli 2015 ledende redaktør ved *Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab*; ansvarlig for produktion og salg

Britt Lund Frederiksen

fra 1. oktober 2015 regnskabschef ved administrationen

Elsebeth Henriette Hansen
kontorleder ved administrationen, fra 1. december 2015 konsulent ved administrationen

Thomas Hansen
cand.mag., seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum* og it-koordinator

Markus Hedemann
cand.mag., ledende redaktør ved *Diplomatarium Danicum*

René Herring
bibliotekar, redaktør af *Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab*

Ebba Hjorth
mag.art., ledende redaktør ved *Dansk Sproghistorie*

Helene Holtse
stud.mag., indtil 31. december 2015 studentermedhjælper ved *Danske Klassikere, Den litterære redaktion* og ved *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa*

Mette Elholm Ishøj
stud.mag., indtil 11. marts 2016 studentermedhjælper ved *Danske Klassikere* og *Den litterære redaktion*

Elise luul
cand.mag., fra 1. september 2015 seniorredaktør ved *Johannes Jørgensen: Mit Livs Legende*

Birgitte Jacobsen
ph.d., seniorredaktør ved *Dansk Sproghistorie*

Finn Gredal Jensen
cand.mag. et jur., seniorredaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter* og fra 1. juli 2015 ved *Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab*

Jonas Jensen
cand.mag., seniorredaktør ved *ordnet.dk*

Anders Jørgensen
ing.stud., studentermedhjælper ved *It-drift*

Merete K. Jørgensen
cand.mag., seniorredaktør ved *Gammeldansk Ordbog*

Anders Leegaard Knudsen
ph.d., seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum*

Kjeld Kristensen
cand.mag., konsulent ved *ordnet.dk*

Maria Krogh Langner
sekretær ved administrationen

Camilla Zacho Larsen
cand.mag., seniorredaktør ved *Danske Klassikere, Den litterære redaktion, Ludvig Holbergs Skrifter* og fra 1. juli 2015 ved *Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab*

Line Larsen
stud.mag., indtil 31. maj 2015 praktikant ved *Karen Blixen. Værker*

Marie Vindal Larsen
stud.mag., studentermedhjælper ved *Ludvig Holbergs Skrifter* og fra 1. juli 2015 ved *Formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab*

Henrik Lorentzen

cand.mag., seniorredaktør
ved *ordnet.dk*

Jesper Gehlert Nielsen

cand.mag., ledende redaktør
ved *Danske Klassikere* og
ved *Den litterære redaktion*;
indtil 31. juli 2015 konstitue-
ret direktør; fra 1. august
2015 tillige seniorredaktør
ved *Peter Seebergs romaner,*
noveller og kortprosa

Jonas Nielsen

cand.scient., seniorredaktør,
it-udvikler ved *sproget.dk* og
ved *Studér Middelalder på*
Nettet

Marita Akhøj Nielsen

dr.phil., projektleder ved
Barokkens opdyrkning af det
danske sprog og ved *Studér*
Middelalder på Nettet og
ledende redaktør ved *Gam-*
meldansk Ordbog

Sanni Nimb

ph.d., hovedredaktør af
Den Danske Begrebsordbog,
seniorredaktør ved *ordnet.dk*
samt ved forskningsprojektet
Semantic Processing across
Domains (frikøb)

Gert Posselt

cand.mag., indtil 31. de-
cember 2015 redaktør ved
Herman Bangs Breve

Rasmus Pyndt

cand.mag., fra 23. novem-
ber til 18. december 2015
virksomhedspraktikant ved
ordnet.dk

Anders Juhl Rasmussen

ph.d., postdoc, indtil 31.
december 2015 redaktør ved

Peter Seebergs romaner, no-
veller og kortprosa

Nicolas Reinecke-Wilkendorff

mag.art., ledende redaktør
ved *Karen Blixen. Værker*;
kontaktperson for *Arkiv for*
Dansk Litteratur

Karen Skovgaard-Petersen

dr.philos., fra 1. august 2015
direktør

David Svendsen-Tune

cand.mag., indtil 31. decem-
ber 2015 assisterende redak-
tør ved *Studér Middelalder på*
Nettet

Mette Marie Svendsen

stud.mag., fra 1. februar 2016
praktikant ved *ordnet.dk*

Nicolai Hartvig Sørensen

cand.mag., seniorredaktør
ved *Barokkens opdyrkning*
af det danske sprog, *Gam-*
meldansk Ordbog, *Meyers*
Fremmedordbog, *ordnet.dk*,
og ved forskningsprojektet
Semantic Processes across
Domains (frikøb)

Niels Grotum Sørensen

cand.mag., indtil 31. juni 2015
redaktør ved *Ludvig Holbergs*
Skrifter

**Sarah Elizabeth Clement
Toftager**

stud.mag., fra 10. januar 2016
studentermehjælper ved
Formidling af Ludvig Holbergs
forfatterskab

Lars Trap-Jensen

cand.mag. og MPhil, ledende
redaktør ved *ordnet.dk*

Thomas Troelsgård

cand.mag., seniorredaktør
ved *ordnet.dk*

Henrik Wivel

dr.phil., fra 1. september 2015
seniorredaktør ved *Johannes
Jørgensen: Mit Livs Legende*

Ida Hauerberg Wolthers

stud.mag., studentermed-
hjælper ved *ordnet.dk*

Peter Zeeberg

ph.d., ledende redaktør ved
Ludvig Holbergs Skrifter og
fra 1. juli 2015 ved *Formidling
af Ludvig Holbergs forfat-
terskab*; udgiver af *Hans
Svanings Danmarkshistorie*
og *Latinsk hyrdedigtning i
Danmark på Frederik 2.s tid*

Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.

Jørg Asmussen

medlem af Netzwerk Internetlexikografie, støttet af det tyske forskningsråd DFG

Jens Bjerring-Hansen

medlem af styregruppen for Nordisk Forum for Boghistorie
anmeldelsesredaktør ved *1700-tal. Nordic Yearbook for Eighteenth-Century Studies*

Simon Skovgaard Boeck

redaktør af *Danske Studier*
sekretær for Universitets-Jubilæets danske Samfund
medlem af styregruppe i Selskab for østnordisk filologi
medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Laurids Kristian Fahl

koordinator for og mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Thomas Hansen

medlem af Trap Danmarks Faglige Råd

Markus Hedemann

medlem af Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie

Ebba Hjorth

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Birgitte Jacobsen

næstformand i censorformandskabet i Eskimologi og

Arktiske Studier, Københavns Universitet

Finn Gredal Jensen

medlem af bestyrelsen for Selskab for Nordisk Filologi
medlem af editorial board for *Kierkegaard Research: Sources, Reception and Resources*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret
medlem af editorial board for *Danish Golden Age Studies*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret
medlem af editorial board for *Texts from Golden Age Denmark*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret
revisor for Holberg-Samfundet

Merete K. Jørgensen

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund
medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning
medlem af bestyrelsen for Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA)

Anders Leegaard Knudsen

medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning
medlem af Commission Internationale de Diplomatique
medlem af Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie

Maria Krogh Langner

fra 11. januar 2016 arbejdsmiljørepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Camilla Zacho Larsen

indtil 20. november 2015 tillidsrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Henrik Lorentzen

beskikket medlem af Dansk Sprognævns repræsentantskab, udpeget af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og formand for dettes fagråd for retskrivning

medlem af styregruppen for *Sprogprisen.dk*

hovedredaktør af tidsskriftet *LexicoNordica* (sm.m. Emma Sköldberg)

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

medlem af Management Committee for European Network of e-Lexicography (COST Action IS1305)

medlem af Scientific Committee for eLex 2015

revisor for Universitets-Jubilæets danske Samfund

Jesper Gehlert Nielsen

medarbejderrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs bestyrelse

medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Klassikerudvalg

medlem af styregruppen for Klassikerdagen

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

Marita Akhøj Nielsen

medlem af redaktionskomiteen for Arkiv för nordisk filologi

formand for Universitets-Jubilæets danske Samfund

redaktør for Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab og medlem af præsidiets medlem af advisory board for *Renæssanceforum* (*renaissanceforum.dk*)

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af bestyrelsen for Aksel Tovborg Jensens Legat

medlem af bestyrelsen for Lilian og Dan Finks Fond

medlem af bestyrelsen for Ragna Rask Nielsens Grundforskningsfond

efor for Elers' Kollegium

Sanni Nimb

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Nicolas Reinecke-Wilkendorff

fra 20. november 2015 tillidsrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab indtil 11. januar 2016 arbejdsmiljørepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Karen Skovgaard-Petersen

medlem af bestyrelsen for DelC (Danish e-Infrastructure Cooperation)

medlem af det forskningsrådgivende udvalg for Dansk Sprognævn

medlem af bestyrelsen for Forum for Renæssancestudier

medlem af bestyrelsen for Holberg-Samfundet

medlem af management committee for COST-aktionen Re-

assembling the Republic of Letters, 1500-1800. A digital framework for multi-lateral collaboration on Europe's intellectual history

medlem af Societas Latina Daniae

medlem af redaktionen for tidsskriftet *Aigis. Elektronisk tidsskrift for klassiske studier i norden*

Lars Trap-Jensen

medlem af bestyrelsen for EURALEX (President), den europæiske forening for leksikografi

medlem af Organising Committee, Programme Committee & Scientific Committee for the 17th EURALEX Congress, Tbilisi, 2016

medlem af Organising Committee & Programme Committee for Globalex Workshop at LREC, 2016, Portorož, Slovenien

medlem af Scientific Committee for eLex 2015, Herstmonceux, England

medlem af Landsklubben for Forskning og Formidling, DM

medlem af DM's Repræsentantskab

medlem af bestyrelsen for den landsdækkende Landsklub Kultur & Samfund, DM

suppleant i Management Committee for European Network of e-Lexicography (COST Action IS1305)

Thomas Troelsgård

suppleant til bestyrelsen i Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA)

Henrik Wivel

medlem af bestyrelsen for Dansk-Svensk Kulturfond

medlem af bestyrelsen for C.L. Davids Fond og Samling

medlem af bestyrelsen for Robert Storm Petersens Museumsfond

medlem af bestyrelsen for Det Letterstedske Selskab

medlem af bestyrelsen for fonden Williamhus, Torshavn

Peter Zeeberg

formand for Forum for Renæssancestudier

redaktør af tidsskriftet *Renæssanceforum (renaissanceforum.dk)*

medlem af bestyrelsen for Filologisk-historisk Samfund

medlem af repræsentantskabet for Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af redaktionen for tidsskriftet *Aigis. Elektronisk tidsskrift for klassiske studier i norden*

medlem af Societas Latina Daniae

I det forløbne år har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab medvirket til, arrangeret eller afholdt følgende seminarer med deltagelse af bl.a. selskabets medlemmer og medarbejdere:

Digitale undersøgelser af dansk litteratur. Et inspirationseminar, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 18. august 2015
Sthens Skrifter III-IV, arrangement i anledningen af udgivelsen af tredje og fjerde bind af *Hans Christensen Sthens Skrifter*, Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet, 9. september 2015

Ud over rampen – hvordan markedsfører vi DSL?, Det Kongelige Bibliotek, København, 8. oktober 2015

Hele Holberg online. Fejring af offentliggørelsen af Ludvig Holbergs Skrifter, Københavns Universitet, 25. november 2015

Sproget og dannelsen – i offentlighed, kultur, kunst, politik og erhverv, seminar i anledning af Jørn Lunds 70-års dag, Københavns Universitet, 26. januar 2016

Jens Bjerring-Hansen

ISECS. 14th International Congress for Eighteenth-Century Studies, Rotterdam, 30. juli 2015

Golden Days: Den litterære kulturarv, Litteraturhaus, København, 13. august 2015

Digitale undersøgelser af dansk litteratur. Et inspirationseminar, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 18. august 2015 (arrangør)

Det Kongelige Biblioteks 21. Bogseminar, 30. oktober 2015

Simon Skovgaard Boeck

Law and Language in the Middle Ages, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, København, 10.-11. september 2015

Det Kongelige Biblioteks 21. Bogseminar, 30. oktober 2015

Internationell konferens i östnordisk filologi, Università Ca' Foscari, Venedig, 18.-20. november 2015

Laurids Kristian Fahl

Norm og empiri – 60 år med Dansk Sprogævn, jubilæumsseminar, Kulturstyrelsen, København, 23. april 2015

Det konkurrerende menneske, tiltrædelsesseminar for Lasse Horne Kjældgaard, Roskilde Universitet, 10. september 2015

Kampen om historien, Den Litterære Institutions årsmøde, Hald Hovedgård, 11.-12. september 2015

Sprogdagen '15, arrangeret af *Sprogprisen.dk*, Kulturstyrelsen, København, 1. oktober 2015

Textkritik som analysemetode, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Göteborg, 2.-4. oktober 2015

25 år i sprogets krinkelkroge, festseminar for Jørgen Schack, Dansk Sprogævn, København, 15. januar 2016

Undgå fejl og spar penge på bogproduktionen, kursus,

Bogmarkedet, København,
28. januar 2016

Finn Gredal Jensen

16th Congress of the International Association for Neo-Latin Studies (IANLS), Universitt Wien, 3.-7. august 2015
officiel åbning af *Ludvig Holbergs Skrifter*, Universitetet i Bergen, 13. august 2015

Det Kongelige Biblioteks 21. Bogseminar, 30. oktober 2015

Merete K. Jørgensen

13. Konference om Leksikografi i Norden, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 19.-22. maj 2015

Anders Leegaard Knudsen

Law and Language in the Middle Ages, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, København, 10.-11. september 2015

Kjeld Kristensen

13. Konference om Leksikografi i Norden, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 19.-22. maj 2015

Camilla Zacho Larsen

officiel åbning af *Ludvig Holbergs Skrifter*, Universitetet i Bergen, 13. august 2015

Henrik Lorentzen

13. Konference om Leksikografi i Norden, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 19.-22. maj 2015

eLex 2015 – electronic lexicography in the 21st century: Linking lexical data in the digital age, Herstmonceux Castle, England, 11.-13. august 2015

Fourth ENeL Action meeting, COST, Herstmonceux Castle, England, 13.-14. august 2015

Sprogdagen '15, arrangeret af *Sprogprisen.dk*, Kulturstyrelsen, København, 1. oktober 2015

Sprog for tiden – og i fremtiden, Danske Sprogseminarers 20-årsjubilæum, Tivoli Hotel, København, 8. december 2015

Nordiske ordbøger og pædagogik, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Scheffergården, 14.-16. januar 2016 (medarrangør)

Jesper Gehlert Nielsen

Kampen om historien, Den Litterære Institutions rsmøde, Hald Hovedgård, 11.-12. september 2015

Textkritik som analysemetod, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Gøteborg, 2.-4. oktober 2015

Undgå fejl og spar penge på bogproduktionen, kursus, Bogmarkedet, København, 28. januar 2016

Marita Akhøj Nielsen

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs forskningspolitiske årsmøde, 19. marts 2015

Grundforskningsfondens konference om flere kvinder i forskningen, 4. maj 2015

Internationell konferens i öst-nordisk filologi, Università Ca' Foscari, Venedig, 18.-20. november 2015

Sanni Nimb

Nodalida 2015: 20th Nordic Conference on Computational Linguistics, herunder workshoppen *Semantic resources and semantic annotation for Natural Language Processing and the Digital Humanities*, Vilnius, Litauen, 11.-13. maj 2015

13. *Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 19.-22. maj 2015

Digital humaniora: Workshop om opmærkning, organiseret af CLARIN-DK/ DIGHUMLAB, Københavns Universitet, 17. juni 2015

Sprogdagen '15, arrangeret af *Sprogprisen.dk*, Kulturstyrelsen, København, 1. oktober 2015

Nicolas Reinecke-Wilkendorff

Textkritik som analysemetod, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Göteborg, 2.-4. oktober 2015

Karen Skovgaard-Petersen

officiel åbning af *Ludvig Holbergs Skrifter*, Universitetet i Bergen, 13. august 2015

Kampen om historien, Den Litterære Institutions årsmøde, Hald Hovedgård, 11.-12. september 2015

Nicolai Hartvig Sørensen

13. *Konference om Leksiko-*

grafi i Norden, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 19.-22. maj 2015

eLex 2015 – electronic lexicography in the 21st century: Linking lexical data in the digital age, Herstmonceux Castle, England, 11.-13. august 2015

Lars Trap-Jensen

13. *Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 19.-22. maj 2015

eLex 2015 – electronic lexicography in the 21st century: Linking lexical data in the digital age, Herstmonceux Castle, England, 11.-13. august 2015

Fourth ENeL Action meeting, COST, Herstmonceux Castle, England, 13.-14. august 2015

Nordiske ordbøger og pædagogik, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, 14.-16. januar 2016 (medarrangør)

Thomas Troelsgård

13. *Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 19.-22. maj 2015

Peter Zeeberg

præsentation af Karsten Friis-Jensen: *The Medieval Horace*, Det Danske Institut i Rom, 9. juni 2015

Saxo Grammaticus in the 21st Century, arrangeret af Centre for Medieval Literature, Syddansk Universitet, Odense, 22. juni 2015

16th Congress of the International Association for Neo-Latin Studies (IANLS), Universität Wien, 3.-7. august 2015

officiel åbning af *Ludvig Holbergs Skrifter*, Universitetet i Bergen, 13. august 2015

Det Kongelige Biblioteks 21. Bogseminar, 30. oktober 2015

Undervisning, censorvirksomhed m.m.

Jørg Asmussen

censor i lingvistik ved universiteterne

Jens Bjerring-Hansen

censor i dansk ved universiteterne

opponent ved midtvejsseminar for Maria Purtofts ph.d.-afhandling *Ibsens genembrud i læse- og boghistorisk perspektiv* og Henning Hansens ph.d.-afhandling *The Book and the Reader during the Modern Breakthrough*, Universitetet i Oslo, 18. november 2015; desuden opponent ved slutseminar for Maria Simonsens ph.d.-afhandling *En »Leksikons-Epidemi«. Om Nordisk familjebok og Salmonsens Konversationsleksikon*, Lunds Universitet, 29. januar 2016

Birgitte Jacobsen

censor i lingvistik ved Københavns Universitet

censor i lingvistik ved Grønlands Universitet

Henrik Lorentzen

Hvad sker der for det danske sprog p.t.? Har Sprognævnet strukket sig for vidt? Senioruniversitetet, Værløse, 19. og 22. oktober 2015

fagfællebedømmelser for *eLex 2015, INFuture2015: e-Institutions – Openness, Accessibility, and Preservation*, *Danske Studier*, 13. Konference om Leksikografi i Norden, *LexicoNordica*

Jesper Gehlert Nielsen

censor i dansk ved universiteterne

Karen Skovgaard-Petersen

censor i latin og litteraturvidenskab ved universiteterne

opponent ved slutseminar for Astrid Nilssons ph.d.-afhandling om Johannes Magnus' Sverigeshistorie (1554), Lunds Universitet, 15. januar 2016
medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg for og officiel opponent på Matthew Norris' afhandling: *A Pilgrimage to the Past: Johannes Bureus and the Rise of Swedish Antiquarian Scholarship, 1600-1650*, Lunds Universitet, 18. februar 2016

Henrik Wivel

censor i dansk, billedkunst samt film og medier ved universiteterne

Peter Zeeberg

censor i latin ved universiteterne

forelæsning om dansk litteratur på latin, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, 13. april 2015

forelæsning om dansk litteratur på latin, Syddansk Universitet, Odense, 30. april 2015

forelæsning om oversættelse fra latin til dansk, Elementarkurser i Græsk og Latin, Københavns Universitet, 8. maj 2015

Jeppe Barnwell

»Peter Seeberg. En tekstkritisk forfatterskabsudgave«, ved seminar i anledning af Peter Seebergs 90-års dag, Gyldendal, København, 22. oktober 2015

Jens Bjerring-Hansen

»Ludvig Holberg«, Rønne Teater, 22. april 2015

»Tidlig moderne forskningsinfrastruktur. Bibliografier, ordbøger og leksika omkring 1700«, i *Filologisk-Historisk Samfund*, 29. april 2015

»Expanding the European Republic of Letters. Learned journals and their audience(s) in late 17th and early 18th century«, ved *ISECS. 14th International Congress for Eighteenth-Century Studies*, Rotterdam, 30. juli 2015

»Kulturarv i den digitale tidsalder?«, ved *Golden Days: Den litterære kulturarv*, Litteraturhaus, København, 13. august 2015

»DH og DSL«, ved *Digitale undersøgelser af dansk litteratur. Et inspirationsseminar*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 18. august 2015

Simon Skovgaard Boeck

»Studér Middelalder på nettet«, i Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning, 27. april 2015

»Begreb skabt. Begrebsordbøger – før, nu og i fremtiden« (sm.m. Sanni Nimb og Lars Trap-Jensen), i Diamantklubben, Det Kongelige Bibliotek, 20. august 2015

»Old Danish legal terms in and outside the field of jurisprudence«, ved *Law and Language in the Middle Ages*, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, København, 11. september 2015

»Orddannelse og stil i den gammeldanske medicinske litteratur«, ved *Internationell konferens i östnordisk filologi*, Università Ca' Foscari, Venedig, 18. november 2015

Merete K. Jørgensen

»Når en + en + en bliver til flere« (sm.m. David Svendsen-Tune og Thomas Troelsgård), ved medlemsmøde i Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA), Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 18. november 2015

Anders Leegaard Knudsen

»Legal Language in Medieval Denmark: The Use of Latin and Danish in Legal Documents«, ved *Law and Language in the Middle Ages*, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, København, 10. september 2015

Henrik Lorentzen

»EneL – European Network of e-Lexicography« (sm.m. Patrick Leroyer), ved medlemsmøde i Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA), Københavns Universitet, 29. april 2015

»Den Danske Ordbog som app: Hvorfor og hvordan?« (sm.m. Nicolai Hartvig Sørensen og Lars Trap-Jensen), ved 13. *Konference om*

Leksikografi i Norden, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 21. maj 2015

»Dealing with »unwanted words« in an online dictionary – a non-invasive strategy« (sm.m. Nicolai Hartvig Sørensen og Lars Trap-Jensen), ved *eLex 2015 – electronic lexicography in the 21st century: Linking lexical data in the digital age*, Herstonceux Castle, England, 12. august 2015

»Hvorfor ser ordbogen ud som den gør?«, ved *Sprog for tiden – og i fremtiden*, Danske Sprogseminarers 20-års-jubilæum, Tivoli Hotel, København, 8. december 2015

Jonas Nielsen

»Præsentation af historiske tekster i TEI-formatet på nettet«, ved *Digital humaniora: Workshop om opmærkning*, organiseret af CLARIN-DK/DIGHUMLAB, Københavns Universitet, 16. juni 2015

Marita Akhøj Nielsen

»Nye perspektiver på dansk barok«, årgangsforelæsning over dansk litteratur, Københavns Universitet, 9. marts 2015

»Jens Steen Sehested – en (næsten) glemt barokdigter«, Elers' Kollegium, 22. april 2015

»Studies of vocabulary in lemmatized Old Danish texts«, ved *Internationell konferens i östnordisk filologi*, Università Ca' Foscari, Venedig, 18. november 2015

»Sprogvidenskabelige emneområder: Teksthistorie«, gæsteforelæsning ved Aarhus Universitet, 27. november 2015

Sanni Nimb

»Den Danske Begrebsordbog«, Lindholm Høje Museet, Nørresundby, 11. april 2015

»Fra begrebsordbog til sprogteknologisk ressource: verber, semantiske roller og rammer – et pilotstudie«, ved *13. Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 21. maj 2015

»Betydningsinventar – i ordbøger og i løbende tekst« (sm.m. Bolette Sandford Pedersen og Anna Braasch), ved *13. Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 21. maj 2015

»Brug af opmærkning i arbejdet med Begrebsordbogen«, ved *Digital humaniora: Workshop om opmærkning*, organiseret af CLARIN-DK/DIGHUMLAB, Københavns Universitet, 17. juni 2015

»Begreb skabt. Begrebsordbøger – før, nu og i fremtiden« (sm.m. Simon Skovgaard Boeck og Lars Trap-Jensen), i Diamantklubben, Det Kongelige Bibliotek, 20. august 2015

»Den Danske Begrebsordbog – tematisk inddeling«, ved *Digitale undersøgelser af dansk*

litteratur. Et inspirationsseminar, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 18. august 2015

»Begrebernes Verden«, ved *Sprogdagen '15*, arrangeret af *Sprogprisen.dk*, Kulturstyrelsen, København, 1. oktober 2015

»Den Danske Begrebsordbog« (sm.m. Peter Zeeberg), ved BogForum, 6. november 2015

[Karen Skovgaard-Petersen](#)

»Ludvig Holbergs Skrifter«, Tersløsegård, 16. august 2015

»Holberg på Nettet«, Det Kongelige Danske Videnskabskabernes Selskab, 5. oktober 2015

»Ludvig Holbergs Skrifter« (sm.m. Peter Zeeberg), ved BogForum, 6. og 8. november 2015

»Ludvig Holbergs Skrifter«, ved *Hele Holberg online. Fejring af offentliggørelsen af Ludvig Holbergs Skrifter*, arrangeret af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Københavns Universitet, 25. november 2015

»At fastholde sammenhængen mellem sprog, litteratur og kultur – Jørn Lund og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 2002-2011«, ved *Sproget og dannelsen – i offentlighed, kultur, kunst, politik og erhverv*, seminar i anledning af Jørn Lunds 70-års dag, Københavns Universitet, 26. januar 2016

»Ludvig Holbergs Skrifter«, ved Soransk Samfund, 4. februar 2016

foredrag om Ludvig Holbergs Levnedsbreve og *Ludvig Holbergs Skrifter*, Hans Egedes Sogns Menighedsråd, 8. februar 2016

foredrag ved åbning af Det Kongelige Biblioteks udstilling *Skatte i Det Kongelige Bibliotek*, 12. februar 2016

[Nicolai Hartvig-Sørensen](#)

»Den Danske Ordbog som app: Hvorfor og hvordan?« (sm.m. Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen), ved 13. *Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 21. maj 2015

»Nyt liv til støvede ordbøger« (sm.m. Thomas Troelsgård), ved 13. *Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 22. maj 2015

»Dealing with »unwanted words« in an online dictionary – a non-invasive strategy« (sm.m. Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen), ved *eLex 2015 – electronic lexicography in the 21st century: Linking lexical data in the digital age*, Herstmonceux Castle, England, 12. august 2015

[Lars Trap-Jensen](#)

»Den Danske Ordbog som app: Hvorfor og hvordan?« (sm.m. Henrik Lorentzen og Nicolai Hartvig Sørensen), ved 13. *Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af

Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 21. maj 2015

»Building and linking lexical resources: corpus, dictionary and thesaurus data«, ved Institutet for det Tjekkiske Nationalkorpus, Prag, 16. juni 2015

»Ordnnet.dk og andre sproglige værktøjer«, ved Sommerskole for oversættere, Roskilde, 22. juni 2015

»Dealing with »unwanted words« in an online dictionary – a non-invasive strategy« (sm.m. Henrik Lorentzen og Nicolai Hartvig Sørensen), ved *eLex 2015 – electronic lexicography in the 21st century: Linking lexical data in the digital age*, Herstmonceux Castle, England, 12. august 2015

»Begreb skabt. Begrebsordbøger – før, nu og i fremtiden« (sm.m. Simon Skovgaard Boeck og Sanni Nimb), i Diamantklubben, Det Kongelige Bibliotek, 20. august 2015

Thomas Troelsgård

»Nyt liv til støvede ordbøger« (sm.m. Nicolai Hartvig Sørensen), ved *13. Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 22. maj 2015

»Når en + en + en bliver til flere« (sm.m. Merete K. Jørgensen og David Svendsen-Tune), ved medlemsmøde i Foreningen af Leksikografer

i Danmark (LEDA), Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 18. november 2015

Peter Zeeberg

»Saxo Translations – into Danish and English«, ved *Saxo Grammaticus in the 21st Century*, arrangeret af Centre for Medieval Literature, Syddansk Universitet, Odense, 22. juni 2015

»Paratextual strategies in Tycho Brahe's *De Nova Stella* (1573)« ved *16th Congress of the International Association for Neo-Latin Studies (IANLS)*, Universitat Wien, 4. august 2015

»Den Danske Begrebsordbog« (sm.m. Sanni Nimb), ved BogForum, 6. november 2015

»Ludvig Holbergs Skrifter« (sm.m. Karen Skovgaard-Petersen), ved BogForum, 6. og 8. november 2015

»Saxos Danmarkshistorie«, læserarrangement hos *Kristeligt Dagblad*, 11. november 2015

»Den nye oversættelse af Niels Klim«, i Dansk Selskab for 1700-talsstudier, Bakkehuset, 12. november 2015

»Holberg – den danske litteraturs norske fader«, ved festivalen *Nordiska Natter*, Folkeuniversitetet i Aarhus, 14. november 2015

Jens Bjerring-Hansen

»Humanistisk forskningsinfrastruktur« (sm.m. Lasse Horne Kjældgaard), i: David Budtz Pedersen m.fl. (red.): *Kampen om disciplinerne. Viden og videnskabelighed i aktuel humaniora*, Reitzels Forlag, København, 2015, s. 101-110

kommentar og indledning til Ludvig Holberg: *Den 11. Junii*, i: *Ludvig Holbergs Skrifter (holbergsskrifter.dk)*, 2015

kommentar og indledning til Ludvig Holberg: *Det lykkelige Skibbrud*, i: *Ludvig Holbergs Skrifter (holbergsskrifter.dk)*, 2015

indledning til Ludvig Holberg: *Betænkning over den nu regierende Qvæg-Syge*, i: *Ludvig Holbergs Skrifter (holbergsskrifter.dk)*, 2015

Simon Skovgaard Boeck

»Sten eller frugter? Hjælpe-midler i studieudgaver af østnordiske tekster«, i: Jonathan Adams (red.): *Østnordisk filologi – nu og i fremtiden*, Selskab for østnordisk filologi/Universitets-Jubilæets danske Samfund, København, 2015, s. 73-96

»Malinovskis tidesang«, i: *Danske Studier* 2015, s. 111-117

anmeldelse af Sigurd Kværndrup: *Den nordiske Løveridder*, i: *Danske Studier* 2015, s. 141-146

Thomas Hansen

»Digitizing the *Diplomatarium Danicum*: Opportunities and challenges« (sm.m. Anders Leegaard Knudsen), i: Pavel Otmar Krafl m.fl. (red.): *The*

editorship and editions of medieval sources of a diplomatic nature at the dawn of the 21st century: Directions – tendencies – transformations, Institute of History, Prague, 2016, s. 101-110

Elise luul

tekstredigørelser til *Ludvig Holbergs Skrifter (holbergsskrifter.dk)*, 2015

Finn Gredal Jensen

»Gamle tekster i nye medier – nogle filologiske og pædagogiske perspektiver« (sm.m. Karen Skovgaard-Petersen) i: Pia Jønsson og Christian Kaaber (red.): *Den digitale bog – fra papir til pixels (Bogvennen 2014-2015)*, Forening for Boghaandværk, København, 2015, s. 89-102

Anders Leegaard Knudsen

»Legal Language in Medieval Denmark: The Use of Latin and Danish in Legal Documents«, i: Matthew McHaffie, Jenny Benham and Helle Vogt (red.): *Proceedings from the Conference on Law and Language in the Middle Ages. The Royal Academy for Sciences and Letters, Copenhagen, September 10-11, 2015*, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, København (under udgivelse)

»Digitizing the *Diplomatarium Danicum*: Opportunities and challenges« (sm.m. Thomas Hansen), i: Pavel Otmar Krafl m.fl. (red.): *The editorship and editions of medieval sources of a diplomatic nature at the dawn of the 21st*

century: Directions – tendencies – transformations, Institute of History, Prague, 2016, s. 101-110

»Anmeldelse af *Denmark and Europe in the Middle Ages, c.1000-1525: Essays in Honour of Professor Michael H. Gelting*. Edited by Kerstin Hundahl, Lars Kjær and Niels Lund, Ashgate, 2014«, i: *Journal of English and Germanic Philology*, 2016 (under udgivelse)

Kjeld Kristensen

»En længdeundersøgelse af småordsstød hos sjællændere i 1980'erne og 20 år senere« (sm.m. J. Normann Jørgensen), i: *Danske Talesprog*, 14, 2015, s. 4-28

»Bevingede og ubevingede ord fra dansk revy« (sm.m. Lars Brink), i: *Danske Studier* 2015, s. 5-33

Henrik Lorentzen

»Kom nu ind i kampen! Om sportsmetaforer i almensproget«, i: Caroline Sandström, Ilse Cantell, Eija-Riitta Grönros, Pirkko Nuolijärvi & Eivor Sommar Dahl (red.): *Perspektiv på lexikografi, grammatik och språkpolitik i Norden* (<http://www.sprakinstitutet.fi/antologi2015>), s. 153-160

»Da NFL kom til København. Dagbogsnotater fra 13. Konference om Leksikografi i Norden, 19.-22. maj 2015«, i: *LEDA-Nyt*, nr. 60, s. 14-16

»Internationalt EneL-møde i middelalderlige rammer« (sm.m. Patrick Leroyer), i: *LEDA-Nyt*, nr. 60, s. 22-23

Marita Akhøj Nielsen

»Gammeldansk formidlet til den digitale tidsalder«, i: Jonathan Adams (red.): *Østnordisk filologi – nu og i fremtiden*, Selskab for østnordisk filologi/Universitetets-Jubilæets danske Samfund, København, 2015, s. 97-108

»Danske dialekter i Moths Ordbog«, i: *Danske Talesprog*, 14, 2015, s. 124-142

Sanni Nimb

»Begrebernes verden – og verdens begreber«, i: *Carlsbergfondets Årsskrift* 2015, 2016, s. 22-25

»Supersense tagging for Danish« (sm.m. Héctor Martínez Alonso, Anna Braasch, Anders Trærup Johansen, Sussi Olsen, Bolette Sandford Pedersen, Anders Søgaard og Nicolai Hartvig Sørensen), i: *Proceedings of the 20th Nordic Conference of Computational Linguistics NODALIDA 2015*, vol. 109, Linköping University Electronic Press, 2015, s. 21-30

»An empirically grounded expansion of the supersense inventory« (sm.m. Héctor Martínez Alonso, Anders Trærup Johansen, Sussi Olsen og Bolette Sandford Pedersen), i: Verginica Barbu Mititelu, Corina Forăscu, Christiane Fellbaum, Piek Vossen (red.): *Proceedings of the 8th Global Wordnet Conference, 2016*, Iasi Universitet, Bukarest, Rumænien, 2016, s. 199-208

Gert Posselt

»Den biografiske del af Herman Bang-forskningen. Et historiografisk overblik«, i: *Nordica*, 32, Syddansk Universitetsforlag, 2015, s. 351-393

Karen Skovgaard-Petersen

»Gamle tekster i nye medier – nogle filologiske og pædagogiske perspektiver« (sm.m. Finn Gredal Jensen) i: Pia Jønsson og Christian Kaaber (red.): *Den digitale bog – fra papir til pixels (Bogvennen 2014-2015)*, Forening for Boghaandværk, København, 2015, s. 89-102

»I spøgefuld sammenhæng lyver jeg altid ...« – streger til et selvportræt i Holbergs Første Levnedsbrev«, i: *Aigis*, supplementum IV: *Festskrift til Fritz S. Pedersen i anledning af hans 70 års fødselsdag*, 2015

»Bogtrykkeren Aldus Manutius skabte en mindre medierevolution« (sm.m. Anders Toftgaard), i: nettidsskriftet *Videnskab.dk*, 16. januar 2016

Nicolai Hartvig Sørensen

»Supersense tagging for Danish« (sm.m. Héctor Martínez Alonso, Anna Braasch, Anders Trærup Johansen, Sanni Nimb, Sussi Olsen, Bolette Sandford Pedersen og Anders Søgaard), i: *Proceedings of the 20th Nordic Conference of Computational Linguistics NODALIDA 2015*, vol. 109, Linköping University Electronic Press, 2015, s. 21-30

Lars Trap-Jensen

»Om slangudtryks flygtighed – i sproget og i ordbøgerne« (sm.m. Torben Christiansen), i: Henrik Lorentzen & Emma Sköldberg (red.): *LexicoNordica 22 – Sproglige varieteter i nordiske ordbogsresurser*, Nordisk Forening for Leksikografi, København, 2015, s. 17-34

»Come fly with me: Om havfugle, kalkuner og andre flyvske historier«, i: *Ord och gärning – Festskrift till Anki Mattisson*, Svenska Akademin, Stockholm, 2015, s. 187-194

Henrik Wivel

»Johannes Jørgensens livsrejse. Den editionsfilologiske udgave af Mit Livs Legende 1-7«, i: Stig Holsting (red.): *Johannes Jørgensen selskabets Nyhedsbrev*, december 2015, 13. årg, nr. 4, s. 9-11

»Bedste venner, dødsens fjender. Georg Brandes og Johannes Jørgensen, diversitet og parallelitet i to forviklede livsskæbner«, i: Stig Holsting og Oluf Schönbeck (red.): *Novembersjæl. Fra Vers til Vor Frue af Danmark. En antologi om den unge Johannes Jørgensen*, Johannes Jørgensen selskabet, København, 2016 (under udgivelse)

Peter Zeeberg

»Scandinavia« (sm.m. Annika Ström), i: *Oxford Handbook of Neo-Latin*, Oxford University Press, 2015, 493-508

»En hilsen til en stor astronom«, i: *Aigis*, supplementum IV: *Festskrift til Fritz S. Peder-*

*sen i anledning af hans 70
års fødselsdag, 2015*

*Saxos Danmarkshistorie,
oversættelse, 2. udgave, Gads
Forlag & Det Danske Sprog-
og Litteraturselskab, Køben-
havn, 2015*

Simon Skovgaard Boeck

tilrettelagt og skrevet tekster til udstillingen *Begreb skabt. Begrebsordbøger – før, nu og i fremtiden*, Det Kongelige Bibliotek, 31. juli til 27. august 2015 (sm.m. Sanni Nimb og Lene Eklund-Jürgensen)

Ebba Hjorth

besvarede lytterspørgsmål i radioprogrammet *Sproglaboratoriet* (sm.m. Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen)

Jonas Jensen

fagfællebedømmelse ved *13. Konference om Leksikografi i Norden*, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 19.-22. maj 2015

medvirkede i radioprogrammet *Søndag i farver* om seneste opdatering af *Den Danske Ordbog*, DR P4, 22. november 2015

Henrik Lorentzen

medvirkede i radioprogrammet *Sproglaboratoriet* (sm.m. Ebba Hjorth og Lars Trap-Jensen)

medvirkede i AK 24syv på Radio 24syv i et indslag om sproget i Mads Holgers seneste roman, 13. januar 2016 (sm.m. Lars Trap-Jensen)

Sanni Nimb

fagfællebedømmelse ved *13. Konference om Leksikografi i Norden, Nodalida 2015, Global Wordnet Conference 2016, LREC 2016* samt ved tidsskriftet *Acta Linguistica Hafniensia*

tilrettelagt og skrevet tekster til udstillingen *Begreb skabt. Begrebsordbøger – før, nu og i fremtiden*, Det Kongelige Bibliotek, 31. juli til 27. august 2015 (sm.m. Simon Skovgaard Boeck og Lene Eklund-Jürgensen)

Nicolai Hartvig Sørensen

fagfællebedømmelse ved konferencerne *13. Konference om Leksikografi i Norden og LREC 2016*

Lars Trap-Jensen

medvirkede i radioprogrammet *Sproglaboratoriet* (sm.m. Ebba Hjorth og Henrik Lorentzen)

medvirkede i AK 24syv på Radio 24syv i et indslag om sproget i Mads Holgers seneste roman, 13. januar 2016 (sm.m. Henrik Lorentzen)

Henrik Wivel

»Fejringen af Johannes Jørgensens 150 år«, kronik i *Kristeligt Dagblad*, 2. marts 2016

Peter Zeeberg

latinsk konsulent for Danmarks Kirker, Nationalmuseet oversættelser af latinske tekster til Birgitte Bøggild Johannsen (red.): *En søhelt i sten. Omkring Niels Juel og hans gravmonument i Holmens Kirke*, Syddansk Universitetsforlag, 2015

interview om *Ludvig Holbers Skrifter* i *Berlingske*, 22. august 2015

Bestyrelsen

	valgt	på valg
Chr. Gorm Tortzen, <i>formand</i>	2011	2016
Uffe Andreasen	2012	2017
Anne Mette Hansen	2011	2016
Henrik Galberg Jacobsen	2013	2018
Sebastian Olden-Jørgensen	2011	2016
Jesper Gehlert Nielsen, <i>medarbejderrepræsentant</i>	2011	2016
Juridisk konsulent		
Morten Rosenmeier	2013	2018
Revisor		
Bo Andersen, Revision København	2015	2016

Ole Feldbæk (22. juli 1936-1. oktober 2015)

Ole Feldbæk blev sin generations bedste kender af dansk historie i 1700-tallet. Hans meget omfangsrige produktion omfatter et bredt udsnit af historiens enkelte sider, selv om hans professorat lød på økonomisk historie. Han skulle med tiden vise sig at have et særligt talent for at håndtere udgivelsen af store samleværker med mange deltagende skribenter. I Det Danske Sprog- og Litteraturselskab indvalgte han i 1989, men nåede ikke at engagere sig i selskabets udgivelser.

Som søn af en orlogskaptajn rettedes hans øjne fra først af mod søen. Han deltog i udgravninger på Grønland og i bjergningen af vikingeskibene i Roskilde Fjord, men snart gjaldt det den danske langfart på kolonien i Indien. Det skrev han guldmedaljeafhandling om og ligeledes disputatsen *India Trade under the Danish Flag 1772-1808* fra 1969. Feldbæk skrev flere gange 1700-tallets almene Danmarkshistorie. Til en række værker bidrog han fremdeles med enkeltbind om særlige sider af historien, og var ofte her desuden redaktør (*Dansk identitetshistorie*, *Dansk søfarts historie*, *Danmark-Norge 1380-1814* og *Dansk Udenrigspolitik Historie*).

Ole Feldbæk skrev jordbundet om fortidens liv, men han havde også evnen til og glæden ved at nå et bredt publikum med en god historie (*Kolonierne i Asien og Afrika* fra 1980 og *Slaget på Reden* fra 1985). For sit arbejde opnåede han megen anerkendelse. Han var bl.a. medlem af både det danske og det norske Videnskabernes Selskab.

Esbén Albrechtsen

Fritz Saaby Pedersen (18. august 1945-16. marts 2016)

Efter i flere år at have været ved dårlig helse døde Fritz Saaby Pedersen den 16. marts i år af et hjerteanfald. Fritz kom fra beskedne kår, enlig søn af en enlig mor. Han havde et usædvanligt skarpt intellekt, som skabt for matematik, men efter moderens ønske gik han i nysprogligt gymnasium, idet skolen dog også tilbød ham at deltage i matematikundervisningen. Efter studentereksamen tog han adgangseksamen til Polyteknisk Læreanstalt, men faldt i stedet for klassisk filologi. I 1970 blev han cand.mag. og 1976 licentiat. Omkring samme tid fik Jan Pinborg, redaktøren af *Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi*, ham overtalt til at påtage sig udgaven af Peder Nattergals matematiske og astronomiske værker fra omkring år 1290. Pinborg havde set at Fritz både var i særklasse når det gjaldt almindelige filologiske kompetencer, og dertil, takket være sine matematiske interesser, var ideel til netop denne opgave.

Fritz gik til sagen med den grundighed og nøjagtighed der prægede alt hans arbejde. Først fik han Århus-professoren Olaf Pedersens gennem mange år samlede materiale om Peder Nattergal publiceret; 1983-1984 udkom så den monumentale tobindsudgave i *Corpus Philosophorum*. Det var før computersatsens tid, og satsen var for kompliceret til at man kunne overlade det til en typograf at ombryde den, så Fritz og selskabets daværende administrator, Erik Dal, foretog i fællesskab ombrydningen ved at klippe i trykkeriets korrekturark og så klistre stumperne op side for side, godt 800 sider i alt.

Samme grundige forberedelse ligger også bag Fritz' andet hovedværk, *The Toledan Tables*, fire bind om middelalderlige astronomiske tabeller, som kom i Videnskabernes Selskabs skriftserie i 2002. Fritz' astronomihistoriske udgaver vil givetvis vise sig holdbare flere generationer ud i fremtiden. Alle kendere er enige om deres usædvanligt høje kvalitet. Dertil kommer at de i visse henseender er editionsteknisk banebrydende, for der var ingen før der rigtig havde fundet en brugbar metode til udgivelse af astronomiske tabeller.

Arbejdet for *Corpus Philosophorum* bragte Fritz indvalg i selskabet i 1983, og han har virket som meget aktiv tilsynsførende. Fritz var en universallærd og en gavmild sjæl, og mange i både ind- og udland kan takke ham for at have givet deres videnskabelige publikationer et hak opad på kvalitetsskalaen.

Offentlig fremtræden og ros var ikke noget Fritz yndede. Han var dog glad for at Videnskabernes Selskab i 2001 viste sin påskønnelse af hans arbejde ved at vælge ham til medlem.

Bene qui latuit bene vixit. »Har man på en god måde holdt sig uden for rampelyset, har man haft et godt liv« sagde Ovid med en fri gengivelse af et Epikur-motto. Fritz levede efter den forskrift.

Sten Ebbesen

Indvalgt i 2015

På årsmødet 2015 blev Birgitte Jacobsen, Eva Skafte Jensen og Camilla Zacho Larsen indvalgt i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Medlemskredsen pr. 31. marts 2016

Navn	Indvalgt
Jonathan Adams PhD	2008
Esben Albrechtsen dr.phil.	1987
Marianne Alenius forlagschef, ph.d.	1989
Jens Kr. Andersen dr.phil.	1985
Aage Andersen cand.mag.	1986
Henrik Andersson seniorredaktør, cand.mag.	1993
Uffe Andreasen fhv. ambassadør, mag.art.	1977
Charlotte Appel lektor, dr.phil.	2011
Jørg Asmussen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Jens Bjerring-Hansen ph.d.	2014
Henrik Blicher lektor, ph.d.	1996
David Bloch professor, ph.d.	2011

Hans Blosen lektor, cand.phil.	1996
Simon Skovgaard Boeck, seniorredaktør, ph.d.	2010
Else Bojsen cand.mag.	2004
Ivan Boserup chefkonsulent, cand.mag.	1992
Niels Jørgen Cappelørn professor, dr.theol. h.c.	1989
Karsten Christensen cand.phil.	1989
Flemming Conrad dr.phil.	1979
Per Dahl lektor, mag.art.	1989
Jørgen Dehs lektor, cand.phil.	1992
Anne Duekilde cand.mag.	1964
Dorthe Duncker lektor, ph.d.	2003
Sten Ebbesen professor, dr.phil.	1977
Svend Eegholm-Pedersen cand.mag.	1970
Laurids Kristian Fahl ledende redaktør, cand.mag.	2006
Britta Olrik Frederiksen lektor, mag.art.	1990
Niels Jørgen Green-Pedersen dr.phil.	1977

Anne Mette Hansen lektor, ph.d.	2008
Søren Peter Hansen cand.mag.	2009
Thomas Hansen seniorredaktør, cand.mag.	2010
Markus Hedemann ledende redaktør, cand.mag.	2007
Steffen Heiberg mag.art.	1990
René Herring bibliotekar	2008
Ebba Hjorth ledende redaktør, mag.art.	1979
Bente Holmberg lektor, mag.art.	1983
Harald Ilsøe cand.mag.	1989
Birgitte Jacobsen seniorredaktør, ph.d.	2015
Henrik Galberg Jacobsen professor, dr.phil.	1989
Torben Jelsbak lektor, ph.d.	2013
Eva Skafte Jensen seniorforsker, dr.phil.	2015
Finn Gredal Jensen seniorredaktør, cand.mag. et jur.	2005
Minna Skafte Jensen professor, dr.phil.	2000
Bent Jørgensen professor, dr.phil.	1991

Merete K. Jørgensen seniorredaktør, cand.mag.	1987
Aage Jørgensen cand.art.	2005
Allan Karker cand.mag.	1973
Esther Schat Kielberg cand.phil.	1992
Lasse Horne Kjældgaard professor, ph.d.	2007
Anders Leegaard Knudsen seniorredaktør, ph.d.	1996
Carl Henrik Koch dr.phil.	1998
Johnny Kondrup professor, dr.phil.	1990
Jørgen Korsgaard-Pedersen fhv. ambassadør, cand.jur.	1996
Patrick Kragelund dr.phil.	2002
Kjeld Kristensen cand.mag.	1992
Karsten Kynde cand.scient.	2005
Camilla Zachø Larsen seniorredaktør, cand.mag.	2015
Henrik Lorentzen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Jørn Lund professor, cand.mag.	2012
Flemming Lundgreen-Nielsen dr.phil.	1977

Jens Lyster dr.theol. h.c.	1978
Klaus P. Mortensen professor, cand.mag.	1998
Lars Boje Mortensen professor, ph.d.	1989
Johan de Mylius professor, dr.phil.	1985
Jesper Gehlert Nielsen ledende redaktør, cand.mag.	2006
Marita Akhøj Nielsen ledende redaktør, dr.phil.	1989
Michael Lerche Nielsen lektor, ph.d.	2002
Sanni Nimb seniorredaktør, ph.d.	2007
Sebastian Olden-Jørgensen lektor, ph.d.	2008
Rikke Agnete Olsen forfatter, cand.mag.	1992
Erik Petersen seniorforsker, dr.phil.	1978
Sten Rasmussen cand.mag.	2006
Nicolas Reinecke-Wilkendorff ledende redaktør, mag.art.	2012
Thomas Riis professor, dr.phil.	1986
Morten Rosenmeier professor, ph.d.	2013
Sven Hakon Rossel professor, mag.art.	2004

Lars Peter Rømhild mag.art.	1991
Jørgen Schack seniorforsker, cand.mag.	2009
Henrik Schovsbo cand.mag. et art.	1999
Lene Schøsler professor, dr.phil.	2013
Aldís Sigurðardóttir ordbogsredaktør, mag.art.	2009
Gunnar Sivertsen forsker, dr.art.	2010
Karen Skovgaard-Petersen direktør, dr.philos.	1993
Erik Skyum-Nielsen lektor, mag.art.	1991
Leif Stedstrup mag.art.	1996
Marie Stoklund museumsinspektør, cand.mag., fil.dr. h.c.	1999
Bruno Svindborg forskningsbibliotekar, mag.art.	2008
Inger Sørensen cand.phil.	2012
Nicolai Hartvig Sørensen seniorredaktør, cand.mag.	2009
Liisa Theilgaard ph.d.-stipendiat	2013
Chr. Gorm Tortzen lektor, cand.mag.	2002
Lars Trap-Jensen ledende redaktør, cand.mag. og MPhil	1999

Thomas Troelsgård seniorredaktør, cand.mag.	2010
Helle Vogt lektor, ph.d.	2014
Mette Winge forfatter, dr.phil.	1979
Vibeke Winge dr.phil.	1998
Vigdis Ystad professor, dr.philos.	2006
Peter Zeeberg ledende redaktør, ph.d.	1993
Keld Zeruneith dr.phil.	1991
Per Øhrgaard professor, dr.phil.	2014